

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FARMACEUTICKÁ FAKULTA V HRADCI KRÁLOVÉ

Katedra sociální a klinické farmacie

FARMACEUTICKÉ SAZBY A CENÍKY V LETECH 1918/1919-1945
PHARMACEUTICAL RATES AND PRICES IN 1918/1919-1945

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí katedry: Prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ladislava Valášková, Ph.D.

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce Mgr. Ladislavě Valáškové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, dále panu Ing. Ladislavu Svatošovi za poskytnutí dobové lékárnické literatury.

Prohlášení:

Prohlašuji, že tato práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerá literatura a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a v práci jsou řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Kozárovicích

Dne

Podpis

Abstrakt

Cílem mé práce bylo zmapovat změnu a vývoj lékárnických sazeb v letech 1918–1945 a problematiku s tím spojenou. Práce je strukturována do čtyř kapitol. V první kapitole je uvedena charakteristika tohoto období. Druhá kapitola přibližuje situaci lékárenství v letech 1918–1945. Třetí kapitola je věnována samostatnému vývoji jednotlivých lékárnických sazeb, na kterou navazuje kapitola čtvrtá, kde jsou jednotlivé sazby zpracovány do grafů.

Výsledkem je pohled na rozmanitý růst cen jednotlivých léčiv, která jsou v této práci uvedena. Nejvyšší nárůst cen jsem zaznamenala po ukončení první světové války. Druhá výrazná změna v ceně léčiv byla v počátcích druhé světové války, kdy došlo k navýšení a ustálení těchto cen.

V závěru hodnotím průběh vývoje cen léčiv a jeho ovlivnění ukončením první světové války a vliv druhé světové války na lékárnické sazby.

Abstract:

The aim of the thesis was to map the change and the development of pharmaceutical interest rates in the years 1918–1945 and selected issues connected to it. The work is divided into four chapters. In the first chapter there is a characteristic of the period mentioned above. The second chapter deals with pharmacy situation in 1918–1945. The third chapter is devoted to the independent development of pharmaceutical interest rates, followed by the fourth chapter, where the individual processing rates are described in the charts.

The result is a view of the diverse growth of prices of individual drugs that are listed in this thesis. I noticed the highest price increase after the end of the First World War. The second significant change in the price of drugs was at the beginning of the Second World War. It was the period of an increase and fixing of the prices.

In conclusion, I evaluate the trend of prices of drugs and the influence of the end of the First World War and the impact of the Second World War on the pharmaceutical rates.

Klíčová slova:

lékárnická sazba, ceník, lékárenství

Keywords:

pharmaceutical rate, price list, pharmacy

Obsah

Úvod.....	8
1. Charakteristika období v letech 1918–1945.....	9
1.1. Lékárny	9
1.1.1. Typy lékáren	9
1.1.2. Vzhled lékáren	10
1.2. Školství.....	11
1.3. Farmaceutický průmysl.....	12
1.4. Lékopisy.....	13
1.5. Farmaceutická kontrola.....	14
1.5.1. Kontrola léčiv.....	14
1.5.2. Vizitace lékáren.....	15
1.6. Sazby.....	15
2. Lékárenství v letech 1918–1945	17
2.1. Rok 1918.....	17
2.2. Rok 1919	17
2.3. Rok 1920	21
2.4. Rok 1921	24
2.5. Rok 1922.....	26
2.6. Rok 1923.....	27
2.7. Rok 1924.....	29
2.8. Rok 1925	30
2.9. Rok 1926.....	32
2.10. Rok 1927.....	33
2.11. Rok 1928.....	34
2.12. Rok 1929.....	35
2.13. Rok 1930.....	37
2.14. Rok 1931.....	38

2.15. Rok 1932.....	38
2.16. Rok 1933.....	41
2.17. Rok 1934.....	42
2.18. Rok 1935.....	44
2.19. Rok 1936.....	45
2.20. Rok 1937.....	46
2.21. Rok 1938.....	47
2.22. Rok 1939.....	47
2.23. Rok 1940.....	49
2.24. Rok 1941.....	51
2.25. Rok 1942.....	52
2.26. Rok 1943–1945.....	53
3. Sazby a ceníky.....	55
3.1. Rok 1918.....	55
3.2. Rok 1919.....	57
3.3. Rok 1920.....	60
3.4. Rok 1921.....	63
3.5. Rok 1922.....	65
3.6. Rok 1923.....	68
3.7. Rok 1924.....	71
3.8. Rok 1925.....	72
3.9. Rok 1926.....	74
3.10. Rok 1927–1930.....	75
3.11. Rok 1931.....	78
3.12. Rok 1932–1939.....	80
3.13. Rok 1940–1945.....	82
4. Grafické znázornění vývoje lékárnických sazeb v letech 1918–1945.....	85
4.1. Acetanilid.....	86

4.2. Acidum Boricum.....	87
4.3. Collodium.....	88
4.4. Kalium Iodatum	89
4.5. Kalium Hypermaganicum	90
4.6. Oleum Cacao.....	91
4.7. Oleum Camphoratum.....	92
4.8. Resorcinum	93
4.9. Tinctura Amara	94
4.10. Zinci Sulphuricum.....	95
4.11. Spiritus Vini	96
4.12. Spiritu Vini Cognac	97
4.13. Spiritus Vini Dilutus	98
4.14. Sazba za recepturní práci pro strany soukromé.....	99
4.15. Sazba za recepturní práci pro strany úlev požívajících	100
4.16. Sazba za kulaté lepenkové krabičky pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících	101
4.17. Sazba za krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky pro strany soukromé	102
4.18. Sazba za kelímek s víčkem pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících	103
Závěr	104
Seznam zkratk	106
Seznam tabulek	107
Seznam grafů.....	109
Seznam použité literatury a odborných pramenů.....	110

Úvod

Cílem mé práce bylo sledovat vývoj lékárnických sazeb a situaci v lékárenství v letech 1918–1945, tzn. od ukončení první světové války a vzniku samostatné Československé republiky, meziválečné období a situaci během druhé světové války. V souvislosti s tímto časovým úsekem zde uvádím i jeho charakteristiku.

V samostatné kapitole se snažím přiblížit lékárenství, postavení lékárníků a jejich problémy spojené s vývojem lékárnických sazeb. Další dvě kapitoly věnuji samotnému rozboru lékárnických sazeb. Pro lepší přehlednost jsem tyto sazby zpracovala do grafů v návaznosti na předchozí tabulky.

Údaje, které jsou uvedeny v této práci, jsem čerpala z dobového farmaceutického tisku. Dále jsem zde použila informace získané z vydaných Československých lékárnických sazeb a ze Sbírek zákonů a nařízení, ve kterých byly tyto sazby zveřejňovány. Lékárnické sazby byly vydávány jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících a byly vydávány buď jako celek, nebo pro každé strany zvlášť.

1. Charakteristika období v letech 1918–1945

Toto období mapuje situaci farmacie a lékárenství po ukončení první světové války a vzniku samostatné Československé republiky (dále jen ČSR). Dále pak meziválečné období a situaci v průběhu druhé světové války.

Po ukončení první světové války došlo k mnohým změnám jak politických tak hospodářských, které měly vliv i na farmacii.

Zákony, kterými se ČSR řídila, byly převzaty z c. k. rakouské monarchie. Od roku 1867 byl zaveden dualismus, kdy na Slovensku a v Podkarpatské Rusi platily uherské zákony, které se však lišily od zákonů platných v ČSR. Velký rozdíl byl i mezi rakouským a uherským lékopisem.¹

V průběhu první světové války byly lékárny nuceny omezovat svůj provoz z nedostatku pracovních sil. Lékárníci odcházeli do povinné vojenské služby a řada lékáren byla z tohoto důvodu uzavřena. V důsledku uzavírání řady lékáren se lékárníci, kteří se vrátili z vojenské služby, neměli kam vrátit a často je čekala nezaměstnanost.²

1.1.Lékárny

1.1.1. Typy lékáren

ČSR po svém vzniku v roce 1918 převzala organizaci lékáren ze zákona č. 5 (Říšského zákona z roku 1907). Podle tohoto zákona se dělily lékárny na veřejné, lékárny ústavní a lékárny domácích lékařů a zvěrolékařů. Zvláštním typem byly lékárny vojenské.

Veřejné lékárny se směly zřizovat pouze tam, kde měli lékaři zřízenou svoji praxi. Také byl brán zřetel na potřebu a počet obyvatelstva (měl být zajištěn obvod s 10 000 obyvateli) a na jejich životní poměry. Důraz byl kladen i na přítomnost nemocnice, případně dobročinných ústavů či velkých průmyslových podniků. Ve výjimečných případech mohly být zřízeny dočasné výdejny (takzvané filiálky) nebo zařízení, která byla otevřena pravidelně po určité roční období. Takovéto lékárny byly zřizovány například v lázních, kde měly zajišťovat pomoc pacientům v určité sezóně. Byly také nazývány jako lékárny sezónní.³

Ústavní lékárny, později pod označením nemocniční lékárny, navazovaly na tradice klášterních lékáren a poskytovaly služby pouze svým pacientům. Ústavní lékárny mohly provozovat pouze léčebné a humanitní ústavy, výjimečně pak nemocenské pokladny a jejich

¹ DRÁBEK P., HANZLÍČEK Z. (2005): Farmacie ve dvacátém století. Společnost pro dějiny vědy a techniky, Praha, s. 19-20.

² BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích, ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 37.

³ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích, ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 37.

svazy. Toto nařízení vycházelo z paragrafu 35 zákona ze dne 18. prosince 1906 o úpravě lékárnictví. Léky získávaly objednáváním z veřejných lékáren, neboť tyto lékárny nesměly zakládat sklady léků. Pro pacienty bylo v roce 1922 k dispozici sedm ústavních lékáren, z toho byly čtyři v Praze, dvě v Brně a jedna v Opavě. Následkem druhé světové války došlo k pozdvižení těchto lékáren. Pozdvižena byla nejen jejich úroveň a pravomoc, ale také jejich standard, který si ponechaly i po roce 1948.

Třetím typem lékáren byly lékárny domácí, které byly určeny pro lékaře a veterináře. Ti byli povinni vést svoji lékárnu sami a bez pomocných sil. Léky, které předepisovali, museli odebírat z veřejných lékáren. Tyto lékárny mohly být zřizovány pouze v místě, kde nebyly veřejné lékárny a to na základě souhlasu zemské správy politické a grémia lékárníků. Lékaři však nesměli léky prodávat. Lékaři mohli léčivé přípravky vydat, ale museli také vystavit ztaxovaný recept. Tyto lékárny byly trnem v oku lékárníkům. Vyčítali lékařům výdej léčiv bez signatur a receptů, a také odběr léků z velkoobchodů nebo přímo od výrobců. Stejně tak se lékárníkům nelíbilo, že lékaři posílali své pacienty pro léčiva do drogerií, kde byly léky sice levnější, ale projevovalo se to na úkor jejich kvality.

Zvláštní typ tvořily domácí lékárny pod označením příruční lékárníčky, které sloužily lékařům k léčbě náhlých a životu nebezpečných onemocnění. Tyto lékárníčky obsahovaly pouze nejnnutnější přípravky, které používali lékaři a ranhojiči na venkově, kde nebyly zřízeny veřejné lékárny.⁴

1.1.2. Vzhled lékáren

Lékárníci se snažili vytvořit charakteristické a také honosné prostředí lékáren, které přetrvávalo z minulých dob. Vzhled lékáren byl velmi ovlivněn uměleckým slohem, který byl charakteristický pro dané období.

Na vzhled lékáren měly velký vliv i firmy, které se zabývaly jejich vybavením a dávaly jim jejich charakteristickou tvář. Důležitou rolí byla zejména jejich účelnost a pohodlnost. Vedle velkých firem, které dodávaly vybavení do lékáren, se uplatnili i místní truhláři. Kolem roku 1920 se lékárny díky reklamě stávaly výraznější a viditelnější. Snaha byla zejména v tom, aby se lékárny odlišily od ostatních obchodů a přilákaly více pacientů.

Se ztrátou malovýroby v lékárnách bylo nutné přizpůsobit vybavení lékáren výdeji léčiv vyráběných v továrnách. Lékárna musela mít místnost pro výdej léčiv, prostor pro skladování čajů, chemických látek a léčivých přípravků, a také místnost pro občerstvování

⁴ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 38-39.

personálu. Dále měla být lékárna přizpůsobena držení nočních služeb, kde měl být pokoj pro lékárníka. Lékárna musela být vybavena reagenčním aparátem, analytickými vahami a destilačním přístrojem.⁵

1.2. Školství

Od roku 1848 došlo ke zlepšení vysokoškolského studia farmacie. PhMr. Florian Rudolf Czerný podal návrh nejprve na čtyřleté studium gymnázia a poté čtyřleté studium farmacie na vysoké škole. Zde se lékárník naučil cizímu jazyku a po absolvování studia musel vykonat roční praxi v Čechách či v zahraničí. Poté následovala rigorózní zkouška, kde lékárník získal doktorát farmacie. V letech 1854–1920 se prodlužovalo gymnazijní vzdělání ze čtyř na šest let a roku 1920 až na osm tříd s maturitou.

Absolventi vysokých škol měli pouze jedno zaměření a to na lékárenství. Pokud se chtěl lékárník zabývat jiným oborem, musel si toto studium rozšířit a získat tak titul doktora chemie, doktora farmacie, doktora filozofie nebo doktorát přírodních věd.

Zájemci o studium farmacie mohli od roku 1853 studovat farmacii ve Štýrském Hradci, Insbrucku a studenti ze Slovenska v Pešti nebo Kluži. V českých zemích bylo možno studovat farmacii do roku 1918 na univerzitách v Praze a ve Vídni.

V letech 1918 - 1939 bylo možné studovat farmacii na Univerzitě Karlově a německé univerzitě v Praze. Následkem okupace Československé republiky, uzavřením českých vysokých škol v Praze a odtržením Slovenska, bylo možné studovat v Bratislavě a to díky vzniku nejprve dvouletého a od školního roku 1940/1941 tříletého studia farmacie.

Německá univerzita v Praze se od roku 1939 stala univerzitou pouze pro výchovu odborníků pro činnost v okupovaných zemích. Po ukončení 2. světové války byla tato univerzita zrušena.

Až do roku 1900 studovali farmacii pouze muži. Po roce 1900 bylo umožněno studium farmacie i ženám. První magistra farmacie získala titul roku 1903 a to na univerzitě v Kluži. Během první světové války se ženy setkaly se značnou nedůvěrou. Důvěru si ženy získaly až v době, kdy byli muži nuceni odejít k vojsku. Dokázaly tak, že mohou vykonávat lékárenskou práci stejně kvalifikovaně a kvalitně, tak jako muži.⁶

⁵ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 40.

⁶ RUSEK V., KUČEROVÁ M., Úvod do studia farmacie a dějin farmacie. Praha, 1983, s. 154-156.

1.3. Farmaceutický průmysl

Během první světové války došlo ke zpomalení vývoje léčivých přípravků, avšak po jejím ukončení došlo k výraznému rozvoji chemického výzkumu a výroby, současně s tím došlo ke zdokonalování technologických postupů pro výrobu léčivých přípravků. Díky tomuto rozvoji se postupně příprava složitějších léčivých přípravků přesouvala z lékárenských laboratoří do továren. Toto se týkalo zejména přípravy tablet, čípků a injekcí. Při rozvoji farmaceutického průmyslu malovýroba v lékárnách sice pořád ještě vzrůstala, ale i tato výroba soutěžila s léčivými přípravky, které byly dováženy.

Po vzniku samostatné ČSR došlo k výrazným změnám i ve výrobě léčivých přípravků. V lékárnách ještě zůstávala malovýroba a to až 52 %, až v letech 1935–1937 se výroba přesunula do továren, kde bylo vyráběno až 73 % léčiv.

Po vzniku samostatné ČSR byly založeny nové podniky, avšak některé z nich často zanikly např.: Alchyma v Kolíně. Výroba léčiv v průmyslu klesla na jednu třetinu předválečné výroby, následkem toho byly továrny nuceny hledat nový odbyt. Proto se farmaceutické firmy zaměřily více na farmaceutickou výrobu, než tomu bylo dosud. Vznikla i řada nových malých výrobců a otevíraly se nové trhy na Slovensku a v zahraničí.

Mezi první, takto vzniklou firmou, byla firma Farmaka s.r.o. v Praze. Její hlavní náplní byla výroba čajových směsí, mimo jiné také vyráběla tablety, masti, čípky a mazání.

Po vzniku ČSR obnovila továrna v Kolíně výrobu kyseliny salicylové, kterou musela v 19. století z ekonomických důvodů zastavit. Záhy zde začali vyrábět i její derivát a to kyselinu acetylsalicylovou, kterou začali zpracovávat do tablet. Roku 1925 tyto tablety dostaly název Acylpirin.

V roce 1919 byla také založena firma Pragochemia, která vyráběla Boldochol dražé, Borozan mast, kalciové přípravky a později i hormony. Roku 1933 si tato firma nechala patentovat přípravek Pulmochin, který se vyráběl necelých padesát let. V roce 1950 byla tato firma zrušená a její výrobky byly rozděleny mezi pražské továrny.

V roce 1932 vznikla v Praze nová společnost s názvem Interpharma, která si dala za úkol vyvinout nová chemicky jednotná léčiva. Jejím cílem bylo ukázat schopnost spolupráce s jinými firmami, což se konkrétně projevilo na výrobku Infadin (roztok vitamínu D), kde Interpharma spolupracovala na jeho výrobě s firmou Benjamin Fragner. Jejich další spolupráce se zabývala zejména oblastí výroby léčiv proti infekcím.

Firma Benjamin Fragner spolupracovala s řadou odborníků a vyráběla také řadu přípravků dle vlastních patentů, např.: rentgenová diagnostika, vitaminy (Celaskon), sulfonamidy,...

Úspěšně si vedly i jiné firmy, které po vzniku samostatného Československa vznikly a to až do roku 1938, kdy vypukla druhá světová válka. Obsazením pohraničí ztratila ČSR velkou část chemického a farmaceutického průmyslu.

Během druhé světové války došlo k rychlému vývoji léčiv, zejména těch, která byla později uplatněna ve válečné medicíně. Na konci září roku 1938, kdy byl přijat mnichovský diktát, došlo ke ztrátě farmaceutického průmyslu a to zejména v pohraničí. Při okupaci německá konkurence neměla zábran.⁷

Po obsazení zbytku státu a zřízení Protektorátu Čechy a Morava začali Němci ovládat český průmysl. Hospodářský vývoj během druhé světové války zaznamenal stagnaci farmaceutického průmyslu. Příčinou byl nedostatek některých surovin, které byly potřeba pro výrobu léčiv. Nedostatek jódu vedl k tomu, že se začaly používat jiné roztoky, např.: Ajatin tinktura. Na cenu jódu byla stanovena zvláštní přírážka, stejně tak tomu bylo i u lihu. V roce 1940 bylo zavedeno přidělové hospodářství s rostlinnými i živočišnými tuky, včetně glycerinu. Stejně tomu bylo i u cukru, lihu a u většiny léčivých látek.⁸

1.4. Lékopisy

První lékopisy byly sepsány a vydány už v novověku. Vznikaly obvykle v bohatých městech, kde byly vydávány po schválení městskou radou případně po schválení panovníkem. Jednalo se o závaznou normu nejen výroby, ale i kontroly kvality a uchovávání léčivých přípravků. Nejprve měl lékopis charakter městské normy, u nás v letech 1729–1739 normy zemské, od roku 1774 byl celostátním předpisem a od roku 1998 je předpisem evropským.

Od roku 1812 byl vydáván rakouský lékopis - Pharmacopoea Austriaca, který byl psán latinsky a do roku 1906 vyšel celkem osmkrát. Koncepce rakouského lékopisu se několikrát změnila, důležité bylo páté vydání roku 1855, kde se kladl větší důraz na kontrolu jakosti léčiv.

Během první světové války se začalo připravovat další vydání rakouského lékopisu, této příležitosti využili čeští lékárníci a začali připravovat český lékopis. Tato snaha však byla utlumena. Bylo navrhováno, aby se tento lékopis psal latinsky, protože na našem území bylo mnoho lékárníků maďarské a německé národnosti. Čeští lékárníci neměli mnoho zkušeností a odborných pracovníků, proto se také jeho vydání protáhlo až do roku 1937, avšak důsledkem okupace k jeho vydání nedošlo. Během druhé světové války zde platil německý

⁷ DRÁBEK P., HANZLÍČEK Z. (2005): Farmacie ve dvacátém století. Společnost pro dějiny vědy a techniky, Praha, s.35-37.

⁸ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 70-75.

lékopis - Německý lékopis 6. vydání z roku 1926. K vydání prvního českého lékopisu došlo až po ukončení druhé světové války. Lékopis, který měl být vydán před válkou, prošel rychlou úpravou, kde byly doplněny slovenské názvy článků a Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy (dále jen MVZdTV) jej v roce 1947 vydalo. V platnost tento lékopis vstoupil 1. ledna roku 1948.⁹

1.5. Farmaceutická kontrola

1.5.1. Kontrola léčiv

Pro kontrolu léčiv byly důležité lékopisy, které vycházely. Byly v nich uvedeny články k jednotlivým léčivým látkám a články, ve kterých byly uvedeny zkoušky totožnosti a zkoušky na čistotu léčiv.

Významným lékopisem pro kontrolu léčiv byl lékopis 5. vydání (r. 1855), ve kterém byly uvedeny články pro laboratorní ověřování totožnosti léčiv. Na základě tohoto lékopisu mohli lékárníci řadu léčiv nakupovat a nemuseli si je sami připravovat. Museli si ověřit, zda nakoupená léčiva vyhovují požadavkům uvedeným v lékopise. Od této doby musela mít každá lékárna předepsaná zkoumadla, aby tyto zkoušky mohli lékárníci stanovit.

V šestém vydání rakouského lékopisu (r. 1869) byla uvedena odměrná stanovení. Od sedmého vydání rakouského lékopisu (r. 1889) byly uvedeny i stanovení na obsah některých alkaloidů v rostlinách. V osmém vydání rakouského lékopisu (r. 1906) se zvýšil počet zkoušek, které se musely u jednotlivých léčivých látek zhotovit. Tento lékopis předepisoval např.: 102 zkoumadel, 14 odměrných roztoků a 48 různých chemických přístrojů a pomůcek.

Nestačila jen smyslová kontrola, proto vídeňský profesor farmakologie MUDr. August Emil Vogl zavedl na začátku 20. století zkoušení vzorků léčiv, které byly odebrány v lékárnách. Po smrti MUDr. Augusta Emila Vogla převzalo ministerstvo vnitřní věci vídeňský zkušební ústav a bylo zjištěno, že toto řešení není dostačující pro mimorakouské země a začalo se přemýšlet o decentralizaci. Toto však přerušila první světová válka.

Po ukončení první světové války a vzniku samostatného Československa ministr zdravotnictví MUDr. Vavro Škrobár nařídil dne 8. listopadu 1918, aby veškerá léčiva určená ke kontrole, byla zasílána do Ústavu pro farmakologii při České univerzitě.

⁹ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 89-92.

Profesor MUDr. K. J. Lhoták pro tuto kontrolu vyčlenil samostatnou laboratoř, jejímž vedením byl pověřen PhMr. Eduard Skarnitzl, tímto tak vznikl základ pro vznik Státního ústavu pro kontrolu léčiv. Nekontrolovaly jen vzorky odebrané v lékárnách, ale i vzorky, které byly odebrány v továrnách. Ústav pro farmakologii při České univerzitě nedisponoval většími prostory, proto se Státní zdravotní ústav přestěhoval do nově postaveného areálu Státního zdravotního ústavu, kam byl v roce 1942 začleněn. Ke konci druhé světové války Ph.Mr. E. Skarnitzl připravil novou koncepci státní kontroly v osvobozeném Československu. K realizaci této koncepce však došlo až v roce 1952.¹⁰

1.5.2. Vizitace lékáren

Každá lékárna podléhala jednou ročně kontrole, kterou prováděla okresní správa politická. Tuto kontrolu prováděl zprvu pouze okresní lékař, později byli lékaři doprovázeni zástupci grémia lékárníků. Během této kontroly byly odebírány vzorky léčiv, léčivých specialit a individuálně vyráběné léčivé přípravky. Tyto odebrané vzorky byly odesílány k rozborům do Ústavu pro zkoumání léčiv v Praze.

Ústav pro zkoumání léčiv v Praze, který byl zřízen v roce 1918, převzal pro Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy činnost nejen kontrolní, ale i hodnocení nových lékárenských specialit a práci posudkovou. Ústav pro zkoumání léčiv nemohl uhlídat všechny přestupky. Na tomto základě mohli lékárníci vydávat veškerá léčiva a speciality bez ohledu na to, zda obsahují silně účinné nebo velmi silně účinné látky. Často lékárníci rozšiřovali natolik sortiment lékárny, až docházelo ke změně vzhledu lékárny. Tyto lékárny pak připomínaly medicínální drogerie.

Tyto kontroly probíhaly obvykle nezasvěceně, lékárníci se proto snažili, aby byli přizváni zástupci Ústavu pro zkoumání léčiv.¹¹

1.6. Sazby

Roku 1872 byly stanoveny zásady tvorby cen léčiv a od roku 1882 se sazby vydávaly každý rok. Tyto sazby byly psány latinsky a od roku 1898 vycházely v češtině.

Sazby, které vycházely, nebyly pouze ceníkem, ale také ukládaly, jak mají být léčiva vyráběna a uchovávána, jaké mají být náležitosti lékařského předpisu a způsob jejich výdeje.

¹⁰ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha 2003, s. 93-94.

¹¹ BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha 2003, s. 43.

Dále v těchto sazbách bylo uvedeno, jaký plyne trest za to, pokud tato pravidla byla porušena. Zde byly také seznamy léčivých přípravků, které byly zakázané a které byly povolené.

Zákonem z roku 1888 o pojišťování pro případ nemoci bylo zavedeno nemocenské pojištění a vznikly tak první okresní a závodní nemocenské pokladny. Tyto pokladny se s lékárníky domlouvaly na výši slev pro své pojištěnce, tato sleva se pohybovala v rozmezí 5-15 %. V roce 1907 byla nařízena jednotná sleva a to 33 % z celkové ceny léčivých přípravků. Od roku 1914 se mohly v Rakousku vydávat samostatné "Sazby léčiv pro strany úlev požívajících". Tyto sazby obsahovaly snížené ceny za léčivé přípravky předepsané na účet nemocenských pojišťoven.

Od roku 1922 vycházely v Československu sazby oficiálních i neoficiálních léčiv pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících v jednom svazku. Všechny tyto sazby podléhaly úřednímu schválení, aby mohlo být podle nich počítáno.¹²

¹² BRONCOVÁ D., Historie farmacie v Českých zemích. ISBN 80-86098-30-3, Praha, 2003, s. 96.

2. Lékárenství v letech 1918–1945

2.1. Rok 1918

První světová válka skončila 11. listopadu roku 1918. Již během první světové války byla snaha o úpravu lékárenské sazby. Důsledkem první světové války byl nedostatek léčiv a jejich cena tak ohromně stoupla. Od roku 1914 se členové Hlavního grémia lékárníků Ph.Mr. J. Laub a Ph.Mr. K. Hynek domáhali zvýšení obou tax na podkladě ceníků velkodrogistů, aby tyto taxy odpovídaly nákupním cenám a poměrům životních potřeb. Tyto snahy lékárníků však vyzněly naprázdno.

Ministerským nařízením z 20. června roku 1918 byla zvýšena přírážka k lékárnické sazbě z 30 % na 40 %. Vládním nařízením z 3. října roku 1918 byla přírážka zvýšena na 50 %, ovšem k výrazným změnám sazeb nedošlo.

Pro nemocenské pokladny platila přírážka 30 % k celkové ceně receptu a to na podkladě vydání nařízení ministerstva vnitřní z 8. listopadu 1918.

I přes zvyšování lékárnických sazeb nebyli lékárníci spokojeni a snažili se o radikální změnu, zejména zvýšení sazby za recepturní práce. Otázka nové sazby strhla mezi lékárníky mohutnou debatu, Ph.Mr. K. Hynek navrhl, aby byla zpracována sazba za léčivé speciality a sazba neoficinelní, která by byla vládou schválena.¹³

Ph.Mr. J. Laub a Ph.Mr. K. Hynek vypracovali novou lékárnickou sazbu jak pro strany soukromé tak i pro strany úlev požívajících. Navrhovali zvýšení cen za práci, dále pak sazbu pro strany soukromé udělat sazbou pro strany úlev požívajících a sazbu pro strany soukromé navýšit o 100 %. Cena za obalový materiál měla zůstat stejná. Lékárníci doufali, že takto vypracovaná sazba by po schválení mohla vyjít, avšak kdy a zda bude schválena, nikdo nevěděl.

2.2. Rok 1919

Po útrapách, které sužovalo lékárnictvo následkem první světové války, žádalo MVZdTV, aby si lékárníci jmenovali zástupce, který by byl přítomen porad a schůzí taxovní komise o vydání nové lékárnické sazby. Tato žádost byla vystavena 4. ledna 1919.¹⁴

Na první schůzi taxovní komise konané 29. ledna 1919, se zúčastnil zástupce vlády Mudr. Guth, zástupci majitelů lékáren Ph.Mr. K. Hynek, Ph.Mr. J. Laub a Ph.Mr. O. Storch, zástupce kondicinujících Ph.Mr. Jar. Bohutínský, retaxátoři Ph.Mr. F. Dobrovský

¹³ Zpráva o činnosti představenstva Hlav. grémia lékárníků. Věstník svazu československého lékárnictva (dále jen VSvČsL)XIII, 1919, s. 6-16.

¹⁴ Úřední přípis Svazu čes. lékárnictva. VSvČsL XIII, 1919, s. 20.

a Ph.Mr. Šmakal, za nemocenské pokladny ředitel V. Johanis, Kelčák a Nejedlý a za velkodrogy J. L. Rössler. Zvolená komise měla za úkol vypracovat a předložit novou sazbu. Sazba pro nemocenské pokladny měla vyjít se zpětnou platností k 1. lednu roku 1919. Zástupci majitelů lékáren se snažili, aby lékárnická sazba odpovídala nákupním cenám a sazba za recepturní práce měla být upravena tak, aby odpovídala požadavkům lékárníků. Na základě předložených účtů zástupci nemocenských pokladen usoudili, že lékárníci dodávají léky nemocničním pokladnám s výrazným finančním deficitem. Následkem toho se však zástupci nemocničních pokladen snažili, aby úpravou sazby byly dorovnány vzniklé rozdíly. Úpravou lékárnické sazby musely být také zajištěny existenční podmínky zaměstnaných magistrů.¹⁵

Dne 31. ledna 1919 se konala schůze ústředního výboru Svazu československého lékárnictva (dále jen SvČsL), kde jedním z bodů byla zpráva z první schůze taxovní komise o lékárnických sazbách. Referát doplnili Ph.Mr. Laub, Ph.Mr. Hynek a Ph.Mr. Kubát. Ph.Mr. Nesnídal kladl důraz na to, aby tato sazba byla pouze provizorní, protože mělo dojít ke změně cen a dovozu léčiv. Ph.Mr. Cipra žádal, aby vláda předepisovala ceny nejen lékárníkům, ale i velkodrogytům.¹⁶

Lékařníci měli neustále spory s nemocenskými a bratrskými pokladnami, protože sazba pro nemocenské pokladny nevyhovovala ani s 50% přírůžkou ke konečné ceně receptu. Lékařníkům se ani tato přírůžka nelíbila, dopláceli na každý recept. Jejich požadavky na změnu sazby však nebyly vyslyšeny. Lékařníci byli nuceni nadále dodávat léky s velkými ztrátami, i když byla sazba postupně zvyšována.

Lékařníci řešili spoustu otázek týkajících se sazeb, například to, proč mají být dvojí ceny léčiv. Cena zvláště počítána, která byla vyšší pro strany soukromé a cena levnější pro strany úlev požívajících. Léčiva jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících musela být stejné kvality. Pořizovací cena léčiv byla pro obě strany stejná, práce byla také stejná a lékařníci museli léčiva poskytovat za odlišné ceny. Lékařníci se proto snažili o vydání nové a sjednocené lékárnické sazby, která by nedělala rozdíly mezi odběrateli, avšak odběratelé by s ní souhlasili. Na základě úpravy a vydání nové sazby by byli i lékařníci správně a zvláště slušně odměněni.¹⁷

Na druhé schůzi taxovní komise, konané dne 5. února 1919, byly prodiskutovány ceny obalového materiálu. Tyto ceny, které byly stanoveny, platily jak pro strany soukromé, tak

¹⁵ Taxovní komise v ministerstvu zdravotnictví, VSvČsL XIII, 1919, s. 28-29.

¹⁶ Ústřední výbor Svazu čes. lékárnictva, VSvČsL XIII, 1919, s. 29-30.

¹⁷ Pro jednotnou sazbu, VSvČsL XIII, 1919, s. 36-37.

i pro strany úlev požívajících. Dále se taxovní komise zaměřila na nejnižší uznávané sazby. Pro nemocniční pokladny byla uznávána nejnižší sazba 5 haléřů a pro strany soukromé 10 haléřů. Taktéž byla stanovena i noční sazba, u které byl dodatek, že patřila expedientovi. Tato sazba za noční práci činila 2 Kč pro strany soukromé a 1 Kč pro strany úlev požívajících.¹⁸

Dne 2. dubna 1919 bylo vydáno nařízení vlády ČSR číslo 172 o prozatímní úpravě lékárnických sazeb. Na základě posouzení MVZdTV byla tato prozatímní úprava sazeb jediným možným řešením. Návrh, který byl předložen lékárníky, by se musel přepracovat, což by trvalo déle a celá věc o úpravě lékárnických sazeb by se pozdržela. Na požadavek lékárníků o co nejrychlejší úpravu sazeb vyhovělo MVZdTV alespoň vydáním této prozatímní lékárnické sazby. S touto úpravou lékárnických sazeb lékárníci nesouhlasili a snažili se, aby toto nařízení bylo odvoláno. Dále se snažili, aby byl vyloučen vliv politických stran na úpravu lékárnických sazeb. V této souvislosti žádali, aby došlo k vydání nových a upravených sazeb, které by nenutily lékárníky draze nakupovat a levněji prodávat. Tímto by lékárníci neprodělávali a nedocházelo by u nich k výrazným ztrátám, jako tomu bylo dosud.¹⁹

Dne 24. května 1919 se konala schůze taxovní komise na MVZdTV v Praze. Tato schůze byla svolána, aby se projednalo nové zpracování a úprava lékárnické sazby. První snahou lékárníků bylo, aby došlo k úpravě sazby pro strany úlev požívajících, protože stávající sazby jim nepřinášely žádný zisk. Dále se lékárníci snažili, aby vláda zajistila levný nákup léčiv a tím by nemocenské pokladny získaly levná léčiva a situace lékárníků by se tak zlepšila. Lékárníci netrvali na zvýšení přírážky, která byla prozatímně vydána MVZdTV, spíše se snažili o vytvoření a schválení nové sazby.²⁰

Úpravou prozatímní sazby došlo ke zvýšení cen léků o 50 % pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících o 25 %. I nadále mohli lékárníci počítat přírážku 40 % za recepturní práci. Nově vydaná úprava sazby měla platit po dobu jednoho roku a poté měla vyjít sazba nová, lékárníci však doufali, že nová sazba vyjde dříve.

Dne 21. června 1919 se konala schůze taxovní komise na MVZdTV, kde Ph.Mr. J. Laub předložil přepracovanou sazbu. Pro přepracování sazby čerpal ze tří velkých ceníků velkodrogistů. Na tomto základě žádal o urychlené vydání nové sazby, aby byl zajištěn normální chod lékáren. Dále Ph.Mr. J. Laub uvedl, že je proti každému zvyšování přírážky, neboť pro zlepšení finanční situace lékárníků a zamezení vysokých ztrát by mělo docházet

¹⁸ Užší taxovní komise v ministerstvu zdravotnictví, VSvČsL XIII, 1919, s. 55.

¹⁹ Resoluce, VSvČsL XIII, 1919, s. 186-188.

²⁰ Taxovní komise v ministerstvu zdravotnictví v Praze, VSvČsL XIII, 1919, s. 236.

ke změně sazeb dle nákupních cen léčiv pravidelně každé 3 měsíce. Na schůzi taxovní komise bylo usneseno, aby ceny materiálu byly upraveny. Díky úpravě cen materiálu by tak lékárníci neprodělávali. Přírážka 50 % měla zůstat a na základě vypočítaných cen se poté měla upravit jejich cena. S tímto návrhem naopak nesouhlasili zástupci nemocenských pokladen. Byli proti zvyšování cen léků a nechápali, proč by mělo k takovému kroku dojít. Ph.Mr. K. Hynek navrhl, že nemocenským pokladnám budou vydány léky s 25% slevou. Tento návrh byl přijat. Lékaři, kteří se účastnili této schůze a měli povoleno mít domácí příruční lékárny, upozornili, že pokud nedojde ke spravedlivé úpravě lékárnických sazeb, zastaví dodávku léčiv pro nemocenské pokladny. Zároveň žádali, aby jim bylo povoleno připočítávat ke konečné ceně receptu 30% přírážku.²¹

Na schůzi starostů gremií a výboru Svazu československého lékárnictva dne 30. září 1919 uvedl Ph.Mr J. Laub, že snaha o úpravu a vydání nové lékárnické sazby nebyla vyslyšena, stejně tak nebylo schváleno vydání doplňků lékárnické sazby. Ph.Mr. J. Gabriel navrhoval, aby byla vypracována nová sazba a žádal lékárníky, že pokud by k novému vydání sazby došlo, aby ji dodržovali a taxovali podle ní. Pokud by s tímto návrhem vláda nesouhlasila, mělo dojít k zastavení dodávání léčiv. Všechny podané návrhy byly přijaty.²²

Po několika poradách, kdy nedošlo po naléhání lékárníků k nápravě, a vytvoření nové lékárnické sazby se svaz lékárníků rozhodl, že novou sazbu vydá svépomocí a na svoje náklady. Svaz vydá jak sazbu pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Následkem toho se lékárníci usnesli, že pokud nedojde MVZdTV k nápravě, budou se této sazby držet.²³

Dne 31. října 1919 bylo vydáno nařízení vlády č. 602 o prozatímní úpravě lékárnických sazeb k rakouské farmakopoei osmého vydání (1906). Takto upravené sazby nabyly účinnosti dne 1. listopadu 1919. Svaz československého lékárnictva předložil MVZdTV přípis o novém vypracování lékárnických sazeb, dle kterých hodlali recepty taxovat. MVZdTV tento přípis nebralo na vědomí. Lékárníci byli povinni taxovat recepty dle úředně stanovených sazeb. Všem okresním správám politickým bylo tedy uloženo, aby uvědomily všechny lékárny o trestu při nedodržování těchto lékárnických sazeb.²⁴

Lékařníci si nepolepšili ani s vydáním upravené lékárenské sazby s platností od 1. listopadu roku 1919. Od 1. listopadu 1919 došlo ke zdražení většiny léčiv, přírážka u léčiv byla až 100 %. Tohoto zdražení se chopili velkodrogisté a začali lékárníkům prodávat

²¹ Taxovní komise v ministerstvu zdravotnictví sešla se dne 21. června 1919, VSvČsL XIII, 1919, s. 286-287.

²² Schůze starostů gremií a výboru Svazu českoslov. lékárnictva, VSvČsL XIII, 1919, s. 425.

²³ VSvČsL XIII, 1919, s.505.

²⁴ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy I, 1918, s. 274,245.

lčiva se 100% přirážkou. Jednalo se zejména o velmi důležitá lčiva, která měli lkárnici na skladě a to ještě o 100 % levnější než ty nové, čímž se dopustili přemršťování cen. V důsledku tohoto lkárnici vyzvali vládu, aby stanovila novou cenovou komisi pro kontrolu lčiv velkoobchodu.²⁵

Ani do konce roku se lkárníkům nepodařilo prosazení nové lkárnické sazby či její úpravy. Lkárnici nakupovali draze a levně museli prodávat. Nejenom že museli velké finanční rozdíly doplácet ze svého, ale neměli ani na ohodnocení svých zaměstnanců. Lkárnici museli sazbu vydanou MVZdTV dodržovat a často se tak obraceli k vládě s dotazy ohledně skladových zásob. Lkárnici museli mít na skladě všechna oficinelní lčiva, ale s takto nízkou sazbou neměli finanční prostředky na to, aby si je mohli obstarat a dále je dle této sazby prodávat. Žádali tedy MVZdTV o vydání nové sazby, která by byla přehlednější než sazba dosud vydaná. Aby mohli taxovat, vydávat a nakupovat lčiva tak, aby neprodělali, žádali o vydání třech druhů sazeb a to: 1. sazba pro strany soukromé, 2. sazba pro strany úlev požívajících a 3. neoficinelní sazba lčiv.²⁶

2.3. Rok 1920

Dne 10. ledna roku 1920 se konala schůze Svazu československého lkárnictva. Na této schůzi Ph.Mr. J. Laub oznámil, že byly vypracované lkárnické sazby. Vypracování těchto sazeb si lkárnici mezi sebou rozdělili následovně: ceny surovin vypracoval Ph.Mr. J. Laub, ceny specialit Ph.Mr. B. Kubát a sazbu za recepturní práci, obvazový materiál a obalový materiál Ph.Mr. J. Folprecht. Po tomto vypracování byla sazba předložena MVZdTV. Sazba pro strany soukromé byla vypracována dle původních zásad a sazba pro nemocenské pokladny s 50% přirážkou oproti původní sazbě. Sazba pro neoficinelní lčiva skýtala mnohé obtíže, protože Německo zdražovalo veškerá lčiva pro vývoz a žádalo placení cla ve zlatě.²⁷

Oficinelní sazby, které byly vypracovány, a to jak sazba pro strany soukromé, tak i sazba pro strany úlev požívající, byly po projednání v užší taxovní komisi předloženy MVZdTV ke schválení. Byly vypracovány i sazby pro neoficinelní lčiva, které byly taktěž předloženy MVZdTV ke schválení.²⁸

²⁵ VSvČsL XIII, 1919, s. 537.

²⁶ Lichvu na všech stranách-vláda nevidí. VSvČsL XIII, 1919, s. 553-554.

²⁷ Zápis o IV. výborové schůzi. VSvČsL XIV, 1920, s. 18-19.

²⁸ Sazby. VSvČsL XIV, 1920, s. 22.

Na schůzi cenové komise, která se konala 5. února 1920, se členové shodli, že tato komise měla kontrolovat ceny nově vypracovaných sazeb a měla se scházet jednou měsíčně, aby došlo ke kontrole sazeb pravidelně. MUDr. Guth upozorňoval na stále se zvyšující cenu nejen léčiv, ale i obvazového materiálu. Dále upozornil, že byl nucen upravit sazby, protože k 1. únoru 1920 došlo ke zvýšení cen za obvazový materiál. Zástupce MVZdTV upozornil, že přírážka 50 %, která byla připočítávána k cenám léčiv je příliš vysoká a navrhl, že by se tato přírážka měla snížit. Ph.Mr. J. Laub protestoval proti snížení 50% přírážky, protože z této přírážky lékárník musel platit své zaměstnance, ostatní režie a daně. Dále poukázal na 30% přírážku pro velkodrogy, kterou MVZdTV schválilo a je tedy v pořádku i 50% přírážka lékárníků. Po tomto vysvětlení ustoupilo MVZdTV od svého návrhu.²⁹

Lékárníci se už dva a půl roků snažili o úpravu lékárnické sazby tak, aby pro ně výdej léčiv byl přínosem a ne ztrátou, jako tomu bylo do této doby. Snažili se, aby sazba odpovídala nákupním poměrům. Ceny léčiv byly stále vyšší, tím pádem byly i větší ztráty lékárníků. V důsledku zvyšování cen léčiv mohlo u některých dojít k jejich nedostatku. Lékárníci se obávali, zda by nová sazba pro ně byla přínosem. Uvažovali nad tím, aby se nedostali do začarovaného kruhu a hlavně, aby byli schopni splnit svou povinnost, když už řada z nich vyčerpala své možnosti.³⁰

Ph.Mr. J. Laub oznámil, že sazby pro neoficinní léčiva již vyšly tiskem, cena jednoho výtisku byla 5,50 Kč. Dále oznámil, že sazba pro strany soukromé byla již schválena MVZdTV a lze již podle ní stanovovat cenu léčiv. Naopak sazba pro strany soukromé prozatím nebyla ještě schválena a lékárníci tak museli stanovovat cenu léčiv dle dosud ještě platné sazby.³¹

Tři měsíce uběhly od schválení nových sazeb, avšak sazba oficinní nebyla vydána. Lékárníci urgovali vydání nových sazeb, jinak by museli pozastavit výdej léčiv. Ph.Mr. J. Laub předložil návrh o vydání nové sazby opět předsedovi MVZdTV. Tímto krokem, který byl učiněn, se návrh sazby dostal opět k projednání k MVZdTV.³²

Dne 26. dubna 1920 se konala schůze Svazu československého lékárnictva gremiálních starostů všech gremií a zástupců. Na této schůzi se projednávalo vydání doplňků k lékárnické sazbě a také stoupající ceny léčiv. Toto jednání však vyznělo naprázdno. V důsledku této nečinnosti se lékárníci rozhodli dát vládě lhůtu ke schválení a vydání nové

²⁹ Laub, J.: Cenová komise - Projednávání lékárnických sazeb. VSvČsL XIV, 1920, s. 62-64.

³⁰ Těžké doby. VSvČsL XIV, 1920, s. 105-106.

³¹ Laub, J.: Sazby neoficinní léčiv, VSvČsL XIV, 1920, s. 120.

³² Storch, O.: Otevřený list Ministerstvu věř. zdravotnictví republiky československé v Praze. VSvČsL XIV, 1920, s. 211.

sazby a to do 15. května. Pokud by tomu tak nebylo, chtěli lékárníci pozastavit výdej léčiv, zejména pro nemocenské pokladny a nemocnice.³³

Dalším problémem pro hospodaření, ekonomiku a chod lékáren byl zisk z léčivých specialit. SvČsL vyzval výrobce specialit, aby došlo k nové kalkulaci cen léčivých specialit. Žádali zvýšení zisku o 40-50 %.³⁴

Nové sazby, které byly MVZdTV předloženy v dubnu, byly dne 26. dubna 1920 schváleny a odevzdány ke zveřejnění ve sbírce zákonů.

Dne 7. května 1920 byla vydána nařízení MVZdTV č. 334 a č. 335 o nové lékárnické sazbě. Došlo ke schválení a vydání nových officinelních sazeb pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících, stejně tak sazba neofficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Na základě vydání nových sazeb byli lékárníci požádáni, aby se těmito sazbami řídili. Tyto sazby vyšly se zpětnou platností a to k 1. dubnu 1920.³⁵

Vydáním nové sazby se lékárníci konečně dočkali úpravy cen léčiv. Nebyli s tím však spokojeni, protože nové sazby byly vypracovány podle ceníků velkodrogistů z prosince roku 1919 a tyto ceny neodpovídaly nákupním cenám léčiv v roce 1920. Revizí MVZdTV došlo ke snížení mnoha cen léčiv, a to na podkladě cen léčiv od velkodrogistů. Pokud došlo ke zvýšení cen oproti předválečným, tak MVZdTV snížilo přírážku pro sazbu soukromou z 50 % na 35 %. Stejně tomu bylo i pro sazbu pro strany úlev požívajících a to ze 100 % na 50 % a přírážku upravilo na 35 %. Toto platilo i pro obalový materiál, kde přírážka činila 350 %.³⁶

Na schůzi, která se konala v MVZdTV, byl předložen návrh na úpravu některých položek sazeb, nádob a ob vazů. Lékárníci doufali, že jejich návrhu bude vyhověno a že MVZdTV tento návrh přezkoumá, aby lékárníci zbytečně nemuseli doplácet.³⁷

Dne 19. října 1920 se konala další schůze SvČsL, kde bylo opět upozorněno na nedostatek nově vydaných sazeb a na cenové rozdíly tehdejších léčiv. Bylo poděkováno Ph.Mr. J. Laubovi za jeho ochotu a vypočtení nových cen léčiv. Dále bylo upozorněno, že je potřeba dalších úprav lékárnických sazeb. Tento úkol měl být zpracován novým výborem. To se lékárníkům nelíbilo, obávali se, že by se mohlo opět stát, že budou opět ve finančních nesnázích a nebudou mít finanční prostředky pro udržení své lékárny. Následkem toho upozorňovali na nutné zvyšování cen léků. Na schůzi SvČsL byly také projednávány sazby léčiv jak officinelní tak i neofficinelní, pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících.

³³ Rosenberg, M.: Zápis o presidiální schůzi. VSvČsL XIV, 1920, s. 228-229.

³⁴ Zisk při specialitách. VSvČsL XIV, 1920, s. 255.

³⁵ Presidium MVZdTV. VSvČsL XIV, 1920, s. 263.

³⁶ Laub, J.: Sazby. VSvČsL XIV, 1920, s. 344-346.

³⁷ Laub, J.: Doplnky sazeb. VSvČsL XIV, 1920, s. 509.

Lékárnici se snažili, aby vycházely doplňky lékárnických sazeb, tento požadavek ale vyslyšen nebyl. MVZdTV mohlo sazby neoficinní schválit samo, ale sazby pro oficinní léčiva musela schválit ministerská rada předtím, než byly uveřejněny ve sbírce zákonů. Vzhledem k tomu, že ceny léčiv se neustále měnily, tak bylo navrženo, aby ceny byly opět zkontrolovány. Byla zvolena užší komise, která měla tyto ceny zkontrolovat. Dále na této schůzi Ph.Mr. Wolf navrhl, aby venkovští lékárnici mohli připočítávat 10% přírážku v souvislosti s výškou ceny za poštovné a železniční dráhu. Ph.Mr. J. Laub tento návrh slíbil projednat na schůzi taxovní komise. Promluvil i Ph.Mr. Sedláček, který uvedl nepoměr mezi cenovými rozdíly pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Pacienti, kterých se týkala sazba pro strany soukromé, museli platit více a vyrovnávat tak rozdíly za nemocenské pokladny.³⁸

Dne 14. prosince 1920 oznámilo MVZdTV Československé republiky, že bylo ochotno vzít v potaz sazbu neoficinních léčiv pro strany soukromé, pokud dojde k navrhovaným změnám. Tyto změny byly provedeny a došlo k vydání doplňků s platností od 1. ledna roku 1921.³⁹

2.4. Rok 1921

Do redakce Věstníku Svazu československého lékárnictva (dále jen VSvČsL) docházelo mnoho dopisů s dotazy ohledně některých položek neoficinních léčiv, které byly počítány s nižší cenou než byla cena nákupní. Ph.Mr. J. Laub na toto odpověděl, že ceny, podle kterých byla cena léčiv vypočítávána, byly vzaty z cen nákupních, které platily v srpnu. Uvedl, že tyto ceny léčiv nemohou souhlasit, když nové sazby byly schváleny až po čtvrt roce. Rovněž podotkl, že takto tomu bude i u sazeb oficinních léčiv pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Protože doba než dojde ke schválení nové lékárnické sazby je příliš dlouhá a velkodrogisté neustále měnili své ceníky.⁴⁰

Dne 11. ledna 1921 se konala druhá výborová schůze SvČsL. Jedním z mnoha bodů této schůze byl požadavek lékárníků o zvýšení platů a to zvýšením sazby za recepturní práci. Klub českým farmaceutů uvedl, že dojde ke zvýšení platů pouze tehdy, pokud dojde k upravení sazby za recepturní práci a to jak sazby pro strany soukromé, tak i sazby pro strany úlev požívajících. To mělo platit od dne nabytí účinnosti těchto sazeb. Dalším bodem byl požadavek některých lékárníků, aby byly stanoveny ceny léčivých specialit a aby si k tomu

³⁸ XVI. řádná valná schůze SvČsL. VSvČsL XIV, 1920, s. 555-559, 568-575.

³⁹ MVZdTV. VSvČsL XIV, 1920, s. 642.

⁴⁰ Laub, J., Sazba neoficinních léčiv. VSvČsL XV, 1921, s. 2.

lékárníci přidávali přírázky dle nákupní ceny. Přírázky měly být: "Nákupní cena do 10 Kč, přírázka 60 %, do 20 Kč, přírázka 50 %, do 30 Kč, přírázka 40 % a více jak 30 Kč, přírázka 30 %." ⁴¹

Dne 4. února 1921 se lékárníci konečně dočkali. Ve sbírce zákonů a nařízení byly zveřejněny doplňky lékárnických sazeb. Jednalo se o vládní nařízení ze dne 8. ledna 1921 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících, o lékárnické sazbě pro strany úlev požívajících a o lékárnické sazbě pro strany soukromé. Všechna tato nařízení byla s platností od 1. ledna 1921 a neplatila na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Dále došlo ke zvýšení konečné ceny za recepty upravené podle sazby a to o 1 %. Došlo tak ke zvýšení cen léčiv u 158 léčiv officinelních a 11 ze seznamu předpisů v lékopise uvedených a snížení cen léčiv 50 officinelních léčiv a 6 ze seznamu předpisů v lékopise uvedených. V sazbě pro strany soukromé poté byla zvýšena cena 165 léčiv officinelních a 13 ze seznamu předpisů v lékopise uvedených a snižená cena 51 officinelních léčiv a 6 ze seznamu předpisů v lékopise uvedených. ⁴²

V 16. čísle VSvČsL Ph.Mr. J. Laub uvedl, že se schválením MVZdTV a jejich drobnými úpravami byla sazba neoficinelních léčiv pro strany soukromé schválena. Dále uvedl, že doplňky k sazbě a to jak officinelních léčiv pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících, byly projednány na schůzi taxovní komise a po jejich schválení měly být uveřejněny ve VSvČsL. ⁴³

Na výborové schůzi SvČsL, která se konala dne 28. června 1921 Ph.Mr. J. Laub sdělil, že byla svolána užší taxovní komise a že došlo ke snížení sazby u 81 léčiv a ke zvýšení sazby u 9 léčiv. V neoficinelní sazbě došlo ke snížení sazby 43 léčiv a ke zvýšení sazby 13 léčiv. Sazba za vatu a obvazový materiál byla snižena u všech položek. Dále Ph.Mr. J. Laub uvedl, že žádal aby byla zvýšena sazba dispenzační a aby došlo ke zvýšení přírázky za vatu a hydrofilní gázu a to z 15 % na 30 %. Ph.Mr. F. Hanuš žádal o zvýšení sazby za práci a to o 20 %, zvýšení noční sazby o 50 % a aby to bylo dodržováno a to od uzavření lékárny do jejího otevření, to se však nelíbilo zástupcům nemocenských pokladen. ⁴⁴

Ve sbírce zákonů a nařízení ze dne 22. září 1921 byla uvedena nařízení vlády č. 345-349 ze dne 25. srpna 1921. Toto nařízení vlády se týkalo lékárnické sazby neoficinelních léčiv

⁴¹ Zápis o II. výborové schůzi SvČsL. VSvČsL XV, 1921, s. 21-24.

⁴² Sbírká zákonů a nařízení, 1921, částka 9, s. 54-68.

⁴³ Laub, J., Sazby. VSvČsL XV, 1921, s. 299.

⁴⁴ Zápis o výborové schůzi SvČsL. VSvČsL XV, 1921, s. 316-318.

pro strany úlev požívajících. Stejně tomu bylo u lékárnické sazby pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Tato vládní nařízení nabyla účinnosti dne 1. října 1921.⁴⁵

Dne 27. června 1921 došlo k zasedání taxovní komise, kde bylo ohlášeno, že se pracuje na nových zásadách pro výpočet sazeb a že by tyto zásady mohly být použity při výpočtu nových sazeb, které by měly vyjít v platnost k 1. lednu 1922.⁴⁶

Ve sbírce zákonů a nařízení ze dne 16. prosince 1921 bylo uveřejněno nařízení vlády č. 447-448 ze dne 9. prosince 1921 o lékárnické sazbě pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících.⁴⁷

2.5. Rok 1922

Až do srpna roku 1922 platila lékárnická sazba, která byla vydána dne 9. prosince 1921.

V 9. čísle Věstníku MVZdTV byla uveřejněna nařízení vlády č. 210, 211, 212 ze dne 8. srpna 1922. Tato nařízení vlády se týkala lékárnické sazby pro strany soukromé, lékárnické sazby pro strany úlev požívajících a lékárnické sazby neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících.⁴⁸

Na 2. října 1922 byla svolána porada MVZdTV, kde se měla opět projednávat úprava nové lékárnické sazby. Toto nemohli lékárníci pochopit, neboť v minulosti žádali několikrát o úpravy lékárnických sazeb, které byly nutné na základě neustálého zdražování léčiv, mnohdy až o tisíce procent. MVZdTV nejevilo takový spěch, jako tomu bylo nyní. Nová sazba byla schválena v srpnu roku 1922 a v říjnu 1922 mělo dojít k další úpravě sazeb.⁴⁹

Dne 24. října roku 1922 se konala schůze výboru SvČsL, kde Ph. Mr. J. Laub uvedl na pravou míru obvinění, které poukazovalo na to, že on zavinil, že sazba za recepturní práci nebyla zvýšena. Vyvrátil nesprávnost tohoto tvrzení zápisy ze schůze taxovní komise. Tyto zápisy poukazovaly, že celá taxovní komise se snažila o zvýšení sazby za recepturní práci. Tato sazba však zvýšena nebyla a to díky zástupcům nemocenských pokladen, kteří se postavili proti zvýšení této sazby, dokud nebude zavedena obligatorní platebna.⁵⁰

⁴⁵ Sbírká zákonů a nařízení, 1921, částka 79, s. 1361-1372.

⁴⁶ Sazba. VSvČsl XV, 1921, s. 488-490.

⁴⁷ Sbírká zákonů a nařízení, 1921, částka 117, s. 1601-1602.

⁴⁸ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy IV, 1922, č. 9, s. 353.

⁴⁹ Nová úprava lékárnické sazby. VSvČsL XVI./IV., 1922, s. 464.

⁵⁰ Tvrdík, J., Zápis o IX. schůzi výboru SvČsL. VSvČsL, XVI./IV., 1922, s. 560-563.

2.6. Rok 1923

Od 1. ledna 1923 při taxaci receptů pro nemocenské pokladny soukromých úředníků a zřízců bylo lékárníkům nařízeno odpočítávat u každého receptu 25% slevu.⁵¹

Dne 19. ledna 1923 vzalo MVZdTV Československé republiky na vědomí návrh SvČsL. V tomto návrhu lékárníci žádali změnu sazby neoficinelních léčiv. Návrh lékárníků o úpravě cen léčiv byl zaslán Ministerstvu veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. MVZdTV tento návrh přijalo, avšak léčiva oficielní sazby musela být počítána dle platné sazby oficielních léčiv ze dne 17. srpna roku 1922.⁵²

Na první schůzi SvČsL konané 20. února 1923 Ph. Mr. J. Laub referoval o diskuzi z taxovní komise. Jednalo se o změně procentuální přírážky k ceně léčiv. V době, kdy cena léčiv byla vysoká, se přírážka ze 100 % snížila na 50 %. V roce 1923 poklesla cena léčiv a u mnohých léčiv byla cena stejná jako před první světovou válkou. Následkem tohoto se usnesla taxovní komise o odeslání požadavku MVZdTV o znovuzavedení 100% přírážky.⁵³

Dne 17. dubna 1923 bylo ve sbírce zákonů a nařízení uvedeno vládní nařízení č. 70-72 ze dne 28. března 1923. Vládní nařízení se týkalo lékárnické sazby pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Téhož dne vyšlo i vládní nařízení o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Sazba pro strany soukromé a sazba neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících nabyly účinnosti dne 1. března 1923. Sazba oficielních léčiv pro strany úlev požívajících nabyly účinnosti pět dní od jejího vyhlášení.⁵⁴

Nové sazby, které vyšly, lékárníkům vyhovovaly, avšak toto vydání nových sazeb neslo i své útrapy. Lékárníci nebyli spokojeni se zpětnou platností lékárnické sazby pro strany úlev požívajících, o které rozhodli zástupci SvČsL. Lékárníci uvedli, že zpětná platnost sazby je právně protichůdná a odporovala obchodním zvyklostem. Dle běžného právního pojmu může vejít zákon v platnost nejdříve v den, kdy byl uveden na veřejnost. Řada lékárníků taxovala recepty denně a zpětná platnost jim přidělávala více práce. Museli všechny recepty zpětně ztaxovat a pokud došlo k výrazným změnám v ceně léčiv, přicházela řada lékárníků o finanční prostředky.⁵⁵

Lékárníci opět upozornili na nízkou sazbu za recepturní práci o to zejména pro strany úlev požívajících. Protože ani zvýšení sazby, které vzrostlo deseti, až patnácti násobně jim nenahrazuje vše, co musejí při přípravě léčivých přípravků použít. Jednalo se zejména

⁵¹ VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 8.

⁵² Laub, J., Část úřední. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 43.

⁵³ Tvrđík, J., Zápis o první výborové schůzi SvČsL. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 100-102.

⁵⁴ Sbírkka zákonů a nařízení, 1923, částka 32, s. 299-342.

⁵⁵ Nové sazby. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 173-174.

o váčky na prášky, signatury, obalový materiál, ale i pomocné látky potřebné při přípravě léčivých přípravků, jako je plyn, líh, petrolej atd.⁵⁶

V době, kdy byla vydána nová sazba tedy 28. března 1923, lékárníci upozorňovali, že tyto sazby nevycházejí ve správný čas. U mnohých položek léčiv cena opět stoupala, a tak lékárníci byli opět nuceni vydávat léčiva za rozdílné ceny a tedy obvykle se ztrátami. Proto lékárníci usilovali alespoň o vydání doplňků sazeb a to zejména u sazeb pro strany úlev požívajících. Lékárníci také bojovali proti změně cen obalového materiálu, kdy se domnívali, že sazby obalového materiálu byly počítány podle druhořadých firem, které tento obalový materiál vyráběly. Obalový materiál neodpovídal nákupním cenám, za které lékárníci nakupovali.⁵⁷

Do redakce VSvČsL přicházelo mnoho dopisů od lékárníků, kteří byli rozhořčeni novými nízkými sazbami některých léčiv. MVZdTV tedy přikročilo ke zvážení a úpravě nových sazeb a tedy i vydání doplňků k těmto sazbám, které vypracovalo společně s taxovní komisí dle platných ceníků.⁵⁸

Dne 7. listopadu roku 1923 se konala schůze taxovní komise, kde byl předložen návrh o zvýšení lékárnických sazeb. Jednalo se také, zda je skutečně nutná reforma těchto sazeb. Byla zde zvolena užší taxovní komise, která měla za úkol vypracovat zásady pro stanovení lékárnické sazby. Na schůzi taxovní komise bylo uvedeno, že sazba pro strany úlev požívajících je příliš nízká a nepokryje náklady lékárníka a bylo požadováno její zvýšení o 50 %.⁵⁹

Dne 26. listopadu 1923 Svaz československého lékárnictva podal MVZdTV návrh na okamžitou úpravu lékárnických sazeb, neboť ceny léčiv opět rapidně stouply. Lékárníci žádali vydání doplňků sazeb pro nejběžnější léčiva, u kterých cena výrazně stoupala, neboť nemohli čekat na vydání nových sazeb. Lékárníci předpokládali, že by úprava lékárnických sazeb mohla trvat i několik měsíců. Dne 30. listopadu MVZdTV uvedlo, že se bude ihned zabývat revizí cen léčiv lékárnické sazby. Ovšem odezva od MVZdTV na vydání doplňků nebyla žádná.⁶⁰

⁵⁶ VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 184.

⁵⁷ Na okraj nových lékárnických sazeb. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 192.

⁵⁸ Lékárnické sazby. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 248.

⁵⁹ Taxovní komise. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 537.

⁶⁰ Laub, J., K otázce úpravy sazeb. VSvČsL XVI./IV., 1923, s. 575, 608.

2.7. Rok 1924

Na schůzi taxovní komise konané 12. ledna 1924 byly předloženy doplňky k oběma sazbám, které byly vypracovány na základě nejnovějších cen léčiv. Stejně tomu bylo i u sazeb pro obalový a obvazový materiál. Těmito doplňky byly upraveny sazby nejběžnějších léčiv, které se v lékárnách vyskytovaly, např.: codein, morfin, codeinové soli, atd. Lékárníci ještě k těmto upraveným sazbám požadovali, aby k nim byla přidána ještě další léčiva, u kterých došlo ke změně ceny. Doufali, že tyto doplňky vyjdou co nejdříve, aby na nejdražší léčiva nemuseli doplácet.⁶¹

Dne 21. března 1924 bylo vydáno vládní nařízení o lékárnické sazbě k lékopisům A a B pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Ve stejný den bylo vydáno vládní nařízení o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Tato vydaná vládní nařízení nabyla účinnosti dne 1. dubna 1924.⁶²

Doplňky k sazbám, které byly vydány, lékárníkům vyhovovaly, ale obávali se, že vydání nových sazeb se opět bude protahovat a ceny léčiv kolísat. Lékárníci nechápali, proč se musely vypracované sazby nejprve předkládat ministerské radě a po jejím schválení doručit MVZdTV opět ke schválení a vydání. Toto se jim zdálo příliš zdlouhavé a nepochopitelné, vždyť se ceny léčiv měnily každým dnem.⁶³

Na schůzi presidiální rady SvČsL, která se konala 20. března 1924, bylo uvedeno, aby ke stanovování cen léčiv byly hledány jiné cesty, než tomu bylo dosud. Cílem mělo být, aby nedocházelo k finančním ztrátám lékárníků. Na této chůzi uvedl Ph. Mr. Jindřich Kirchner, vrchní správce režie léčiv a všeobecné nemocnice, aby se lékárnická sazba stala jednotnou a dělila se na dvě základní části a to *Sazba za zboží v cenách nákupních a Poplatky a odměny*. Tyto sazby by tak měly vycházet pravidelně a to s platností vždy od 1. ledna a dodatky, které měly vycházet s platností od 1. července.

Sazba za zboží v cenách nákupních měla obsahovat ceny léčiv, které by byly průměrem nákupních cen dle ceníků tří různých velkofirem. Takto se měla vypočítat sazba vždy za uplynulých šest měsíců, měla by být zkontrolována a vydána dle platnosti od 1. ledna, nebo jako dodatek od 1. července příslušného roku. Tato sazba by platila jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

Poplatky a odměny měly být dvojího typu a to režijní, které se měly počítat procentem k nákupní ceně a měly být průměrnou režií lékárny. Platily by jak pro strany soukromé, tak

⁶¹ Laub. J., Schůze taxovní komise. VSvČsL XVII./V., 1924, s. 33.

⁶² Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy VI, 1924, s. 90.

⁶³ Na okraj nových dodatků k sazbám. VSvČsL XVII./V., 1924, s. 175.

pro strany úlev požívajících. Druhá měla být provozní. Provozní odměna měla být procentuelní přírážka k ceně sazby za obalový materiál. Zvláště měla být účtována pro strany soukromé a to za plnou cenu, a pro strany úlev požívajících s cenou nižší. Odměny se měly počítat za práci a odpovědnost lékárníka a to v určité výši za přípravu léčivého přípravku dle jeho konečné váhy. Při výdeji hotového tuzemského léku měla být účtována přírážka jedné třetiny nákupní ceny a při výdeji dovážených léků měla být přírážka polovinou ceny nákupní.⁶⁴

Ph. Mr. J. Laub uvedl ve VSvČsL, že doplňky sazby neoficinelních léčiv pro strany soukromé třetí vydání byly předloženy MVZdTV ke schválení.⁶⁵

Ve 47. čísle VSvČsL vydaného 21. listopadu 1924 vyšlo oznámení, že MVZdTV pracuje na vydání nové sazby, která měla začít platit od 1. ledna 1925.⁶⁶

2.8. Rok 1925

Schůze taxovní komise se konala 6. února 1925. Ph.Mr. J. Bohutínský na této schůzi oznámil, že vydání lékárnické sazby se pozdrželo kvůli velkodrogistickým firmám, které své ceníky nevydaly včas. Den, kdy se konala schůze taxovní komise, byly oznámeny změny cen skla a to o 30 %, stejně tak byly zvýšeny i ceny obvazového materiálu. Toto zvýšení cen mohlo MVZdTV vzít v potaz nejpozději den před zahájením schůze taxovní komise. Tyto změny mohly být sestaveny a vydány pouze jako dodatky k sazbám.⁶⁷

Dne 30. března 1925 byla vydána nařízení MVZdTV č. 40-42 o lékárnických sazbách pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a sazba neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Tyto sazby nabyly platnost dnem 1. dubna 1925. K tomuto nařízení je ve článku V. připojen nový odstavec, podle kterého se mají počítat ceny léčivých specialit. Procentuelní přírážky ke specialitám vyráběných v zahraničí byly stanoveny následovně:

Tabulka 1: Procentuelní přírážky k léčivým specialitám vyráběných v zahraničí

Nákupní cena specialit	Procentuelní přírážka
Do 10 Kč	až 60%
Do 20 Kč	až 50%
Do 30 Kč	až 40%
Nad 30 Kč	Až 30%

⁶⁴ Kirchner, J., Úprava lékárnických sazeb. VSvČsL XVII./V., 1924, s. 222-224.

⁶⁵ Laub, J., Sazba neoficinelních léčiv pro strany soukromé. VSvČsL XVII./V., 1924, s. 517.

⁶⁶ Lékárnická sazba. VSvČsL XVII./V., 1924, s. 574.

⁶⁷ Schůze taxovní komise. VSvČsL XVIII./V., 1925, s. 86.

Toto ministerské nařízení se nevztahovalo na tuzemské léčivé speciality. Díky tomu nebylo možné stanovit jejich detailní cenu, pokud nebyla tato cena stanovena výrobcem.⁶⁸

V 15. čísle VSvČsL vydaného 10. dubna 1925 bylo uveřejněno vyzvání pro lékárníky na základě jejich četných dotazů, zda bude vydána úplná sazba pro léčiva officinelní i neofficinelní. Svaz československého lékárnictva se tak usnesl, že tato úplná sazba bude vydána, pokud se přihlásí dostatečný počet uchazečů, kteří by se podíleli na vypracování těchto sazeb.⁶⁹

Na schůzi SvČsL, která se konala 8. dubna 1925, bylo jednáno zejména o nových sazbách a počítání cen léčivých specialit. Přírážka pro strany úlev požívajících byla snížena o 10 %, to se lékárníkům nelíbilo, neboť jejich vidina na zlepšení finanční situace byla opět zmařena. Stejně tak lékárníci nebyli spokojeni se sazbou pro strany úlev požívajících zejména u některých léčiv, kde jejich ceny neodpovídaly cenám nákupním. Lékárníci tak upozornili, že u některých léčiv neměli zisk žádný a u některých dokonce prodělávali. Lékárníci tak požadovali vydání nové sazby.⁷⁰

V 27. čísle VSvČsL vydaného 3. července 1925 bylo uvedeno usnesení ze schůze taxovní komise. Ta se konala 15. června 1925. Na této schůzi padly návrhy na změnu zásad pro vypočítávání sazeb. Na základě této schůze měli lékárníci nejdéle do 30. srpna 1925 předložit MVZdTV konkrétní návrhy na změnu zásad pro vypočítávání lékárnických sazeb. Zástupci taxovní komise pak měli na základě těchto předložených návrhů zvolit vhodný způsob pro vypočítávání sazeb.⁷¹

Svaz československého lékárnictva předložil návrh MVZdTV na změnu sazeb a zásad pro vypočítávání cen léčiv pro strany soukromé a strany úlev požívajících. SvČsL žádal, aby přírážka 50 %, která platila pro léčiva v tab. I a II., v tabulce III. a IV. lékopisu, byla zvýšena na 100 %. Taktéž požadovali zvýšení sazby officinelních léčiv, která nespádala do výše uvedených tabulek z 50 % na 75 %. Na schůzi taxovní komise konané 22. října 1925 oznámili zástupci nemocenských pokladen, že nemohou přistoupit na zvýšení lékárnických sazeb, neboť rokem 1926 měly být členské příspěvky sníženy a tím měly být i příjmy nemocenských pokladen redukovány o 15 %.⁷²

⁶⁸ Sbírká zákonů a nařízení, 1925, částka 21, s. 323-366.

⁶⁹ Vyzvání. VSvČsL XVIII./V., 1925, číslo 15.

⁷⁰ Zápis o III. výborové schůzi SvČsL. VSvČsL XVIII./V., 1925, s. 198.

⁷¹ Návrhy na změnu zásad pro vypočítávání sazeb. VSvČsL XVIII./V., 1925, číslo 27.

⁷² Nové požadavky lékárníků o zvýšení sazeb. VSvČsL XVIII./V., 1925, s. 615-616.

2.9. Rok 1926

Ve věstníku MVZdTV byla vydána vládní nařízení č. 24, 25 a 26 ze dne 19. února 1926 o lékárnické sazbě k lékopisům A a B pro strany soukromé, dále o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících a lékárnická sazba o výrobě léčivých specialit a obchodu s nimi v lékárnách. Tyto úpravy sazeb vyšly s účinností ke dni 1. března 1926.⁷³

Redaktoři ve VSvČsL uvedli, že sice nové lékárnické sazby respektive doplňky byly vydány, avšak lékárníkům to nepřineslo žádné přilepšení. Ceny nejdůležitějších a nejběžnějších léčiv byly sníženy a to neúměrně k poklesu nákupních cen. Lékárníci tato léčiva měli nakoupena za vyšší ceny a tak jim vydání doplňků přineslo pouze další ztráty.⁷⁴

Ve věstníku MVZdTV bylo vydáno nařízení vlády č. 41 ze dne 23. března 1926 o lékárnické sazbě k lékopisům A a B pro strany úlev požívajících. Toto nařízení vstoupilo v platnost dne 1. dubna 1926.⁷⁵

Ve VSvČsL vydaného dne 11. června 1926 vyšlo oznámení od MVZdTV. V tomto oznámení uvedlo MVZdTV opravy a doplňky sazby neoficinelních léčiv pro strany soukromé vydané výnosem ze dne 31. května 1926. Tyto opravy a doplňky byly přezkoumány a na podkladě cen od velkoobchodů byly uznány ale jen do té doby, než budou tyto sazby změněny.⁷⁶

Dne 3. září 1926 byla vydána ve věstníku MVZdTV vládní nařízení č. 168, 169 a 170 o lékárnické sazbě k lékopisům A a B pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Toto nařízení vyšlo s platností ke dni 1. října 1926.⁷⁷

MVZdTV pracovalo na novém vydání lékárnických sazeb, které obsahovaly mnoho změn souvisejících se změnou ceny léčiv. Tyto ceny se nejen zvyšovaly, ale i snižovaly, snížené ceny však měly převahu. Snížení sazby léčiv bylo pouze důsledkem snížení cen léčiv na trhu se surovinami. Tyto nové sazby měly vyjít s platností od 1. ledna roku 1927, jejich revize se protahovala a měly vyjít až v prvních měsících roku 1927.⁷⁸

⁷³ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy VIII, 1926, s. 66.

⁷⁴ Nové doplňky sazeb. VSvČsL XIX./VII., 1926, s. 122.

⁷⁵ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy VIII, 1926, s. 139-140.

⁷⁶ Opravy a doplňky sazby neoficinelních léčiv pro strany soukromé. VSvČsL XIX./VII., 1926, č. 23.

⁷⁷ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy VIII, 1926, s. 343.

⁷⁸ Nové lékárnické sazby. VSvČsL XIX./VII., 1926, s. 615, 653.

2.10. Rok 1927

Na schůzi SvČsL, která se konala 9. února roku 1927, se mimo jiné opět probíraly lékárnické sazby. Lékárníkům se nelíbily sazby, které byly vydány v roce 1926. Jednalo se spíše o dodatky, ve kterých nebyly pozměněny sazby za recepturní práci. Mnoho lékárníků se tak dostávalo do finanční nouze, protože sazba za recepturní práci byla příliš nízká. Zástupce Obchodní a živnostenské komory (dále jen OŽK) Dr. Hoppe vyzval lékárníky, aby se domáhali valorizace, považoval to za nutné. Dále zde byl probrán návrh MVZdTV, kde ministerstvo navrhovalo zvýšení sazby za recepturní práci o 20 %. Toto zvýšení se lékárníkům nezdálo dostatečné, zdálo se jim to příliš málo na to, aby je to dostalo z kritické hospodářské krize. Lékárníci také poukazovali na nedostatečné sazby, které mají. Byly to nejlevnější sazby z celé střední Evropy.⁷⁹

SvČsL uvedl, že nová sazba za recepturní práce je nutná a měla se vypracovat dle navrnutých zásad. Tato sazba byla vypočítána na základě pracovní hodiny a měla být předložena MVZdTV. Mělo tak být počítáno jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Dále bylo SvČsL navrhuto, aby taxa za noční pohotovost byla sjednocena na 5 Kč a ne jak tomu bylo dosud, strany soukromé 3 Kč a pro strany úlev požívajících 1,50 Kč.⁸⁰

Ve věstníku MVZdTV byla uveřejněna vládní nařízení č. 26 a 27 ze dne 17. března 1927 o lékárnické sazbě pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Ve stejný den bylo vydáno vládní nařízení č. 28 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Všechna tato vládní nařízení nabyla účinnosti dne 1. dubna 1927.⁸¹

Na protestní schůzi lékárníků, která se konala dne 11. dubna 1927 v Praze, se mimo jiné také probírala finanční situace lékárníků. Jednou z příčin, proč se lékárníci dostali do takto tíživé situace, byly lékárnické sazby. Zejména lékárnická sazba pro strany úlev požívajících. Jak bylo na této schůzi uvedeno, tato sazba byla pouze dva a půl krát zvýšena, kdežto platy stouply 6-8 krát. Dále bylo uvedeno, že lékárníkům byla snížena přírážka za léčiva ze 100 % na 50 %, následkem toho byly finanční ztráty lékárníka. Lékárníci se tak snažili o opětovné zvýšení přírážky na 100 %, to se však nestalo a přírážka tak byla o polovinu nižší než před válkou.⁸²

⁷⁹ Zápis o XXII. valné schůzi SvČsL v Praze. VSvČsL XX./VIII., 1927, s. 94-96.

⁸⁰ Referát o lékárnických sazbách. VSvČsL XX./VIII., 1927, s. 98-103.

⁸¹ Věstník ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy IX, 1927, S. 381-389.

⁸² Referát přednesený Ph.Mr. Zintlem na protestní schůzi v Praze dne 11. 4. 1927, VSvČsL XX./VIII., 1927, s. 268.

Dne 30. května 1927 se konala schůze taxovní komise, kde byly projednávány požadavky lékárníků na úpravy lékárnických sazeb. Lékárníci žádali zvýšení dispenzačního poplatku na 60 haléřů a zvýšení přírážky pro výpočet prodejních cen léčiv na 100 % pro strany úlev požívajících. Zástupci nemocenských pokladen, léčebných fondů a kondicinuicích magistrů se ohradili. Byli zásadně proti jakémukoliv zvyšování sazeb. Díky tomuto bylo usneseno, že se svolá schůze odborníků a znalců, kteří se touto otázkou měli zabývat ze stanoviska obchodního.⁸³

Od vydání sazeb, které se lékárníkům nelíbily, nedošlo k nápravě. Vydání nových přijatelných sazeb, které by lékárníky nepoškozovaly, opět vydány nebyly. Celý rok lékárníci bojovali o zvýšení sazby zejména za recepturní práci. Jejich požadavek však vyslyšen nebyl. Dne 20. prosince 1927 byla vydána vládní nařízení č. 3 a 4, jednalo se však pouze o doplňky lékárnických sazeb pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Tyto doplňky se vztahovaly pouze na obvazový materiál. Velké boje vedli hlavně s nemocenskými pojišťovnami, které při sebemenší změně cen léčiv, obalového materiálu a recepturní práce nesouhlasili s těmito změnami. Lékárníci se ohradili tím, že není možno vydat nové lékárnické sazby, dokud stávající sazby budou vyhovovat nemocenským pojišťovnám.⁸⁴

2.11. Rok 1928

Lékařníci věděli, že oficielní lékárnické sazby neodpovídaly cenám nákupním, ale nemohli s tím nic dělat, protože na úpravu těchto sazeb neměli žádný vliv. Naopak tomu bylo u sazeb neoficinelních léčiv, na které měli alespoň nějaký vliv. Tyto sazby mohli sami vypracovat a posléze je předložili MVZdTV ke schválení. Proto lékárníci požadovali, aby se v hospodářském Ústředním výboru všech svazů samostatného lékárnictva ustanovila taxovní komise, která by kontrolovala nejen sazby léčivých specialit, ale i neoficinelních léčiv a na základě revize těchto cen měli vydávat jejich doplňky.⁸⁵

V 38. čísle VSvČsL vydaného 21. září 1928 byla uvedena rozvaha redaktorů nad poměrem zdražování nejen potravin, textilu ale i cen léčiv. V poslední době stoupla cena léčivých přípravků o 10 %. Lékařníci poukázali na to, že náklady na provoz lékárny neustále stoupají, ale sazba za recepturní práci zůstala nezměněna, ba naopak ještě klesla a to o 10 %. Při těchto poměrech lékařníci nemohli s touto sazbou vyjít.⁸⁶

⁸³ Úprava lékárnických sazeb. VSvČsL XX./VIII., 1927, s. 329.

⁸⁴ VSvČsL XXI./IX., 1928, s. 30-32.

⁸⁵ VěstníRevis neoficinelní sazby. VSvČsL XXI./IX., 1928, s. 52.

⁸⁶ Neudržitelnost poměrů. VSvČsL XXI./IX., 1928, s. 485-486.

Zástupci Ústředny obchodních a živnostenských komor společně s Ústředním výborem všech svazů samostatného lékárnictva se sešli na poradě, která se konala 24. října 1928. Zde se zabývali otázkou lékárnických sazeb a jejich valorizace. Ph.Mr. J. Laub odevzdal písemné požadavky lékárníků na valorizaci sazeb, které byly provedeny na podkladě sazeb z roku 1914. Na této poradě byla taky vysvětlena situace lékárnictva, která vyžadovala co nejrychlejší nápravu a valorizaci sazeb, aby finanční situace lékárníků byla napravena. Zástupci slíbili, že pokud to bude možné, budou se snažit o valorizaci lékárnických sazeb.⁸⁷

Dne 7. listopadu 1928 se konala porada v Obchodní a živnostenské komoře v Praze o úpravě lékárnických sazeb, kde byly zmíněny stížnosti na sazbu za recepturní práci. Lékárníci upozorňovali, že ve všech ostatních odvětvích byly při devalvaci koruny ceny 7-10 krát zvýšeny, u sazby za recepturní sazby tomu bylo pouze třikrát. Ph.Mr. J. Laub uvedl vývoj lékárnických sazeb od dob předválečných do roku 1928. Poukázal na rok 1920, kdy lékárníci utrpěli velké ztráty. Upozornil, že lékárníci byli nuceni počítat ceny léčiv dle staré rakouské sazby a to se projevilo jejich finanční ztrátou. I přes takovéto ztráty lékárníci dobrovolně snížili přírážku ze 100 % na 50 % a to z důvodu hospodářské krize nemocenských pokladen. Předpokládali, že pokud dojde ke stabilizaci cen, bude tato přírážka opět navýšena na 100 %, toho se však nedočkali. Na konci této porady byli požádáni zástupci MVZdTV a zástupci retaxátoři, aby uvažovali nad návrhy zástupců lékárnictva. Po této žádosti byla schůze ukončena.⁸⁸

2.12. Rok 1929

Na valné schůzi SvČsL, která se konala dne 20. února 1929, Ph.Mr. J. Laub oznámil, že s novým rokem se MVZdTV snažilo o změny lékárenství. MVZdTV se snažilo o vypracování nového zákona o lékárenství, který by postavil lékárenství na nové základy. Zákon, který do této doby platil, byl vydán 18. prosince roku 1906. V programu, kterým se mělo MVZdTV zabývat, našli lékárníci vše, tedy téměř vše. Jedním, a pro lékárníky důležitým bodem, byla úprava lékárnických sazeb a zvalorizování recepturních pracovních sazeb, které však do programu o změně lékárnictví nebyly zahrnuty. Lékárníci požadovali zavedení jednotné sazby, znovuzavedení procentuelní přírážky a valorizaci pracovní sazby. Na pracovní sazbu byli lékárníci ochotni poskytovat nemocenským pojišťovnám procentuelní srážku, která však neměla být lékárníky překročena. Dále požadovali zavedení jednotné

⁸⁷ Valorizace sazeb. VSvČsL XXI./IX., 1928, s. 566-567.

⁸⁸ Porada o úpravě lékárenských sazeb v Obchodní a živnostenské komoře v Praze. VSvČsL XXI./IX., 1928, s. 589-591.

přirážky na speciality a to 60 % pro strany soukromé a 50 % pro strany úlev požívajících. Jedním z mnoha důvodů, proč nedošlo k úpravě sazeb, bylo to, že proti úpravě sazeb byly zejména nemocenské pojišťovny.⁸⁹

Dne 22. dubna 1929 se konala schůze SvČsL, kde Ph.Mr. J. Laub referoval, že Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy navrhlo o podepsalo valorizaci sazby za recepturní práci. Dále uvedl, že MVZdTV navrhlo zvýšení přirážky k nákupním cenám léčiv pro strany úlev požívajících. Tato přirážka činila 100 %.⁹⁰

MVZdTV předložilo ministerské radě návrh vládního nařízení o lékárnické sazbě pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Dle tohoto návrhu mělo dojít k valorizaci sazby za recepturní práci a ke zvýšení přirážky za léčivé přípravky. Novou úpravou sazby se měla přirážka za léčivé přípravky zvýšit o 32-33 %, přirážka za léčivé speciality tak činila 45-50 % a pracovní sazby měly být zvýšeny dvakrát až třikrát. Tyto nové sazby měly znamenat pro lékárníky zvýšení nákladů o 75 %, podle propočtů tak zvýšení mělo dosáhnout 115 %. Následkem takového zvýšení sazeb by nemocenské pojišťovny potřebovaly na léky o 100 milionů ročně více finančních prostředků.⁹¹

Po dlouhou dobu lékárníci požadovali změnu lékárnické sazby. Až nyní po deseti letech od vzniku samostatného ČSR se konečně MVZdTV přidalo na stranu lékárníků a souhlasilo s nimi, že úprava lékárnických sazeb je nutností. Pokud by nedošlo k úpravě lékárnické sazby, tak hrozilo, že by došlo k poklesu hospodářské úrovně lékáren a tím i jejich spolehlivosti. Z tohoto důvodu také mohlo dojít i k uzavření některých lékáren. Na takovýchto místech, obzvláště pokud by to bylo v průmyslovém kraji, by si o koncesi mohla zažádat nemocenská pojišťovna a zřídit tam svoji lékárnu. Oproti tomu na místech, kde byl kraj chudý, by nemocenská pojišťovna lékárnu neotevírala, bylo by to pro ni bez vidiny zisku. O lékárnických sazbách nemohlo rozhodovat MVZdTV samo, ale uznalo, že s úpravou sazeb by se mělo pospíšet. Proto MVZdTV chtělo, pokud to bude v jeho silách, zapůsobit na ministerskou radu, která měla schvalování lékárnických sazeb na starosti.⁹²

Vydání nových lékárnických sazeb se opět lékárníci nedočkali. Byla jim slíbená valorizace sazeb za recepturní práci, která měla přispět k lepším životním podmínkám. Pracovní sazby však valorizovány nebyly a lékárníci byli nadále v tíživé finanční situaci.⁹³

⁸⁹ Důležité záležitosti lékárnické. VSvČsL XXII./X., 1929, s. 103-105.

⁹⁰ Tvrdík, J., Zápis o schůzi užšího výboru SvČsL. VSvČsL XXII./X., 1929, s. 265-266.

⁹¹ Úprava lékárnických sazeb a nemocenské pojišťovny. VSvČsL XXII./X., 1929, s. 289.

⁹² Vděčný obrat v ministerstvu. VSvČsL XXII./X., 1929, s. 447-449.

⁹³ Anketa o konkursu a žalovatelnosti lékárníka. VSvČsL XXII./X., 1929, s. 695-697.

Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy pracovalo na vydání nových sazeb na podkladě platných zásad, podle kterých se vypočítávaly ceny lékárnických sazeb. Lékárníci doufali, že se nevyskytnou žádné překážky a lékárnické sazby by tak mohly vyjít s platností od 1. ledna 1930.⁹⁴

2.13. Rok 1930

Na meziministerské poradě narazil návrh MVZdTV o změně vypočítávání sazeb na veliký odpor. Díky tomu bylo navrženo řešení pouze na valorizaci sazby za recepturní práci. Po tomto návrhu MVZdTV odstoupilo od připočítávání 100% přírážky k nákupní ceně a chtělo prosadit alespoň valorizaci sazeb a to 1:7. Ani tento návrh nebyl splněn.

Lékařníci upozornili, že nevalorizací sazeb za recepturní práci netrpěli jen lékařníci, ale i různá odvětví průmyslu a živností. Zejména velkodrogisté, kteří měli u lékařníků pohledávky ve výši 80 milionů, ale nebyli to jen oni. Patřili sem i kartonážníci, skláři a jiná odvětví farmaceutického průmyslu. Lékařníci tímto upozorňovali, že si tohoto úpadku mělo všimnout i Ministerstvo financí a obchodu.⁹⁵

Proti valorizaci sazby za recepturní práci byly zejména nemocenské pojišťovny, které by tak měly vyšší výdaje. Lékařníci však nemohli pochopit, proč se jim valorizace sazby za recepturní práci nelíbila, vzhledem k tomu, že sedmi násobek pracovní sazby byl zaveden již v roce 1914. Takto zvýšené sazby byly vznikem ČSR podstatně sníženy a to jen na trojnásobek. Následkem protestu nemocenských pojišťoven byla situace lékařníků ještě tíživější, než tomu bylo po vzniku ČSR.⁹⁶

Dne 26. června 1930 bylo vydáno vládní nařízení č. 87 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Bylo tak zrušeno vládní nařízení ze dne 17. března 1927 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Toto nové vládní nařízení nabylo účinnosti dnem 1. července 1930.⁹⁷

⁹⁴ Nová lékárnická sazba s platností od Nového roku?. VSvČsL XXIII./XI., 1930, s. 11.

⁹⁵ Valorizace lékárnických sazeb. VSvČsL XXIII./XI. 1930, s. 306-309.

⁹⁶ Nemocenské pojišťovny a lékárnická taxa. VSvČsL XXIII./XI., 1930, s. 345-348.

⁹⁷ Věstník Ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy XII., 1930, s. 301,302.

2.14. Rok 1931

Ve věstníku MVZdTV bylo uveřejněno vládní nařízení č. 27 ze dne 16. ledna 1931 o lékárnické sazbě pro strany soukromé.

Dne 27. března roku 1931 bylo vydáno vládní nařízení o úpravě lékárnické sazby pro strany úlev požívajících.⁹⁸

Na schůzi užší taxovní komise, která se konala dne 9. září roku 1931, byla probrána řada nových neoficinelních léčiv. Tato léčiva byla na přání zařazena do neoficinelní sazby léčiv a jejich ceny byly propočítány. Retaxátor Ph.Mr. Gleich upozornil na příliš vysoké ceny minerálních produktů a tím i vysoké procento zisku a žádal o snížení. Předseda Svazu československého lékárnictva Ph.Mr. K. Rosenberg si vyžádal podklady na tuto výtku a oznámil další projednání na příští taxovní schůzi.⁹⁹

Dne 23. října 1931 byli ve VSvČsL lékárníci upozorněni, aby nevraceli knižně vydanou sazbu, protože nové dodatky již nebudou vydány a v těchto sazbách bylo vynecháno místo pro zápis nově schválených neoficinelních léčiv. Dále v tomto upozornění bylo uvedeno, že tato neoficinelní léčiva pro strany úlev požívajících, měla vyjít již brzy v platnost. Měly vyjít nejen jejich ceny, ale i předpisy pro jejich přípravu.¹⁰⁰

MVZdTV vydalo výnos o doplňcích a změnách neoficinelní sazby pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy na základě vzájemné dohody mezi Svazem samostatných lékárníků v ČSR a zástupci nemocenských pokladen na schůzi užší taxovní komise vzalo na vědomí změny cen léčiv v neoficinelní sazbě. Tyto sazby neoficinelních léčiv byly vypočítány dle platných nákupních cen a příslušných zásad pro vypočítávání cen lékárnické sazby. MVZdTV vzalo na vědomí změnu a doplňky Všeobecných ustanovení k výpočtu ceny léčiv pro strany úlev požívajících. Tyto doplňky sazeb vešly v platnost dnem 1. ledna roku 1932.¹⁰¹

2.15. Rok 1932

Ve Věstníku Svazu československého lékárnictva vyšlo upozornění, které poukazovalo na to, že dne 9. března roku 1932 vyšla nová sazba pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících.¹⁰²

⁹⁸ Věstník Ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy XIII., 1931, s. 155-160,401.

⁹⁹ Z užší taxovní komise při MVZdTV. VSvČsL XXIV./XII., 1931, s. 560.

¹⁰⁰ Upozornění kolegům. VSvČsL XXIV./XII., 1931, č. 43.

¹⁰¹ Presidiální radě SvČsL. VSvČsL XXIV./XII., 1931, s. 778.

¹⁰² Upozornění!. VSvČsL XXV./XIII., 1932, s.192.

Svazu Československého lékárnictva přicházely připomínky od lékárníků na nově vydané sazby. Tyto připomínky byly zejména na jejich zpětnou platnost, protože lékárníci tak museli spoustu receptů přetaxovat. Svaz československého lékárnictva oznámil ve VSvČsL, že SvČsL sazbu officinálních léčiv nepočítává. SvČsL uvedl, že sazbu officinálních léčiv propočítává MVZdTV a že s touto sazbou nemohli nic dělat. Všechny připomínky k této sazbě měli lékárníci zasílat přímo Svazu československého lékárnictva a ten je poté předkládal MVZdTV k posouzení.¹⁰³

Lékárníkům se nelíbila nová úprava officinálních léčiv, kterou vydalo MVZdTV. Stěžovali si na to, že pro vydání nové sazby nebyla svolána užší taxovní komise, která by se zabývala revizí této sazby.¹⁰⁴

Dne 18. dubna 1932 se konala schůze taxovní komise, která projednávala nově vydanou sazbu. Na této schůzi byla stanovena užší taxovní komise, která měla projednat připomínky lékárníků k nově vydané sazbě a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.¹⁰⁵

Již několik let se lékárníci snažili o úpravu lékárnické pracovní sazby a ani nyní tomu nebylo jinak. Opět se lékárníci nedočkali nové sazby za recepturní práci. Sazba za léčiva se neustále měnila a sazba za rostliny neustále stoupala. To nepřinášelo lékárníkům žádné benefity, ba naopak lékárníci byli neustále v tíživé finanční situaci. Žádnou naději jim nepřinesly ani léčivé speciality. Lékárníci byli nuceni mít léčivé speciality na skladě. Cena těchto specialit nebyla nízká a tak lékárníci, aby si zajistili alespoň nějaký zisk, museli tyto speciality nakoupit. Léčivé speciality nepředstavovaly pro lékárníky žádný velký zisk, naopak byly pro ně ztrátou. Lékárník měl v léčivých specialitách uloženo více peněz, než dříve potřeboval k zařízení celé lékárny.

Pro lékárníky to nebyla lehká doba, vedli neustálý boj s nemocenskými pojišťovkami. Většina pacientů byla v těchto nemocenských pojišťovnách pojištěna a cena léčiv pro ně byla počítána dle sazby pro strany úlev požívajících. Lékárníci tak jediný viditelný zisk mohli mít z magistraliter připravovaných léčivých přípravků, avšak v této době byla dávána přednost léčivým specialitám. Lékárníci tak museli na vše doplácet, zejména pak byli nuceni financovat pokladniční recepturu ze svého.¹⁰⁶

¹⁰³ Všem kolegům!. VSvČsL XXV./XII., 1932, s.211.

¹⁰⁴ Zápis o schůzi Ústředního výboru SvČsL a gremiálních starostů, konané 30.3. 1932, VSvČsL XXV./XIII., 1932, s. 262.

¹⁰⁵ Schůze taxovní komise, VSvČsL XXV./XIII., 1932, s.329.

¹⁰⁶ Co z nás bude? PL, 1932, s. 11-12.

V tomto roce bylo celkem 6 druhů nemocenských pojišťoven, mezi které patřily okresní nemocenské pojišťovny, zemědělské nemocenské pojišťovny, závodní nemocenské pojišťovny, spolkové nemocenské pojišťovny, společenství nemocenské pojišťovny a zapsané nemocenské pojišťovny. V níže uvedené tabulce jsou uvedeny počty nemocenských pojišťoven, počty pojištěnců a výdaje nemocenských pojišťoven v letech 1927–1935.¹⁰⁷

Tabulka 2: Přehled nemocenských pojišťoven a pojištěnců v letech 1927–1935

Rok	Počet nemocenských pojišťoven	Počet pojištěnců nemocenských pojišťoven*	Výdaje nemocenských pojišťoven za léky a léčiva**
1927	305	2.494 018	101.955 650,10
1928	303	2.629 218	104.849 075,90
1929	290	2.701 982	109.546 590,10
1930	289	2.647 320	113.768 461,40
1931	301	2.495 982	112.860 372,80
1932	294	2.264 137	99.591 295,74
1933	297	2.083 264	78.821 858,63
1934	296	2.076 562	72.787 507,24
1935	297	2.089 116	-

Poznámka:

* Jedná se o celoroční počet pojištěnců, včetně pojištěnců pro případ nemoci, i pro případ invalidity a stáří

**Milionové výdaje jsou uvedeny v Kč, tyto výdaje jsou za pojištěnce a rodinné příslušníky

Dle výše uvedené tabulky a výdajů nemocenských pojišťoven v ní uvedených je pochopitelné, že jakákoliv změna lékárnických sazeb se nemocenským pojišťovnám nelíbila. V této tabulce jsou uvedeny výdaje pouze za léky a léčiva, ale nemocenské pojišťovny měly ještě další výdaje pro zajištění chodu těchto nemocenských pojišťoven. Je tedy pochopitelné, že nemocenské pojišťovny vzdorovaly jakémukoliv zvyšování lékárnických sazeb a to jak za léčiva, tak i sazby za recepturní práci. Lékárníci by však se zvýšenou lékárnickou sazbou byli spokojeni, ale nemocenské pojišťovny by se tak dostaly do nynější situace lékárníků.

Na schůzi Ústředního výboru SvČsL, která se konala 4. října 1932, se mimo jiné opět probírala otázka lékárnické sazby. Lékárníci nebyli spokojeni s vydáním nové sazby pro strany soukromé a ani pro strany úlev požívajících. Lékárníci se snažili o úpravu zásad pro vypočítávání cen léčiv a to zejména pro nemocenské pokladny. Před vznikem samostatné ČSR platila přírážka 100 %, která byla lékárníky po převratu dobrovolně snížena na 50 %.

¹⁰⁷ Ústřední sociální pojišťovna 1926-1936. Praha: [nákladem vlastním], 1936, 177 s.

Lékárníci se snažili o její opětovné navýšení, neboť zisky byly příliš nízké na to, aby se změnila tíživá finanční situace lékárníků. Tento požadavek lékárníků byl brán jako oprávněný, ale nemocenské pokladny se proti této příirážce již několikrát odvolávaly.¹⁰⁸

2.16. Rok 1933

V lednu roku 1933 byly v časopisu Praktický lékárník (dále jen PL) uvedeny povolené léčivé speciality. Redakce oznámila, že v dalších číslech budou uvedeny léčivé speciality povolené, nepovolené, tak i speciality zakázané. Bylo lékárníkům doporučeno, než aby si kupovali lékárenské karty a doplňovali si je pokaždé, když budou vydány nové speciality, tyto seznamy vystřihávat a lepit na kartičky. Bylo jim tak umožněno založit seznam léčivých specialit levným způsobem místo toho, aby si tyto karty kupovali. Tento seznam specialit si musela vést každá lékárna.¹⁰⁹

Do VSvČsL docházelo mnoho dopisů s otázkami ohledně vydání nových sazeb. Lékárníci se zajímali, zda budou vydány nové sazby. Svaz československého lékárnictva na tyto dotazy odpověděl, že v nejbližší době vyjdou pouze zvýšené ceny obvazového materiálu a vaty. Oficinelní ani neoficinelní sazby lékárnické v nejbližší době vydány nebyly a lékárníci tak taxovali recepty dle stávajících lékárnických sazeb.¹¹⁰

Již od roku 1930 lékárníci požadovali valorizaci lékárnických sazeb. Lékárníci poslali návrh MVZdTV, Ministerstvu sociální a zdravotní správy (dále jen MSZdS) a Ministerstvu obchodu (dále jen MO) o valorizaci lékárnických sazeb a to hlavně pro strany úlev požívajících. Doufali, že k tomuto návrhu ministerstva zaujmou nějaké stanovisko. Zejména k tomu, jak se vyjádřila Ústřední sociální pojišťovna, která zastávala názor o nesnesitelnosti zvýšení lékárnických sazeb pro sociální pojišťovny. Na základě stanoviska nemocenských pojišťoven nedošlo během dvou let k valorizaci lékárnických sazeb, kterou lékárníci požadovali. Lékárníci požadovali opětovné prozkoumání tohoto návrhu a vyjádření MO, neboť lékárníci byli nadále nespokojeni se sazbami, dle kterých museli počítat.¹¹¹

Na schůzi výboru SvČsL, která se konala dne 12. prosince roku 1933, předseda tohoto výboru Ph.Mr. K. Rosenberg referoval o vydání ceníku kosmetik, ručního prodeje a běžných léčivých specialit. Dále referoval o tom, že zmocňovacím zákonem měly být sníženy sazby svobodných povolání, mezi která patřila i lékárnická sazba. Proti tomuto návrhu se lékárníci

¹⁰⁸ Šafránek, J., Zápis o společné schůzi Ústředního výboru SvČsL a gremiálních straostů. VSvČsL XXV./XIII., 1932, s. 687-689

¹⁰⁹ Povolené léčivé speciality. PL 1933, s. 16

¹¹⁰ Lékárnická sazba. VSvČsL XXVI./XIV., 1933, s. 41-42

¹¹¹ Ústředna pro valorisaci sazeb léčiv pro strany úlev požívajících. VSvČsL XXVI./XIV., 1933, s.474-475

ohradili, nemohli dovolit snížení lékárnické sazby, naopak bojovali a trvali na valorizaci sazby za recepturní práci. Dále bylo jednáno o zásadní otázce, zda sazba pro strany úlev požívajících je sazbou maximální či minimální. Byla tak předložena k rozhodnutí MVZdTV a v případě nutnosti uvažovali lékárníci o předložení i nejvyššímu správnímu soudu.¹¹²

2.17. Rok 1934

Na své vlastní náklady vydali lékárníci upravenou příručku pro taxování léčiv a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Tato upravená taxa byla ve formě výtahu z platné lékárnické sazby a měla sloužit k taxování nejčastěji používaných léčiv. Do této příručky bylo včleněno asi 1100 nejběžnějších léčiv a tato příručka měla sloužit k rychlejšímu vyhledávání cen v sazbě. Tomu nasvědčovala i její úprava. Léčiva v této příručce byla uspořádána do přehledných tabulek a červeným písmem byla vyznačena sazba léčiv pro strany úlev požívajících.¹¹³

Dne 20. března roku 1934 se konala schůze SvČsL, kde předseda Ph.Mr. K. Rosenberg referoval o schůzi na MVZdTV. Zde se probíralo zvyšování cen léčivých přípravků a léčivých specialit následkem devalvace koruny. Lékárníci byli Ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy ubezpečeni, že MVZdTV věnuje pozornost zvýšení cen a žádalo o referování každého zvýšení cen léčivých přípravků a léčivých specialit.¹¹⁴

V květnovém čísle časopisu Praktický lékárník vyšel článek o retaxátorech, kde lékárníci poukazují na to, že retaxátor je úředníkem pojišťovny, ale stejně tak je i úředníkem stavovským. Lékárníci tak nedokázali pochopit, proč retaxátor (vlastně jeden z nich) stojí jen na jedné straně, a to na straně nemocenských pokladen, a nebere v potaz nynější stav lékárnictva. Lékárníci často podtaxovávali recepty, nežli by taxovali recepty výše. Naopak mnozí retaxátoři vypisovali i drobná nahodilá plus a jen ve vzácných případech retaxovali lékárnická minus. Takto si nemocenské pokladny díky retaxátorům ne nadarmo myslely, že lékárnický stav se má dobře. Z tohoto lze pochopit, že nemocenské pokladny byly proti jakémukoliv zvyšování lékárnické sazby. Proto lékárníci apelovali na retaxátory, vždyť byli jedni z nich a měli retaxovat recepty, aby to bylo prospěšné všem a ne jen nemocenským pokladnám. Z toho se dalo usoudit, že snadno nedocházelo ke zvýšení lékárnické sazby, i když toto nebyl jeden z hlavních důvodů.¹¹⁵

¹¹² Zápis o společné schůzi Ústředního výboru SvČsL a starostů grémií. VSvČsL XXVII./XV., 1934, s.2-4.

¹¹³ Výtah ze sazby léků. VSvČsL XXVII./XV., 1934, s.109-110.

¹¹⁴ Zápis o schůzi presidiální rady SvČsL. VSvČsL XXVII./XV., 1934, s.294-295.

¹¹⁵ O retaxátorech atd., PL, 1934, s. 141.

V říjnovém čísle časopisu Praktického lékárníka byl uveden článek o racionálnější taxování za recepturní práci, který zaslal Ph.Mr. M. Stržínek. Zde Ph.Mr. M. Stržínek uvedl, jak by bylo možno taxování léčiv ulehčit. Uvedl, že i když sazba za recepturní práci nebyla valorizována, tak alespoň pro jednodušší taxování uvedl pár příkladů, podle kterých by bylo možné tuto taxu stanovit. Upozornil na to, že když kolegové vydali sazby léčiv v přehledných tabulkách, tak i recepturní sazba za práci by mohla být takto zpracována. Poznamenal, že místo pracného hledání v sazbě by lékárník do těchto tabulek nahlédl a poté by si již ke konečné sazbě za recepturní práci připočítal jen daň z obratu, která byla 3 %. Uvedl mnoho příkladů, z nichž uvádím tento:

Při taxování prášků se musí počítat nejen se surovinami, ale i se smícháním (60haléřů), rozdělením (200h.), krabičkou (110h) a dispencací (80h) jejichž součet čítal 4,50Kč.

Přehledná tabulka by tak dle autora měla vypadat následovně:

Tabulka 3: Přehledná tabulka v taxe laborum pro prášky

Počet prášků:	VI	X	XII	XV	XX	XXX
P. nemíchané	3,10	3,90	4,36	5,05	5,70	6,90
Cerat, kapsle	3,22	4,10	4,60	5,35	6,10	7,50
Caps. škrobové	3,40	4,40	4,96	5,80	6,70	8,40
Prášky míchané	3,50	4,50	4,96	5,65	6,30	7,30
Cerat. Kapsle	3,82	4,70	5,20	5,95	6,70	8,10
Caps. škrobové	4,00	5,00	5,56	6,40	7,30	9,00

Poznámka:

Ceny v tabulce jsou uváděny v Kč.

Pro strany soukromé by to vypadalo obdobně, jen by lékárníci při výpočtu, těchto práci usnadňujících tabulek, použili sazby pro strany úlev požívajících.

Dále autor uvedl, že pokud by došlo k vydání nových sazeb, tak by si tyto tabulky lékárníci jen opravili a mohli by je tak používat dále. Sám autor tyto tabulky nevydal a uvedl, že je vydávat nebude. Již před ním lékárníci vydali výtah z lékárnické sazby a tak jen uvedl, že pokud by někdo chtěl tyto tabulky vydat tak může, ale autorské právo si na ně vyhradil sám autor.¹¹⁶

¹¹⁶ Racionálnější taxování. PL, 1934, s. 290-292.

2.18. Rok 1935

Na schůzi Svazu Československého lékárnictva, která se konala dne 22. ledna roku 1935, bylo oznámeno, že vyšel nový ceník svazu velkodrogistů. Ph.Mr. J. Tvrđík informoval, že na žádost SvČsL velkodrogisté zaslali tento ceník, a že tento ceník je k dispozici. Dále Ph.Mr. K. Rosenberg referoval o zvýšení cen vaty. Žádost lékárníků o úpravu cen však nebyla vyslyšena.¹¹⁷

V ceníku velkodrogistů, který byl vydán, byly uvedeny nejen ceny za léčivé látky, ale i za léčivé speciality, které si lékárníci mohli objednat. Nákupní ceny vybraných léčiv jsou uvedeny v níže uvedené tabulce. V této tabulce jsou zahrnuty i ceny, za které lékárníci tato léčiva prodávali a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

Tabulka 4: Nákupní cena vybraných léčiv od velkodrogistů z roku 1935 a ceny, za které lékárníci léčiva vydávali

Léčivo	Cena velkodistributora (h)	Prodejní cena pro strany soukromé (h)	Prodejní cena pro strany úlev požívajících (h)
Acetanilidum	49	130	60
Acidum boricum	7,50	30	20
Collodium	22,50	100	40
Kalium iodatum	125	870	550
Kalium hypermanganicum	12	70	20
Oleum Cacao	18	100	100
Tinctura Amara	12,50	70	40
Oleum Camphoratum	35	100	50
Resorcinum	94	210	110
Zinci sulfuricum	7	50	10

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k officinálním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčiva se vztahuje na 10g léčiva a je uvedena v haléřích¹¹⁸

Zemský úřad v Praze vydal dne 17. července 1935 oběžník, který se vztahoval k úpravě cen léčivých specialit povolených ke všeobecnému prodeji. MVZdTV neustále docházely stížnosti ohledně vypočítávání cen léčivých specialit. Ty byly zasilány lékárníky, kteří museli neustále občanům vysvětlovat příčiny rozdílných cen. Rozdíl cen spočíval v tom,

¹¹⁷ Zápis o schůzi presidiální rady SvČsL. VSvČsL XXVIII./XVI., 1935, s.77-78.

¹¹⁸ Ceník Svazu velkodrogistů v ČSR. S.I.: Svaz velkodrogistů, 1935, 499, 30 s.

že ceny uvedené v ceníku léčivých specialit se lišily od ceny, která byla uvedena na receptu. V ceníku léčivých specialit byly uvedeny ceny, u kterých nebyla připočítána 3% daň z obrátu a dispenzační poplatek. Obě tyto položky se musely ke konečné ceně receptu připočítat. MVZdTV tak vyzvalo všechny ohlašovatele povolených léčivých specialit, aby nejdéle do konce srpna roku 1935 předložili kalkulaci nových detailních cen povolených léčivých specialit.¹¹⁹

Do Svazu československého lékárnictva docházelo mnoho stížností od lékárníků na nedodržování cen léčivých specialit, zvláště pak na jejich zisk. Ceny povolených léčivých specialit tak mnohdy nesouhlasily s cenami uvedenými v platných lékárnických sazbách. Ohradili se, že si výrobci nechali schválit nižší sazbu MVZdTV a lékárníci se ihned dle ní museli řídit. Ovšem nákupní ceny, za které lékárníci nakupovali od velkodrogistů, nebyly úměrně těmto změnám upraveny a zisk nemohl být úměrný platné lékárnické sazbě. Následkem toho se lékárníci ocitli opět v hospodářské krizi. Stejně tomu bylo i u cen neregistrovaných léčivých specialit, které sice měly vytištěnou cenu na obalu, ale tyto ceny neodpovídaly prodejním cenám. Díky těmto stížnostem se SvČsL rozhodl, že ve svém věstníku uvede rubriku se specialitami, u kterých není dostatečný zisk. Od tohoto kroku očekávali, že se výrobci i velkodrogisté zamyslí nad tímto problémem a mělo je to přinutit k upravení nákupních cen.¹²⁰

2.19. Rok 1936

Na den 4. dubna roku 1936 byla svolána Ministerstvem veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy schůze širší taxovní komise, kde se měla projednávat úprava lékárenské sazby za obvazový materiál. Zástupci samostatného lékárnictva podali žádost MVZdTV na úpravu pracovní lékárnické sazby. V této žádosti lékárníci uvedli jednotlivé položky sazby za recepturní práci, ale byly zde uvedeny i položky za recepturní práci, které se vyskytovaly nově např.: sazba za granulaci. Tato schůze měla spíše informativní charakter. Byly zde předloženy i požadavky zástupců nemocenských pojišťoven. MVZdTV přijalo všechny žádosti a slíbilo jejich projednání a další postup ohledně lékárnických sazeb.¹²¹

Svaz Československého lékárnictva dne 27. srpna roku 1936 podal žádost MVZdTV o možnosti úpravy cen v soukromém podnikání a aby se toto vztahovalo i na lékárníky. Lékárníci žádali, aby k maximálním cenám za léky byly stanoveny i ceny minimální, za které

¹¹⁹ Oběžník zemského úřadu. Časopis československého lékárnictva XV, 1935, s. 172-173.

¹²⁰ Důležitý zákrok pro úpravu cen specialit. VSvČsL XXVIII./XVI., 1935, s.515.

¹²¹ Zápis o schůzi kongremiálů Velké Prahy. VSvČsL XXIX./XVII., 1936, s.331-333

bylo možno léky prodávat a které neměly být překročeny. V důsledku tohoto návrhu lékárníci žádali, aby došlo ke stylistické úpravě vládního nařízení. Zde mělo být jasně uvedeno, že výrazné snižování cen léčiv pod jejich minimální hodnotu je trestné. Tato hranice minimální ceny za léky měla lékárníkům přinést alespoň nějaký zisk. Lékárníci si stěžovali, že řada z nich v důsledku nestanovených minimálních cen prodává některé léky výrazně levněji a některé lékárníky tak tato situace dostala do tíživé finanční situace. Po projednání MVZdTV bylo usneseno, že jediným problémem, který měl lékárníky sužovat, bylo pouze to, že ceny za lékárnické zboží nebyly prohlášeny za všeobecně závazné. MVZdTV oznámilo, že nejen překračování těchto cen, ale i jejich výrazné snižování je nepřijatelné.¹²²

Ve sbírce zákonů a nařízení byla dne 18. prosince 1936 vydána vládní nařízení č. 332 a č. 333 o lékárnické sazbě pro strany úlev požívajících a stejně tak i pro strany soukromé.¹²³

2.20. Rok 1937

Od ukončení první světové války až dosud nebyli lékárníci uspokojeni, co se týče lékárnických sazeb. Neustále dokola se opakovala jejich tíživá finanční situace a problém s vypočítáváním ceny léčiv. Na jejich časté dotazy ohledně vypočítávání cen léčiv nebylo odpovězeno. Nejčastěji se jednalo o výpočet ceny neoficinelních léčiv. Pro oficielní léčiva byl výpočet ceny jasně daný oficielní platnou lékárnickou sazbou. Na mnoho dotazů týkajících se výpočtu cen léčiv oficielních i neoficinelních Ph.Mr. K. Rosenberg uvedl, že SvČsL čeká, až dojde k celkovému zdražení léčiv. V důsledku zdražení léčiv SvČsL podnikne potřebné kroky, aby byla zajištěna náprava. Lékárníci s tím nesouhlasili, nemohli čekat, až dojde k ustálení cen léčiv. Lékárnická sazba pro oficielní léčiva byla jasně stanovena a lékárníci dle ní museli počítat, byť léčiva prodávali se ztrátou. Existovaly i zákonné předpisy jak vypočítávat ceny léčiv a nedopustit se přestupku. U neoficinelního léčiva se vypočetla cena řádným stanoveným způsobem, která odpovídala platné nákupní ceně. Lékárníci tak mohli vypočítat cenu neoficinelních léčiv dle platných předpisů a nebyli tak ve ztrátě.¹²⁴

¹²² Rosenberg, K., Závazné ceny lékárnického zboží. VSvČsL XXIX./XVII., 1936, s.636.

¹²³ Sbírka zákonů a nařízení, 1936, částka 88, s. 1506-1509.

¹²⁴ Jak taxovati neoficinelní léčiva? PL, 1937, s. 104.

2.21. Rok 1938

V 9. čísle VSvČsL bylo uvedeno, že vyjde sazba neoficinelních léčiv a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících s platností od 1. dubna roku 1938.¹²⁵

Od vzniku samostatné ČSR vedli lékárníci neustálý boj o změnu lékárnických sazeb. Nebyli spokojeni s cenami léčiv a ani s tím, že veškeré jejich požadavky nikdy nebyly vyslyšeny. Lékárníci tak museli neustále na léčiva doplácet a zhoršovala se tak jejich situace.

Ani v dobách, kdy situace ČSR nevypadala vůbec dobře, byli lékárníci vyzváni, aby si nakoupili léky do zásoby. Měli tak být připraveni na jejich možný nedostatek, který jim druhá světová válka mohla přinést. Po této výzvě bylo vydáno vládní nařízení, ve kterém byla uvedena léčiva, která si musel lékárník zajistit a musel je mít v předepsaném množství. Ani tehdy se lékárníci nedočkali žádné pomoci. Dlouhou dobu se jednalo o tom, kolik mělo být přispěno zadluženým lékárníkům, aby si mohli nakoupit úředně předepsané zásoby léčiv. Byla stanovena částka, kterou mělo být přispěno lékárníkům na zakoupení těchto zásob. Tato částka činila 30 haléřů z každého přijatého a expedovaného receptu pro strany soukromé. U nemocenských pojišťoven tato částka měla činit jedno procento z každého přijatého a expedovaného receptu místo původních 20 haléřů. Sečtením těchto částek za rok získali lékárníci tak malý obnos, že na pokrytí nákladů za léky, které měli předepsány, jim to opravdu nestačilo. Léky museli mít nakoupeny v hodnotě 30 000 korun.

Lékárníci tak doufali, že MVZdTV společně s Ministerstvem financí upraví podmínky pro předkládání účtů čtvrtletně. Lékárníci museli dlouho čekat, než jim nemocenské pojišťovny proplatí poskytnuté léky, mnohdy i měsíce. Následkem toho nemohly být lékárny dobře a dle předepsaných seznamů zásobeny. Účty za poskytnuté léky nebyly placeny a oni tak nemohli splnit požadavky velkoobchodů, které vyžadovali v takovéto situaci placení hotově.

Lékárníci věřili, že tato situace, která byla dána novým vymezením území ČSR, přiměje zákonodárné činitele k zamyšlení a vytvoření nové a lepší budoucnosti lékárníků.¹²⁶

2.22. Rok 1939

Lékárníci i nadále vedli boj s konkurencí a to nejen mezi sebou. Proti sobě měli silnou konkurenci v podobě drogistů. Ti neustále prodávali řadu léků, které se dali u drogistů běžně koupit s velmi výrazně sníženou cenou, kterou si lékárníci nemohli dovolit. Několikrát se

¹²⁵ Sazba neoficinelních léčiv. VSvČsL XXXI./XIX., 1937, č. 9

¹²⁶ Na okraji dnů. PL, 1938, s.241-242

lékárníci dostali do situace, kdy si pacient šel do lékárně vyzvednout svůj lék a upozornil lékárníka, že cena kterou požaduje za lék je u drogistů výrazně nižší. Někdy si lékárník dokázal stát za svým a cenu neslevil. Mnozí lékárníci však s ohledem na nynější situaci, která nastala díky okupaci německých vojsk, se snažili o přežití a udržení stálých zákazníků a cenu často snížili.

Některé ceny léků mohli lékárníci po pečlivém zvážení a propočítání snížit, aby nebyli dražší než drogisté. U některých léků k takovému snížení nemohlo dojít a lékárníci tak doufali, že zvítězí kvalita léčiv nad jejich cenou a pacienti se opět vrátí do lékáren.

Jedním z dalších problémů lékárníků byl ruční prodej. Konkurence mezi lékárníky byla obrovská. Lékárníci si stěžovali, že už léta nebyla vypracována tabulka cen pro ruční prodej. Díky vypracované tabulce by byly ceny léčiv jasně stanoveny a závazné pro všechny.¹²⁷

I v dobách, které nebyly pro nikoho jednoduché, se lékárníci snažili o zvýšení sazby za recepturní práci, jelikož jejich požadavky z minulých let nebyly vyslyšeny. I v takto těžké době bylo nutností tuto sazbu za recepturní práci upravit. Svaz československého lékárnictva podal žádost MSZdS o úpravě pracovní sazby. Ministr sociální a zdravotní správy Dr. VI. Klumpar tuto žádost přijal a projevil pochopení k situaci lékárníků a slíbil, že úprava pracovní sazby bude co nejrychleji zpracována. Lékárníci doufali, že konečně jejich prosby budou vyslyšeny a nová sazba bude konečně upravena. Tato sazba měla vyjít v lednu roku 1940 a lékárníci doufali, že nebude působit se zpětnou platností, ale bude platná hned od začátku roku.

Další a velmi podstatnou otázkou byla úprava sazeb officinelních obvazů a obalového materiálu. Svaz českých lékárníků tyto sazby vypracoval a předložil MSZdS. Lékárníci po předložení žádosti MSZdS čekali na vyjádření Nejvyššího úřadu cenového (dále jen NÚC). V důsledku této žádosti byla vypracována i vyhláška, kterou měly být tyto sazby uvedeny v platnost. V této vyhlášce mělo být uvedeno i zmocnění NÚC. Předseda vlády mohl při dalších změnách cen obvazů a obalového materiálu tyto ceny rychleji a snadněji upravit a to vydáním vyhlášky. Toto opatření mělo vést k menším ztrátám lékárníků a rychlejším úpravám sazeb. Lékárníci tak nemuseli dlouho čekat na vydání nových sazeb, případně vydání doplňků k platným lékárnickým sazbám. Po dlouhých útrapách se změnami lékárnických sazeb lékárníci žádali o zavedení klouzavé sazby, která měla urychlit změnu

¹²⁷ Kolegové musí to jít!, PL, 1939, s. 62-63.

jednotlivých sazebních položek. Klouzavá sazba měla zajistit úpravu jednotlivých položek sazby hned, jak by došlo ke změně velkoobchodní ceny o 10 % a to jak snížení, tak i zvýšení.

Od 2. června roku 1939 vláda Protektorátu Čech a Moravy zakázala zvyšovat ceny veškerého zboží včetně úkonů. Zvýšení cen zboží a úkonů nesmělo být bez schválení NÚC. NÚC musel vše schválit, schválení se však netýkalo dováženého zboží. NÚC schvaloval pouze výrobky a suroviny domácí původu.¹²⁸

2.23. Rok 1940

V roce 1939 byly podány návrhy na úpravu lékárnických sazeb obvazového a obalového materiálu. Na schůzi Svazu českého lékárnictva, která se konala 17. ledna 1940, oznámil předseda Svazu Ph.Mr. Jos. Ventura zúčastněným, že návrh na úpravu lékárnické sazby byl předán Úřadu říšského protektora a čekalo se pouze na jeho schválení.¹²⁹

Dne 15. února 1940 bylo vydáno nařízení vlády č. 57 o lékárnické sazbě za obvazový a obalový materiál. Lékárníci vydáním této sazby byli spokojeni, konečně došlo k vyslyšení jejich proseb a byla vydána nová sazba. Lékárníci doufali, že když došlo k vyslyšení a schválení této sazby, budou i jejich další požadavky ohledně sazby za recepturní práci a sazby za léčiva vyslyšeny a budou v nejbližší době vyhlášeny. Lékárníci k návrhu o nových lékárnických sazbách podali i žádost na zavedení klouzavé sazby a i tento požadavek byl vyslyšen.¹³⁰

V prvních okamžicích po vydání nových lékárnických sazeb za obvazový a obalový materiál se lékárníkům zdálo, že jejich finanční situace konečně bude napravena. S novými sazbami a zejména jejich možností častější aktualizace byli spokojeni. A to až do doby, než mělo dojít ke zrušení části o zásadách pro vypočítávání lékárnické sazby za obalový a obvazový materiál v lékárnické sazbě. Kompetence o tvorbě lékárnických sazeb přešly z MSZdS na NÚC. Lékárníci žádali NÚC o ponechání těchto zásad pro výpočet lékárnických sazeb. Jak lékárníci zjistili, tak NÚC postupoval dle všeobecných směrnic a při schvalování nových cen nepřipouštěl, aby zisk podnikatele byl vyšší než tomu bylo dříve. Pro lékárníky to tedy znamenalo, že sice sazby byly upraveny dle jejich požadavků, ale dle rozhodnutí NÚC jim nebyl povolen vyšší zisk než tomu bylo dříve. Na žádost lékárníků, kterou předložili NÚC a zastání, které projevil MSZdS ve prospěch lékárníků, bylo upuštěno od zrušení zásad

¹²⁸ Zápis výročního shromáždění Hlavního gremia lékárníků, VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s. 22-28.

¹²⁹ Rybáček, V., Zápis o schůzi předsednictva SvČsL. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s. 49.

¹³⁰ Nová úprava sazby za nádoby a obvazy. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s. 73.

pro výpočet lékárnické sazby. Lékárnické sazby se tak počítaly dle platných zásad, jako tomu bylo dříve, jen ceny za veškeré zboží byly aktualizovány dle aktuálních cen na trhu.¹³¹

Ve Sbírce zákonů a nařízení Protektorátu Čech a Moravy bylo dne 4. dubna 1940 uveřejněno nařízení předsedy vlády č. 111. Toto nařízení bylo ze dne 19. března 1940 o lékárnické sazbě pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a o lékárnické sazbě za recepturní práci pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Nařízení předsedy vlády nabylo účinnosti dnem vyhlášení.¹³²

Dne 31. července 1940 byla vydána vyhláška NÚC č. 176 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.¹³³

Od dne 16. března 1939, kdy byl vyhlášen Protektorát Čech a Moravy docházelo neustále k hospodářským změnám, které se dotýkaly i změn lékárnických sazeb. S vydáním nových sazeb v roce 1940 se lékárníci obávali, jak dlouhé trvání tyto sazby budou mít. Jejich domněnky o době trvání nových sazeb byly oprávněné, protože se zřízením protektorátu se dalo očekávat, že dojde ke zřízení jednotné říšskoněmecké sazby. Ovšem se zavedením říšskoněmecké sazby nemohli lékárníci počítat s tím, že dojde ihned ke zlepšení hospodářské situace na úroveň německé farmacie. Lékárníci však doufali, že se zavedením říšskoněmecké sazby budou české i německé lékárny posuzovány stejným měřítkem.¹³⁴

Dne 1. října 1940 bylo zrušeno clo a byla tak zavedena celní unie. Celní unie měla zajistit jednotný hospodářský systém a byl odstraněn systém nepřímých daní, které platily v Protektorátu Čech a Moravy. Léčivé speciality v původním balení byly prodávány na území říše s nižší cenou než na území Protektorátu Čech a Moravy. Tyto nízké ceny byly dány hospodářskými podmínkami říšskoněmeckého farmaceutického průmyslu, celní ochranou domácího farmaceutického průmyslu a daňovým systémem. Již několik měsíců před zrušením celních hranic byl vydán všeobecný příkaz, že výrobky vyrobené na ostatních územích Říše nesměly být v Protektorátu Čech a Moravy prodávány za vyšší ceny než tomu bylo v Říši. Dnem, kdy byly zrušeny celní hranice, byly vydány tři normy pro zajištění jednotných cen léčivých specialit v celé Říši.

Tři normy pro zajištění jednotných cen:

- 1) Nařízení předsedy NÚC, ze dne 30. září 1940 č. 335 o cenách léků a léčiv v původním balení

¹³¹ XXXV. řádná valná schůze SvČsL. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s. 128.

¹³² Sbírka zákonů a nařízení, 1940, částka 37, s. 270-299.

¹³³ Taxa neoficinelních léčiv. PL, 1940, s. 191.

¹³⁴ Do nového hospodářského období. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s.346-349.

- 2) Vyhláška NÚC, ze dne 30. září 1940 č.j. 67.755-VI/3-1940 o cenách léčiv a léků v původním balení povolených podle ustanovení vládního nařízení č. 26/1926
- 3) Nařízení předsedy NÚC, ze dne 1. října 1940 č. 368 o prodejních a platebních podmínkách při prodeji léků a léčiv¹³⁵

Sjednocením cen léčivých specialit na úroveň, která byla na celém území říše, utrpěli lékárníci jednorázovou ztrátu. Tato ztráta spočívala v částečném znehodnocení skladu léčivých specialit. Byť toto znehodnocení mělo za následek finanční újmu lékárníků, přineslo jim i to jistou výhodu. Sjednocením cen léčivých specialit došlo ke zvýšení přírážky k nákupní ceně léčivých specialit. Původní přírážka činila 20-60 %. Nová přírážka léčivých specialit činila 50-70 %.¹³⁶

2.24. Rok 1941

Dne 22. února 1941 byla vydána vyhláška NÚC č. j. 36.346-V/4-1941, kterou byly stanoveny nejvyšší přípustné procentní přírážky v obchodu s obvazovým materiálem. Tato vyhláška nabyla účinnosti dnem 24. února 1941. Lékárníkům bylo doporučeno, aby pro zjednodušení taxace receptů tyto nové přírážky byly účtovány s platností až od 1. března roku 1941.¹³⁷

Již v roce 1940 došlo k mnoha změnám, které se týkaly lékárnické sazby. Bylo jen otázkou času, kdy začne i v Protektorátu Čech a Moravy platit německý lékopis a bude zavedena říšská lékárnická sazba. Od druhé poloviny roku lékárníci usilovali a změnu lékárnické sazby v důsledku zvyšování velkoobchodních cen. Lékárníci tento návrh předali MSZdS a žádali o přezkoumání a zvýšení lékárnické sazby léčiv a obvazového materiálu. MSZdS tento návrh přezkoumalo a uznalo za opodstatněný. Tento návrh však zůstal jen návrhem, mělo dojít k zavedení říšské lékárnické sazby.¹³⁸

Ve Sbírce zákonů a nařízení ze dne 9. května 1941 byla uveřejněna legislativní opatření týkající se území Protektorátu Čech a Moravy. Jednalo se o vládní nařízení č. 161

¹³⁵ Nová úprava cen léků v původním balení a prodejních podmínek při prodeji léčiv. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s. 349-350.

¹³⁶ Čapek, A., Zápis o výroční schůzi Filiálního gremia lékárníků bývalého kraje Pražského. VSvČsL XXXIII./XXI., 1940, s.451-456.

¹³⁷ Nové přírážky v obchodu s obvazovými látkami. VSvČsL XXXIV./XXII., 1942, s. 96.

¹³⁸ VSvČsL XXXIV./XXII., 1941, s. 170.

ze dne 19. prosince 1940 o novém lékopise a vládní nařízení č. 162 ze dne 29. dubna 1941 o lékárnické sazbě a prodejních a platebních podmínkách při prodeji léčiv.¹³⁹

Dne 8. července 1941 se konala schůze SvČsL, kde se lékárníci zabývali událostmi, které se staly během první poloviny roku. Zejména novým lékopisem a novou lékárnickou sazbou. Nový lékopis měl vejít v platnost 1. července roku 1941. Svaz českých lékárníků podal žádost o prodloužení lhůty platnosti stávajícího lékopisu Pharmacopoei Ed. VIII (1906) MSZdS. MSZdS vyhovělo žádosti lékárníků a tak po dobu 6 měsíců, tedy do 1. ledna roku 1942, platila Pharmacopoea Ed. VIII (1906) a německý lékopis 6. vydání souběžně. Lékárníci se tak během půl roku museli seznámit s novým lékopisem a zvládnout jeho nastudování.¹⁴⁰

Lékárníci s vydáním nových lékárnických sazeb byli spokojeni, konečně se jim dostalo takového ocenění za recepturní práci, jaké si představovali. I ceny za léčiva byly konečně přijatelné a lékárníci tak netrpěli finančními ztrátami, jako tomu bylo dříve. Jedinou obavou lékárnického stavu bylo, jak toto zvýšení cen léků přijmou pacienti. V době, kdy finančních prostředků nebylo mnoho, se lékárníci obávali, že i přes zvýšení cen léčiv a úpravě lékárnické sazby za recepturní práci nedojde ke zlepšení jejich finanční situace. U soukromých stran nedošlo k žádnému vzdoru, úprava lékárnické sazby byla přijata s pochopením, u nemocenských pojišťoven tomu tak ovšem nebylo. S novou lékárnickou sazbou došlo ke změnám výše poskytované slevy pro strany úlev požívajících. Tato sleva činila pouze 7 % z celkové ceny léčiva a to pouze v případě, proplatí-li nemocenská pojišťovna lékárně účty do 10 dnů. Původní sleva poskytovaná nemocenským pojišťovnám byla o 21-27 % vyšší. Nemocenská pojišťovna v důsledku úpravy lékárnické sazby a poskytování pouze 7% slevy požádala NÚC o povolení výjimky z nařízení o lékárenské sazbě. Nemocenská pojišťovna tak chtěla zachovat základní 7% slevu a žádala poskytování slevy ve výši 13 % popřípadě 28 % i v případě, že uhradí účty déle jak za 10 dní, nejpozději však do 30 dnů. NÚC této žádosti plně vyhověl i v tom případě, že nedojde k uhrazení do 10 dnů.¹⁴¹

2.25. Rok 1942

V roce 1941 vešel v platnost německý lékopis. Na žádost lékárníků a po schválení MSZdS začal jednoznačně platit pro Protektorát Čech a Moravy až od 1. ledna 1942. Do této doby současně platil i původní lékopis Pharmakopoea Ed. VIII (1906).

¹³⁹ Sbírka zákonů a nařízení, 1941, částka 51, s. 943-953.

¹⁴⁰ V polovině roku 1941. VSvČsL XXXIV./XXII., 1941, s. 287-289.

¹⁴¹ Šebesta, J., Na sklonku léta 1941. VSvČsL XXXIV./XXII., 1941, s. 313, 326-334.

Současně s vydáním německého lékopisu začala platit v Protektorátu Čech a Moravy říšskoněmecká sazba. Tato sazba znamenala pro lékárníky získání pevného hospodářství a konečně došlo k vyjasnění poměru k nemocenským pojišťovnám. V poslední řadě došlo díky nové lékárnické sazbě k vyrovnání poměrů s lékárníky, kteří pracovali ve veřejných lékárnách. Největší obavy měli lékárníci z toho, jak přijmou nové lékárnické sazby nemocenské pojišťovny. Se zavedením Protektorátu Čech a Moravy došlo ke změně řady zákonů a jedním z nich byl zákon o nemocenském pojištění. Novelizací tohoto zákona se tak nemocenské pojišťovny dostaly ze své tíživé situace a nově vzniklá lékárnická sazba pro ně byla přijatelná.¹⁴²

V lékárnickém věstníku NÚC uvedl, že lékárníci, kteří nakoupí léčivé speciality za nižší cenu, musí je také za nižší cenu prodat. Lékárníci si nesměli na léčivé speciality dávat vyšší cenu, než byla cena úředně stanovena. Pokud však měli na skladě ještě staré zásoby léčivých specialit, které byly nakoupeny za vyšší cenu, mohli tyto léčivé speciality prodávat za cenu přijatelnou k ceně nákupní a prodávat je do vyprodání všech svých zásob. Toto bylo dáno výměrem NÚC ze dne 27. září roku 1942.¹⁴³

2.26. Rok 1943–1945

Situace lékárníků, která byla na území před vznikem Protektorátu Čech a Moravy, byla neúnosná. Řada lékárníků byla v těžké finanční situaci. Až se vznikem Protektorátu Čech a Moravy v roce 1939 se jejich situace začala pozvolna zlepšovat. Po vydání jednotné říšskoněmecké lékárnické sazby byla situace pro lékárníky více než uspokojivá. Tolik let žádali o nápravu zejména lékárnické pracovní sazby a jejich požadavky vyslyšeny nebyly.

Od roku 1939 až do roku 1943 stoupl obrat lékáren o neuvěřitelných 200 %. V důsledku přijetí říšskoněmecké sazby měla lékárna s průměrným výdělkem roční obrat kolem jednoho milionu korun. Řada lékáren měla před rokem 1939 průměrný roční obrat v rozmezí mezi 250 000 - 300 000 K. U lékáren v Říši takto markantní rozdíl nebyl, protože lékárna s ročním obratem 250 000 K byla považována za nouzovou. Roční obrat kolem jednoho milionu korun byl v říšských lékárnách standardní.

Lékárny v roce 1943 na tom byly natolik finančně dobře, že zmizelo zadlužení lékáren v peněžních ústavech, ale i u velkoobchodů a v průmyslu. Se zavedením nové lékárnické sazby se zlepšil i poměr mezi lékárníky a nastalo mezi nimi kolegiální chování.

¹⁴² Výroční shromáždění Hlavního gremia lékárníků pro Čechy. Lékárnický věstník I., 1942, s. 119-120.

¹⁴³ Ceny léčivých specialit. Lékárnický věstník I., 1942, s. 343.

Během druhé světové války došlo k mnoha omezením, jedním z těchto omezení bylo zastavení stavebního ruchu. A tak i přes zlepšenou finanční situaci nemohli lékárníci upravovat provozní místnosti lékáren. Snažili se alespoň o zlepšení jejich vzhledu. Čím více byly omezeny možnosti celkové rekonstrukce lékáren, tím více lékárníci využívali alespoň možností drobných oprav. Snažili se zajistit naprostou čistotu a zlepšovali vzhled lékáren tak, aby byl odrazem jejich upřímné snahy a zájmu o zdraví a prospěch pacientů.¹⁴⁴

Situace lékárníků, která v Protektorátu Čech a Moravy od roku 1939 byla, zůstala zachována až do roku 1945. Až do roku 1945 byly roční obraty lékárníků neustále na vzestupu a finanční situace lékárníků byla více než příznivá. Lékárníci byli spokojeni nejen s říšskoněmeckou sazbou, ale i s jejich výdělkem a ročními obraty, protože se zvýšením obrátů docházelo i ke zvýšení platů jich samotných i jejich zaměstnanců. Lékárníci konečně po více jak 20 letech dosáhli úrovně, kterou tak dlouhá léta požadovali. Před vypuknutím první světové války jejich finanční situace byla příznivá. Paradoxem však je, že dlouhá léta bojovali o zlepšení své situace, kterou napáchala první světová válka a nápravu jim přinesla až druhá světová válka a zřízení Protektorátu Čech a Moravy.

¹⁴⁴ Činnost Ústředního svazu lékárníků v roce 1943. Lékárnický věstník III., 1944, s. 111-114.

3. Sazby a ceníky

3.1. Rok 1918

Od 31. prosince roku 1915, kdy bylo vydáno nařízení ministerstva vnitra č. 4 o změně sazby, byla stanovena celková 30% přírážka ke konečné ceně léčivého přípravku pro strany soukromé. Do této doby se tak připočítávala přírážka pouze ke složkám léčivého přípravku, nikoliv však k obalovému materiálu a sazbě za práci.

Dne 6. června roku 1916 byla vydána nová sazba pro strany úlev požívajících, která činila 15% přírážku ke konečnému léčivému přípravku.

Dne 8. listopadu roku 1917 došlo ke změně sazby pro strany úlev požívajících, kdy lékárníci mohli připočítávat 30% přírážku.

Dne 31. prosince 1917 vydalo ministerstvo vnitra nařízení č. 4 o sedmém vydání lékárnické sazby k rakouské Pharmakopoei Ed. VIII. (1906). Toto nařízení platilo od 31. prosince roku 1917. Ministerstvo vnitra vycházelo ze zákona, který byl vydán 18. prosince roku 1906.

Dne 20. června roku 1918 bylo vydáno nové nařízení ministerstva vnitra, kdy byla přírážka změněna z 30 % na 40 %. Později, dne 3. října roku 1918 byla tato přírážka zvýšena na 50 % vládním nařízením č. 359.¹⁴⁵

Tabulka 5: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1918

Léčivo	Haléře (h) *
Acentanilidum	30
Acidum boricum	35
Collodium	30
Kalium iodatum	120
Kalium hypermanganicum	15
Oleum Cacao	190
Tinctura amara	15
Oleum Camphoratum	40
Resorcinum	75

¹⁴⁵ Zpráva o činnosti představenstva Hlav. gremia lékárníků 1914-1918. VSvČsL XIII., 1918, s. 6-12.

Léčivo	Halěře (h) *
Zici sulfuricum	5
Spiritus Vini **	160
Spiritus Vini Cognac**	390
Spiritus Vini Dilutus**	115

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

Tabulka 6: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1918

Obalový materiál	Druh		
	Bílé (h)	Barevné (h)	
Lékovka *	24	28	
	Sklo (h)	Porcelán (h)	
Kelímeček s víčkem *	45	65	
	Nevroubkované (h)	Vroubkované (h)	Se zlatým papírem, zlatým okrajem (h)
Kulaté lepenkové krabičky *	24	35	40
	Obyčejný (h)	Se zlatým papírem, zlatým okrajem (h)	
Krabičky na dělené prášky, oplátková pouzdra a čípky * *	30	45	
	Jednotná cena za všechny druhy - úzkohrdlé, širokohrdlé, bílé, barevné, korková, skleněná či kovová zátka (h)		
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé *	130		

Poznámka: Cena je uvedena v halěřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Tabulka 7: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1918

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)
Příprava masti do 100g Za každé další množství do 100g	80 30
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 3 ks Za každý další kus	30 10
Za dispenzaci (adjustace a řádné vydání léků)	30
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů Za každých dalších 50 kusů	100 50
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	80 20
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	90 30
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	50 10
Smísení dvou nebo více tekutin	30
Příprava boli (soust pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	40 10

3.2. Rok 1919

Dne 2. dubna 1919 bylo vydáno nařízení vlády Československé republiky č. 172 o prozatímní úpravě lékárnických sazeb k rakouské farmakopoei Ed. VII (1906). Toto nařízení nabylo platnost dne 15. dubna 1919.

Tímto nařízením bylo lékárníkům povoleno připočítávat 50% přírážku ke konečnému léčivému přípravku pro strany soukromé. Stejně tak tomu bylo i u přírážky pro strany úlev požívajících, lékárníci tak mohli připočítávat 50% přírážku ke konečnému léčivému přípravku a ještě mohli připočítat 25% přírážku.

Lékaři, kteří mohli mít domácí lékárnu, mohli připočítávat 50% přírážku pro strany soukromé a 40% přírážku pro strany úlev požívajících.

Dne 31. října roku 1919 bylo vydáno nové nařízení vlády Československé republiky č. 602 o prozatímní úpravě lékárnických sazeb k rakouské farmakopoei Ed. VIII (1906). Toto nařízení nabylo účinnosti dnem vyhlášení.

Vydáním prozatímní úpravy sazeb tak došlo ke změnám sazeb za některá léčiva a nádoby, které byly vládou Československé republiky uspořádány do tabulek. Tyto tabulky byly součástí nařízení. Takto vyšla tabulka A, která platila pro strany soukromé a tabulka B, která platila pro strany úlev požívajících. Tyto tabulky sloužily lékárníkům pro stanovení cen léčiv.

Pro strany soukromé měli lékárníci počítat dle tabulky A. Pokud se jednalo o léčiva, která v této tabulce nebyla uvedena, měli se lékárníci řídit vládním nařízením č. 4 ze dne 31. prosince roku 1917 a připočítávat tak přírážku 50 %.

Pro strany úlev požívajících měli lékárníci počítat dle sazby uvedené v tabulce B. Pokud léčiva, která použili v této tabulce nebyla uvedena, platila tak sazba ze dne 30. prosince 1914 zvýšená o 87,5 %. Pro obvazy a neoficinální léčiva platila sazba ze dne 6. června 1916 rovněž zvýšená o 87,5 %.

Toto nařízení, které bylo vydáno, pamatovalo rovněž i na lékaře, kteří měli povoleno mít domácí lékárně. Ti mohli k sazbě pro strany soukromé připočítávat 20% přírážku a k sazbě pro strany úlev požívajících 15% přírážku.

Tímto nařízením se tak zrušila veškerá nařízení rakouské vlády, kterým byly pozměněny předpisy ministerského nařízení č. 360 ze dne 30. prosince 1914, stejně tak i nařízení vlády Československé republiky č. 172 ze dne 2. dubna 1919.

Pro všechny předpisy, které nebyly nařízením vlády Československé republiky č. 602 ze dne 31. října 1919 pozměněny, platilo nařízení ministerstva vnitra č. 4 ze dne 31. prosince 1917. Toto se týkalo například sazby za recepturní práci.

Léčiva, které nebyla nařízením vlády Československé republiky obsažena v prozatímní úpravě lékárnických sazeb, tj. tabulek A a B, byla zpracována do zvláštního vydání lékárnické sazby. Tuto sazbu vydal SvČsL. Tato sazba byla vypracována dle platných zásad a nákupních cen léčiv, které platily před 1. listopadem 1919.¹⁴⁶

Tabulka 8: Sazba vybraných léčiv z roku 1919

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	100	49
Acidum boricum	99	60

¹⁴⁶ Prozatímní úprava lékárnických sazeb k rakouské farmakopoei Ed. VIII.: Nařízení vlády republiky Československé ze dne 31. října 1919. 1919.

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Collodium	86	50
Kalium iodatum	293	180
Kalium hypermanganicum	45	22
Oleum Cacao	220	119
Tinctura Amara	26	10
Oleum Camphoratum	220	119
Resorcinum	400	120
Zici sulfuricum	20	11
Spiritus Vini **	480	282
Spiritus Vini Cognac**		
Spiritus Vini Dilutus**	341	205

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

Tabulka 9: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1919

Obalový materiál	Druh		
	Bílé (h)	Barevné (h)	Širokohrdlé (h)
Lékovka *	47	52	58
	Sklo (h)	Porcelán (h)	
Kelímek s víčkem *	104		
	Nevroubkované (h)	Vroubkované (h)	Se zlatým papírem, zlatým okrajem (h)
Kulaté lepenkové krabičky *	45	68	131

Obalový materiál	Druh		
	Obyčejný (h)	Se zlatým papírem, zlatým okrajem (h)	
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky * *	42	80	
	Jednotná cena za všechny druhy - úzkohrdlé, širokohrdlé, bílé, barevné, korková, skleněná či kovová zátka (h)		
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé *	202		

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

3.3. Rok 1920

Dne 26. dubna 1920 vyšlo nařízení vlády Československé republiky č. 335 o lékárnické sazbě k rakouské farmakopoei Ed. VIII (1906) pro strany úlev požívajících a vládní nařízení č. 334 pro strany soukromé. Toto nařízení vlády mělo být vzato na vědomí a mělo nahradit sazbu vydanou dne 31. října 1919.

Lékárníci měli taxovat recepty na základě této nově vydané sazby. V tomto vládním nařízení nebyly již stanoveny procentuelní přírážky, ale lékárníci měli jasně stanoveny ceny, dle kterých měli stanovit cenu léčivého přípravku.

Lékaři, kterým bylo dovoleno mít domácí lékárnu, mohli připočítávat k celkové ceně receptu přírážku 10 % pro strany soukromé. Pro strany úlev požívajících jim bylo povoleno připočítávat k celkové ceně receptu přírážku 25 %.¹⁴⁷

Tabulka 10: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1920

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	460	285
Acidum boricum	70	45
Collodium	90	55
Kalium iodatum	1665	1065

¹⁴⁷ Československá lékárnická sazba k platné farmakopoei (vyd. VIII.) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1920, 56 s.

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Kalium hypermanganicum	70	45
Oleum Cacao	170	95
Tinctura Amara	125	40
Oleum Camphoratum	520	260
Resorcinum	1010	635
Zinci sulfuricum	35	20
Spiritus Vini **	825	440
Spiritus Vini Cognac**	1165	900
Spiritus Vini Dilutus**	595	300

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

Tabulka 11: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1920

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka*	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	45	50	51	-	-	51
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Sklo	Porcelán	
	105	140		80	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Zlatý papír
	78	130	175	78	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	88	105				

Obalový materiál	Druh	
	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy	Jednotná cena za všechny druhy
	248	-

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Tabulka 12: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1920

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava masti do 100g Za každé další množství do 100g	200 60	100 30
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 5 ks Za každý další kus	150 20	100 10
Za dispenzaci (adjustace a řádné vydání léků)	80	40
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů Za každých dalších 50 kusů	200 100	150 50
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	100 20	60 10
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	300 60	150 30
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	150 30	100 20
Smísení dvou nebo více tekutin	60	40
Příprava boli (soust pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	150 50	-

3.4. Rok 1921

Dne 8. ledna 1921 bylo vydáno vládní nařízení č. 35 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících, č. 37 o lékárnické sazbě oficinelních léčiv pro strany soukromé a č. 36 pro strany úlev požívajících. Touto nově vydanou lékárnickou sazbou se měnilo vládní nařízení ze dne 26. dubna roku 1920.

Vydáním sazby neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících se upravovala konečná cena receptu a to zvýšením této ceny o 1%. Ostatní ustanovení z roku 1920 o sazbě neoficinelních léčiv zůstala v platnosti. Stejně tomu bylo i u sazby oficinelních léčiv pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Tyto lékárnické sazby měly zpětnou platnost a to od 1. ledna 1921.

Dne 11. července 1921 byl vydán výnos MVZdTV na schválené položky neoficinelních léčiv pro strany soukromé.¹⁴⁸

Dne 25. srpna 1921 bylo vydáno nařízení vlády č. 345 o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících, dále byla vydána lékárnická sazba č. 347. oficinelních léčiv pro strany soukromé a č. 346 pro strany úlev požívajících, kterým se měnilo nařízení vlády vydané 8. ledna roku 1921. Zvýšení konečné sazby receptu o 1 %, které bylo dáno nařízením vlády dne 8. ledna bylo touto úpravou lékárnických sazeb zrušeno. Ostatní nařízení zůstávala v platnosti. Tyto úpravy lékárnických sazeb nabyly účinnosti dnem 1. října 1921.

V tabulce 13 jsou uvedeny ceny vybraných léčiv z nově vydané lékárnické sazby, která byla vydána 8. ledna 1921.¹⁴⁹

Tabulka 13: Sazba vybraných léčiv farmakopoei ze dne 8. ledna roku 1921

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	435	270
Acidum boricum	100	60
Collodium	105	60
Kalium iodatum	1450	915
Kalium hypermanganicum	230	145
Oleum Cacao	130	80

¹⁴⁸ Sbírka zákonů a nařízení, 1921, částka 9, s. 53-68.

¹⁴⁹ Sbírka zákonů a nařízení, 1921, částka 79, s. 1361-1371.

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Tinctura Amara	100	60
Oleum Camphoratum	505	255
Resorcinum	1300	820
Zici sulfuricum	60	10
Spiritus Vini **	1000	700
Spiritus Vini Cognac**	1165	900
Spiritus Vini Dilutus**	890	495

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

V tabulce 14 uvádím vybraná léčiva, u kterých byla změněna cena léčiv v souvislosti s vydáním vládního nařízení ze dne 25. srpna 1921.

Tabulka 14: Sazba vybraných léčiv, u nichž došlo ke změně ve vládním nařízení ze dne 25. srpna 1921

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	260	160
Kalium iodatum	1310	825
Kalium hypermanganicum	215	130
Oleum Cacao	225	130
Oleum Camphoratum	340	170
Resorcinum	1010	640

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

Sazba za obalový materiál, která byla vydána 8. ledna 1921 nebyla vládním nařízením č. 346, a 347 ze dne 25. srpna 1921 pozměněna. Nadále platila sazba za obalový materiál dle vládních nařízení č. 36 a 37 ze dne 8. ledna 1921.

Tabulka 15: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1921

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	115	125	140	105	-	130
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	245	300		230	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	-	135	305	125	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	100	145				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	248					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Sazba za recepturní práci zůstala stejná jako v roce 1920.

3.5. Rok 1922

Dne 8. srpna 1922 byla vydána nařízení vlády Československé republiky č. 210 a 211 o lékárnické sazbě k bývalému rakouskému lékopisu Ed. VIII. (1906) a k uherskému lékopisu pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících.

Dle sazby bylo povoleno lékařům, kteří byli oprávněni mít domácí lékárnou, připočítat ke konečné ceně receptu pro strany soukromé přírážku 10 % a pro strany úlev požívajících přírážku 15 %.

Dle této sazby bylo možno vydávat levněji léky a obvazový materiál, ale na receptu musela být uvedena cena vypočítána podle této sazby a stejně tak i cena, která byla dobrovolně snižena, toto platilo pro strany soukromé. Ceny léčiv, které nebyly v lékopisech obsaženy, se vypočítávaly dle platných zásad uvedených v lékárnických sazbách.

Dále v těchto sazbách bylo uvedeno, že veškerá nařízení, která platila do 8. srpna roku 1922, byla zrušena a to jak pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Lékárníkům tak bylo nařízeno dodržovat tyto nově vydané sazby a měli se jimi řídit.

Toto vládní nařízení vešlo v platnost pro strany soukromé dnem nařízení, pro strany úlev požívajících tato sazba vyšla se zpětnou platností a to od dne 1. července 1922.¹⁵⁰

Tabulka 16: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1922

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	160	70
Acidum boricum	70	40
Collodium	140	50
Kalium iodatum	1490	950
Kalium hypermanganicum	130	60
Oleum Cacao	130	80
Tinctura Amara	100	60
Oleum Camphoratum	190	110
Resorcinum	460	270
Zici sulfuricum	60	10
Spiritus Vini **	940	690
Spiritus Vini Cognac**	1165	900
Spiritus Vini Dilutus**	720	530

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k officinelním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

¹⁵⁰ Sbírka zákonů a nařízení, 1922, částka 75, s. 921-970.

Tabulka 17: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1922

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	90	110	110	-	100	100
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	220	220		120	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	100	120	170	90	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	90	100				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	380					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Tabulka 18: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1922

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava masti do 100g Za každé další množství do 100g	200 60	100 30
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 5 ks Za každý další kus	150 20	100 10
Za dispenciaci (adjustace a řádné vydání léků)	80	40

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů Za každých dalších 50 kusů	200 100	150 50
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	100 20	60 10
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	300 60	150 30
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	150 30	100 20
Smísení dvou nebo více tekutin	60	40
Příprava boli (soustr pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	150 50	-

3.6. Rok 1923

Dne 28. března 1923 vydalo MVZdTV nová nařízení o lékárnické sazbě. Tato nařízení se týkala sazby k lékopisům A a B pro strany soukromé č. 70 a pro strany úlev požívajících č. 71.

Tímto nařízením došlo k pozměnění nařízení, které bylo vydané dne 8. srpna 1922. Došlo tak ke změně cen některých léčiv. Ostatní předpisy a nařízení ze dne 8. srpna 1922 zůstaly v platnosti.

Sazba pro strany soukromé začala platit se zpětnou platností a to od dne 1. března 1923. Sazba pro strany úlev požívajících nabyla účinnosti pět dní po vyhlášení této nové sazby.¹⁵¹

¹⁵¹ Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B): pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Stát. tiskárna, 1923, 96 s.

Tabulka 19: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1923

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	110	50
Acidum boricum	60	30
Collodium	120	50
Kalium iodatum	790	490
Kalium hypermanganicum	100	40
Oleum Cacao	110	60
Tinctura Amara	100	50
Oleum Camphoratum	130	70
Resorcinum	240	130
Zici sulfuricum	50	10
Spiritus Vini **	940	690
Spiritus Vini Cognac**	880	610
Spiritus Vini Dilutus**	720	530

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

Tabulka 20: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1923

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	80	110	120	-	100	100
Kelímeček s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	200	220		140	-	

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	80	100	140	70	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	70	80				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	380					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Tabulka 21: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1923

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava masti do 100g Za každé další množství do 100g	200 60	100 30
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 5 ks Za každý další kus	150 20	100 10
Za dispenzaci (adjustace a řádné vydání léků)	80	40
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů Za každých dalších 50 kusů	200 100	150 50
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	100 20	60 10
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	300 60	150 30
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	150 30	100 20

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Smísení dvou nebo více tekutin	60	40
Příprava boli (soust pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	150 50	-

3.7. Rok 1924

V tomto roce opět na žádost lékárníků vyšly nové lékárnické sazby schválené MVZdTV. Dne 21. března 1924 byla vydána vládní nařízení č. 59, 60 a 61 o lékárnické sazbě pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a o lékárnické sazbě neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících.

Všechna tato vládní nařízení platila pouze pro vybraná léčiva, která byla uvedena v příloze k tomuto nařízení. Ceny ostatních léčiv, které nebyly změněny a uvedeny v příloze, byly počítány dle sazby z roku 1923.

Tato nařízení nabyla účinnosti dnem 1. dubna 1924.

Sazba obalového materiálu byla změněna podle nové sazby. Pro strany soukromé u kulatých lepenkových krabiček a to u nevroubkovaných na 100 h, vroubkované stály 120 h, krabičky se zlatým papírem 150 h. Obyčejné krabičky na dělené prášky stály 70 h a krabičky se zlatým papírem 90 h. Ostatní obalový materiál se taxoval dle sazby z roku 1923.

Sazba obalového materiálu pro strany úlev požívajících byla změněna pouze u kulatých lepenkových krabiček nevroubkových, tyto krabičky stály 80 h.

Sazba za recepturní práci nebyla změněna, platila tedy sazba z roku 1923.¹⁵²

Tabulka 22: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1924

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	110	50
Acidum boricum	40	20
Collodium	120	50

¹⁵² Sbírnka zákonů a nařízení, 1924, částka 34, s. 385-393.

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Kalium iodatum	870	540
Kalium hypermanganicum	100	40
Oleum Cacao	80	40
Tinctura Amara	100	50
Oleum Camphoratum	130	70
Resorcinum	300	170
Zici sulfuricum	50	10
Spiritus Vini **	940	690
Spiritus Vini Cognac**	880	610
Spiritus Vini Dilutus**	720	530

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

3.8. Rok 1925

Dne 20. března 1925 byla vydána vládní nařízení č. 40 o lékárnické sazbě pro strany soukromé, dále vládní nařízení č. 41 o lékárnické sazbě pro strany úlev požívajících a nařízení vlády č. 42 o lékárnické sazbě neoficelních léčiv pro strany úlev požívajících. Tato nařízení vyšla s platností ke dni 1. dubna 1925.

Do sazby pro strany soukromé byl včleněn nový odstavec o léčivých specialitách, které byly vyrobeny v zahraničí. K těmto specialitám byla připočítávána přírážka a to na základě nákupní ceny. Ke specialitám v ceně do 10 Kč byla připočítávána přírážka až 60 %, k ceně do 20 Kč byla přírážka až 50 %, k ceně do 30 Kč byla připočítávána přírážka do 40 % a k ceně léčivých specialit nad 30 Kč byla přírážka 30 %.

V sazbě pro strany úlev požívajících také přibyl odstavec o léčivých specialitách, kde činila přírážka ke specialitám vyráběných v zahraničí až 50 % k nákupní ceně do 10 Kč, až 40 % k ceně do 20 Kč, přírážka až 30 % k ceně do 30 Kč a přírážka 20 % k ceně nad 30 Kč.

Sazba za recepturní práci ve vládních nařízeních č. 40 a 41 vydaného 28. března 1925 nebyla změněna. Lékárníci tak měli sazbu za recepturní práci taxovat dle těchto nařízeních, které však byla stejná jako vládní nařízení ze dne 28. března roku 1923.¹⁵³

Tabulka 23: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1925

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	120	60
Acidum boricum	40	20
Collodium	100	40
Kalium iodatum	940	590
Kalium hypermanganicum	70	30
Oleum Cacao	70	40
Tinctura Amara	90	50
Oleum Camphoratum	100	50
Resorcinum	290	170
Zici sulfuricum	50	10
Spiritus Vini **	940	690
Spiritus Vini Cognac**	1270	940
Spiritus Vini Dilutus**	720	530

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

¹⁵³ Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1925, 119 s.

Tabulka 24: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1925

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	80	110	120	-	100	100
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	200	220		140	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubované	Vroubované	Se zlatým papírem	Nevroubované	Vroubované	Se zlatým papírem
	110	130	170	80	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplátková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	90	110				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	380					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

3.9. Rok 1926

Dne 19. února roku 1926 byla vydána vládní nařízení č. 24 a 25 o nové úpravě lékárnických sazeb k lékopisům A a B pro strany soukromé a lékárnická sazba neoficinelních léčiv pro strany úlev požívajících. Společně s tímto vládním nařízením však nevyšla lékárnická sazba oficielních léčiv pro strany úlev požívajících. Tato lékárnická sazba vyšla až o měsíc později a to dne 23. března 1926.

Lékárnické sazby, které vyšly 19. února 1926, nabyly platnosti 1. března 1926. Sazba oficielních léčiv pro strany úlev požívajících nabyly platnosti dne 1. dubna 1926.

Jednalo se o dodatky, kde byly upraveny pouze některé ceny léčiv, ceny obalového materiálu a sazby za recepturní práci. Léčiva, obalový materiál a sazby za recepturní práci, které nebyly v těchto dodatcích uveřejněny, se počítaly dle vládního nařízení č. 40 a č. 41 o lékárnické sazbě ze dne 20. března 1925.

Sazba za obalový materiál zůstala nezměněna a platila tak sazba za recepturní práci z vládního nařízení č. 40 a č. 41 z roku 1925.

Sazba za recepturní práci byla změněna pouze u bezbarvých řezaných oplatků do 10 kusů a jejich cena tak byla 30 h a 100 kusů za 260 h. Tato sazba opět byla změněna pouze pro strany soukromé.¹⁵⁴

Tabulka 25: Sazba vybraných léčiv farmakopoei, jejichž cena byla změněna, z roku 1926

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Kalium iodatum	890	560
Kalium hypermanganicum	80	30
Oleum Cacao	90	50
Tinctura Amara	70	40
Resorcinum	240	130

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

3.10. Rok 1927–1930

Dne 10. března 1927 byl vydán výnos MVZdTV, kde byly opraveny ceny sazby neoficelních léčiv pro strany soukromé.

Dne 17. března 1927 bylo vydáno vládní nařízení č. 28 o lékárnické sazbě neoficelních léčiv pro strany úlev požívajících, dále vládní nařízení č. 26 o lékárnické sazbě oficelních léčiv pro strany soukromé a vládní nařízení č. 27 pro strany úlev požívajících. Tato vládní nařízení nabyly účinnosti dne 1. dubna 1927.

Dle této sazby bylo povoleno lékařům, kteří byli oprávněni mít domácí lékárnu, připočítávat 10% přírážku ke konečné ceně receptu. Lékárníci mohli snižovat cenu léčiv

¹⁵⁴ Sbírka zákonů a nařízení, 1926, částka 14, s. 117-126.

a obvazového materiálu, než která byla uvedena v sazbě, ale tato cena musela být uvedena na receptu, stejně jako i cena vypočítaná dle sazby.¹⁵⁵

Sazba obvazového materiálu byla změněna vládním nařízením č. 3 a to dne 20. prosince 1927. Toto vládní nařízení se týkalo jak sazby pro strany soukromé, tak i sazby pro strany úlev požívajících. Tato nová sazba začala platit osmý den od dne vyhlášení a tedy 18. ledna 1928.¹⁵⁶

Od roku 1927 platila sazba oficielních léčiv pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících a to až do roku 1931.

V roce 1930 bylo vydáno vládní nařízení č. 87 o lékárnické sazbě neoficelních léčiv pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Tato sazba byla platná od 1. července roku 1930.¹⁵⁷

Sazba za recepturní práci byla změněna pouze pro strany úlev požívajících, pro strany soukromé byla nezměněna a odpovídá sazbě z roku 1923.

Tabulka 26: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1927

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Kalium iodatum	870	560
Kalium hypermanganicum	70	30
Oleum Cacao	80	50
Tinctura Amara	100	60
Resorcinum	210	120
Spiritus Vini **	990	720
Spiritus Vini Cognac**	160	-
Spiritus Vini Dilutus**	750	550

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficielním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

¹⁵⁵ Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1927, 127 s.

¹⁵⁶ Věstník MVZdTV X., 1928, s. 65

¹⁵⁷ Sazba neoficelních léčiv pro strany soukromé a pro strany úlev požívající: platná od 1. července 1930 pro republiku Československou. Praha: Svaz čsl.lékařnictva, 1930, 64 s.

Tabulka 27: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1927

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	80	90	110	-	100	90
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	170	220		120	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	90	110	150	70	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplátková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	70	100				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	340					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

Tabulka 28: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1927

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava masti do 100g Za každé další množství do 100g	200 60	120 36
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 5 ks Za každý další kus	150 20	120 12
Za dispenzaci (adjustace a řádné vydání léků)	80	48

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů Za každých dalších 50 kusů	200 100	180 60
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	100 20	72 12
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	300 60	180 36
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	150 30	120 24
Smísení dvou nebo více tekutin	60	48
Příprava boli (soustr pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	150 50	-

3.11. Rok 1931

Vládní nařízení č. 27 o lékárnické sazbě pro strany soukromé bylo vydáno dne 16. ledna 1931. Toto vládní nařízení bylo vyhlášeno dne 20. února 1931 a nabylo účinnosti 8 dní po vyhlášení, tedy 28. února 1931. Tímto vládním nařízením byla zrušena veškerá vládní nařízení o lékárnické sazbě pro strany soukromé, která platila do roku 1931.

Dne 13. března bylo vydáno vládní nařízení č. 44 o lékárnické sazbě pro strany úlev požívajících. Stejně jako tomu bylo u sazby pro strany soukromé, tak i nově vydaná sazba pro strany úlev požívajících rušila všechna dříve platná vládní nařízení.

Lékaři, kteří měli povolení pro domácí lékárnou, mohli připočítávat ke konečné ceně receptu 10 % pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících to bylo 15 %. Toto povolení se nevztahovalo na lékárnické speciality.

Dle této sazby bylo lékárníkům povoleno prodávat obvazový materiál s dobrovolně sníženou cenou, než která byla v nové sazbě uvedena. Museli však na recept uvést cenu vypočítanou podle nové sazby, ale i cenu dobrovolně sníženou.

Noční taxa pro strany soukromé činila 3 Kč pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících 1,5 Kč.

U léčiv pro zvěrolékařské účely pro strany soukromé mohla být poskytnuta sleva 10 %, tato sleva se nevztahovala na recepturní práci.

Léčiva, která nebyla uvedena ani v sazbě pro strany soukromé ani v sazbě pro strany úlev požívajících, měla být taxována dle platných zásad. Tyto zásady byly stanoveny zvlášť pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících.¹⁵⁸

Sazba za recepturní práci i v tomto roce zůstala stejná jako sazby vydané vládním nařízením č. 26 a č. 27 z roku 1927.

Tabulka 29: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1931

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	130	60
Acidum boricum	30	20
Collodium	100	40
Kalium iodatum	870	550
Kalium hypermanganicum	70	20
Oleum Cacao	100	50
Tinctura Amara	70	40
Oleum Camphoratum	100	50
Resorcinum	210	110
Zici sulfuricum	50	10
Spiritus Vini **	980	710
Spiritus Vini Cognac**	160	-
Spiritus Vini Dilutus**	750	540

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k officinálním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

¹⁵⁸ Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1931, 192 s.

Tabulka 30: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1931

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	70	80	90	-	70	80
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	150	160		130	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	100	130	160	80	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	70	110				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	390					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

3.12. Rok 1932–1939

Vládní nařízení č. 37 a 38 ze dne 1. března 1932 byla zveřejněna ve sbírce zákonů a nařízení dne 9. března 1932. Vládní nařízení č. 37 se týkalo lékárnické sazby pro strany soukromé a vládní nařízení č. 38 se týkalo lékárnické sazby pro strany úlev požívajících. Sazba pro strany úlev požívajících nabyla účinnosti dne 1. března 1932. Sazba pro strany soukromé nabyla účinnosti 8 dní od jejího vyhlášení, tedy od 17. března 1932. V této sazbě nedošlo k žádným velkým úpravám, byly změněny pouze ceny některých položek.¹⁵⁹

¹⁵⁹ Sbírnka zákonů a nařízení, 1932, částka 14, s. 133-153.

Sazba za recepturní práci ani v tomto roce nebyla změněna a podléhala tak neustále vládnímu nařízení č. 26 a č. 27 z roku 1927.

Ani sazba za obalový materiál nebyla změněna, ta však podléhala sazbě z vládního nařízení z roku 1931.

V sazbě za léčiv došlo u mnou vybraných léčiv ke změně pouze u čtyř z nich. Ostatní mnou vybraná léčiva podléhala sazbě vydané v roce 1931.

Tabulka 31: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1932

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Kalium Iodatum	860	530
Oleum Cacao	70	30
Oleum Camphoratum	90	40
Resorcinum	220	120

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficiálním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

Od roku 1932 nedošlo k vydání nové lékárnické sazby pro oficiální léčiva. Lékárnická sazba oficiálních léčiv vydaná v roce 1932 platila až do vydání nové sazby, jež byla vydána v roce 1940.

V roce 1933 byl vydán seznam léčivých specialit československé výroby, který vydal odbor magistrů farmacie, výrobců léčiv a léčivých přípravků v ČSR při Svazu československého lékárnictva. V souladu s vydáním tohoto seznamu byl vydán i ceník léčivých specialit.¹⁶⁰

Pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících byla vydána v roce 1937 Československá sazba léčivých specialit. Jednalo se o druhé přepracované a doplněné vydání, které vydal SvČsL. Takto přepracovaná sazba léčivých specialit měla usnadnit lékárníkům nejen orientaci při výpočtu ceny léčiv, ale také jejich výdej. Na základě vydání této sazby musely být všechny ceny dodržovány a nesměly být měněny bez souhlasu MVZdTV.¹⁶¹

V roce 1938 se lékárníci dočkali vydání sazby neoficiálních léčiv a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Tato sazba byla vydána Svazem

¹⁶⁰ Ceník léčivých specialit. 1. vydání. Praha: Ústředí svazů samostatných lékárníků v Č.S.R., 1933, 385 s.

¹⁶¹ Československá lékárnická sazba léčivých specialit pro strany soukromé i úlev požívající 1937. 2. vydání. Praha: Svaz československého lékárnictva v Praze, 1937, VIII, 799 s.

československého lékárnictva. Jednalo se o přehledné zpracování sazby za neoficinelní léčiva. Tato sazba vyšla s platností od 1. dubna roku 1938.¹⁶²

Ph.Mr. A. Friedrich v roce 1938 sestavil Výtah z lékárnické sazby, který obsahoval nejběžněji používaná léčiva a jejich ceny. V této sazbě byly uvedeny ceny jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Takto zjednodušená a přehledná sazba měla lékárníkům usnadnit výpočet ceny nejběžněji vydávaných léčiv. Lékárníci tak nemuseli neustále vyhledávat léčiva v obsáhlých sazbách, jež byly vydávány.¹⁶³

I v roce 1939 byla vydána Souborná sazba oficinelních i neoficinelních léčiv, která platila pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících. Tuto soubornou sazbu sestavil Ph.Mr. J. Kunovský. Tato sazba, stejně jako Výtah lékárnické sazby, měla umožnit lepší orientaci a přehlednost cen léčiv.¹⁶⁴

Všechny takto upravené a vydané sazby vycházely z lékárnické sazby, která byla vydána v roce 1932. Všechny ceny uvedené v přepracovaných sazbách byly totožné se sazbou vydanou v roce 1932.

3.13. Rok 1940–1945

Dne 4. dubna bylo zveřejněno nařízení předsedy vlády č. 111 ze dne 19. března 1940 o lékárnické sazbě za léčiva farmakopoe pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících a o lékárnické sazbě za recepturní práce pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících. Tato lékárnická sazba určovala nové ceny položek, které byly v této sazbě uvedeny. Stejně jako u položek léčiv, obvazového a obalového materiálu tomu bylo i u položek za recepturní práci. U této sazby byl dodatek, který ustanovoval, že pokud je to nutné, tak změnu ceny léčiv či sazby za recepturní práci může změnit NÚC. Tato lékárnická sazba nabyla účinnosti dnem vyhlášení. Veškeré sazby, které byly do této doby v platnosti, se touto novou lékárnickou sazbou zrušily.

Lékaři, kteří měli povoleno mít domácí lékárnou, mohli ke konečné ceně receptu připočítávat přírážku 10 % pro strany soukromé a 15 % pro strany úlev požívajících, s výjimkou specialit. Noční taxa pro strany soukromé činila 3 K a pro strany úlev požívajících 1,50 K.¹⁶⁵

¹⁶² Sazba neoficinelních léčiv. VSvČsL XXXI./XIX., 1938, číslo 9.

¹⁶³ FRIEDRICH, A a J FRIEDRICH. Výtah z lékárnické sazby. 2. zlepšené vydání. Ervěnice: Lékárna u černého orla, 1938, [12] s.

¹⁶⁴ KUNOVSKÝ, Josef. Souborná sazba oficinelních i neoficinelních léčiv pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Svaz českých lékárníků, 1939, 44 s.

¹⁶⁵ Sbírka zákonů a nařízení, 1940, částka 37, s. 270-299.

Tabulka 32: Sazba vybraných léčiv lékopisu z roku 1940

Léčivo	Pro strany soukromé (h)	Pro strany úlev požívajících (h)
Acentanilidum	140	70
Acidum boricum	40	170
Collodium	100	40
Kalium iodatum	520	300
Kalium hypermanganicum	70	20
Oleum Cacao	90	50
Tinctura Amara	80	40
Oleum Camphoratum	90	40
Resorcinum	310	180
Zici sulfuricum	50	10
Spiritus Vini **	1160	850
Spiritus Vini Cognac**	290	1770
Spiritus Vini Dilutus**	870	640

Poznámka: Zvýrazněná léčiva patří k oficinelním léčivům (léčiva, která mohla být vydávána pouze na lékařský předpis)

*Cena za léčivo se vztahuje na 10 gramů léčiva

**Cena za léčivo se vztahuje na 100 gramů léčiva

Tabulka 33: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1940

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava masti do 100g	280	162
Za každé další množství do 100g	85	49
Příprava čípků, kuliček a tyčinek do 5 ks	210	156
Za každý další kus	30	16
Za dispenzaci (adjustace a řádné vydání léků)	112	65
Příprava pilulek včetně všech prací a posypání plavuní do 50 kusů	280	243
Za každých dalších 50 kusů	140	81

Recepturní práce	Sazba za recepturní práci (h)	
	Pro strany soukromé	Pro strany úlev požívajících
Příprava rosolu do 200g Za každé další množství až do 100g	140 30	94 16
Příprava nálevu, odvaru, infuse, decocta do 250g Za každé další množství až do 250g	420 85	238 48
Za sterilizaci do 200g Za každé další množství až do 200g	210 42	156 31
Smísení dvou nebo více tekutin	85	65
Příprava boli (soust pro zvěrolékařské účely) 1 ks Za každý další kus	210 70	-

Tabulka 34: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1940

Obalový materiál	Druh					
	Pro strany soukromé (h)			Pro strany úlev požívajících (h)		
Lékovka *	Bílé	Barevné	Širokohrdlé	Bílé	Barevné	Širokohrdlé
	80	90	90	75	80	85
Kelímek s víčkem *	Sklo	Porcelán		Kamenina	Porcelán	
	145	210		180	-	
Kulaté lepenkové krabičky *	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem	Nevroubkované	Vroubkované	Se zlatým papírem
	100	130	160	80	-	-
Krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky **	Obyčejné	Se zlatým papírem		Obyčejné	Se zlatým papírem	
	70	110				
Lahve - širokohrdlé, úzkohrdlé * (zabroušená zátka, korkový příklop, bílé nebo barevné)	Jednotná cena za všechny druhy			Jednotná cena za všechny druhy		
	390					

Poznámka: Cena je uvedena v haléřích.

* Cena obalového materiálu je uvedena pro 50g - 100g léčiva.

** Cena obalového materiálu je uvedena pro léčiva do 10 kusů.

4. Grafické znázornění vývoje lékárnických sazeb v letech 1918–1945

V této kapitole uvádím změny mnou vybraných lékárnických sazeb z výše uvedených tabulek. Léčiva jsem vybírala na základě jejich různorodých cen a změn, které přineslo meziválečné období a druhá světová válka. Chtěla jsem ukázat, jak při neustálých výkyvech cen bylo obtížné rychle na tyto změny reagovat vydáním nových lékárnických sazeb. A to zejména po ukončení první světové války, kdy byl nedostatek léčiv a velkodrogisté jejich ceny neustále navyšovali.

Po ukončení první světové války a ustálení poválečné situace došlo k postupnému snižování cen léčiv. V meziválečném období byla cena léčiv relativně stálá, u některých sice došlo k mírnému navýšení ceny, ale nebyl to tak markantní rozdíl jako po ukončení první světové války, kdy u mnohých léčiv došlo k navýšení jejich ceny a to až o stovky procent.

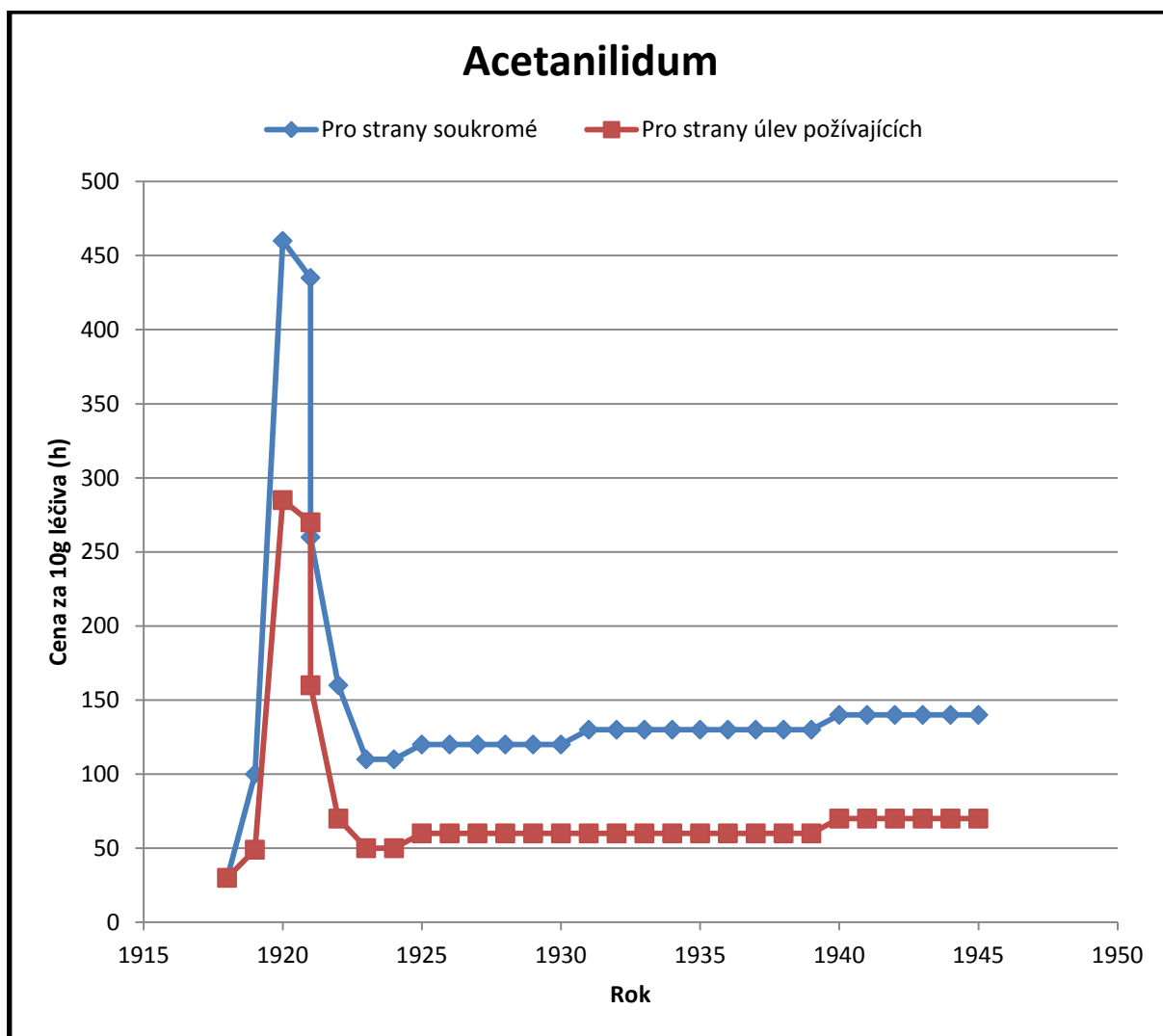
Se zavedením říšskoněmecké sazby v roce 1940 došlo u mnohých léčiv k navýšení jejich ceny, ovšem k tak velkému výkyvu, jako tomu bylo po první světové válce, nedošlo. Sazba za recepturní práci byla přijetím říšskoněmecké sazby výrazně navýšena, lékárníci se tak konečně dočkali úpravy a navýšení sazby, kterou dlouhá léta požadovali.

4.1. Acetanilid

Na konci první světové války byla cena Acetanilidu 30 h (1918), po roce (1919) byla jeho cena zvýšena na 100 h pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících jeho cena stoupla na 49 h. Během jednoho roku došlo k navýšení ceny o 233,3 % pro strany soukromé, pro strany úlev požívajících byla cena navýšena pouze o 63 %. O rok později (1920) se jeho cena vyšplhala na neuvěřitelných 460 h pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících na 285 h. V roce 1920 byla jeho cena oproti roku 1919 navýšena o dalších 360 % pro strany soukromé. Pro strany úlev požívajících byla jeho cena od roku 1919 navýšena o 481 %.

V dalších letech docházelo k postupnému snižování jeho ceny na úroveň ceny podobné, jako po ukončení první světové války. Cena nebyla výrazně ovlivněna ani druhou světovou válkou.

Graf 1: Vývoj ceny acetanilidu v letech 1918–1945

4.2. Acidum Boricum

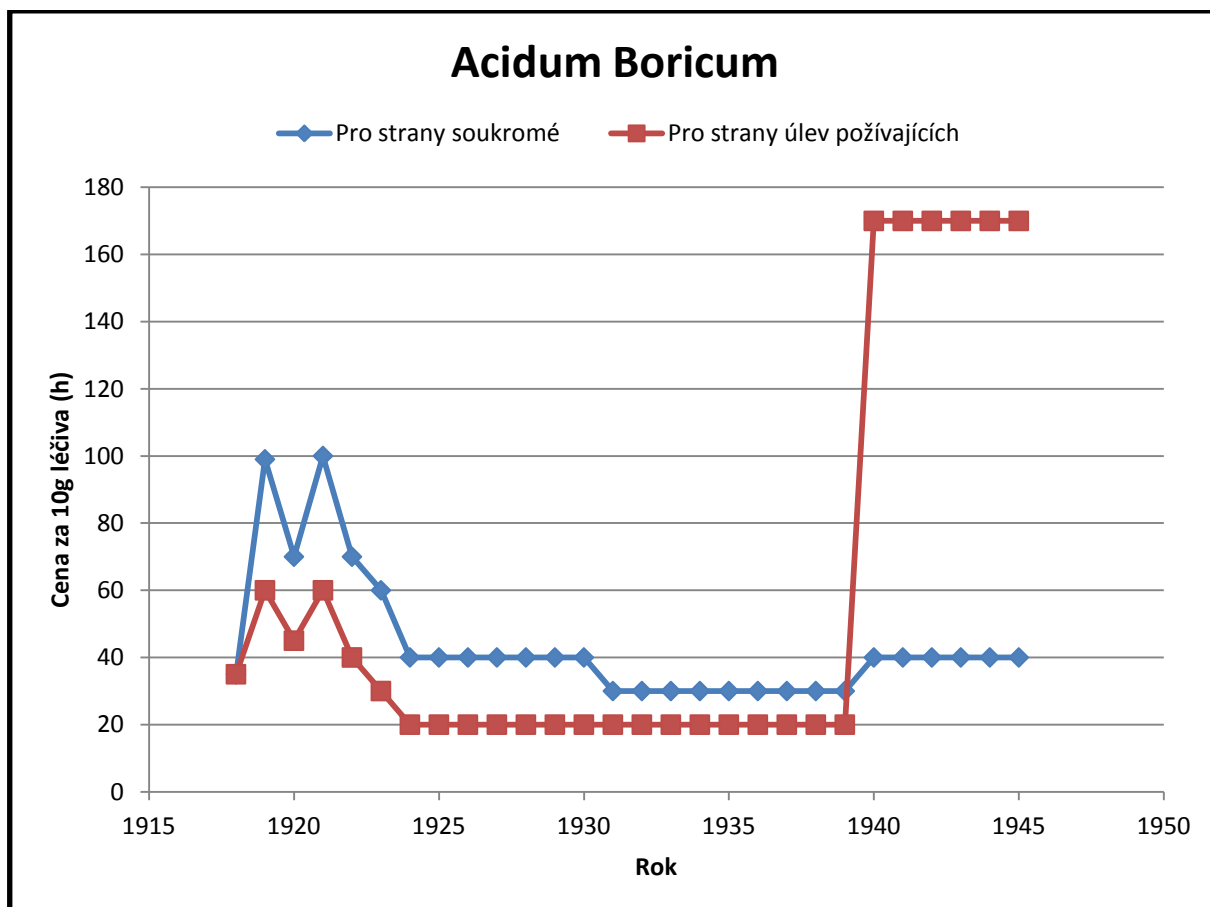
Cena kyseliny borité po ukončení první světové války byla na 35 h. V roce 1919 cena kyseliny borité stoupla na 99 h pro strany soukromé a na 60 h pro strany úlev požívajících. Cena tak stoupla během jednoho roku pro strany soukromé o 183 % a pro strany úlev požívajících o 71 %.

V roce 1920 cena opět klesla, ovšem v roce 1921 se vrátila na původní výši z roku 1919.

Od roku 1921 se cena kyseliny borité postupně začala snižovat a od roku 1925 byla téměř stálá. Pro strany úlev požívajících byla cena dokonce ještě nižší, než tomu bylo po ukončení první světové války. Podobně tomu bylo i u sazby pro strany soukromé.

Výraznou změnu přinesla až sazba z roku 1940 a to zejména pro strany úlev požívajících. Od roku 1939, kdy cena kyseliny borité byla 20 h, stoupla s vydáním jednotné říšské sazby na 170 h. Zvýšení ceny pro strany úlev požívajících bylo o 750 %. Pro strany soukromé to nebyl tak výrazný vzestup. Cena pro strany soukromé stoupla pouze na 40 h z původních 30 h (1939), jednalo se tak o zvýšení o 33 %.

Graf 2: Vývoj ceny Acidum Boricum v letech 1918–1945

4.3. Collodium

Cena za Collodium po ukončení první světové války byla jednotná a to 30 h. V roce 1919 cena pro strany soukromé stoupla na 86 h a pro strany úlev požívajících na 50 h. Cena byla zvýšena o 186 % pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících o 67 %.

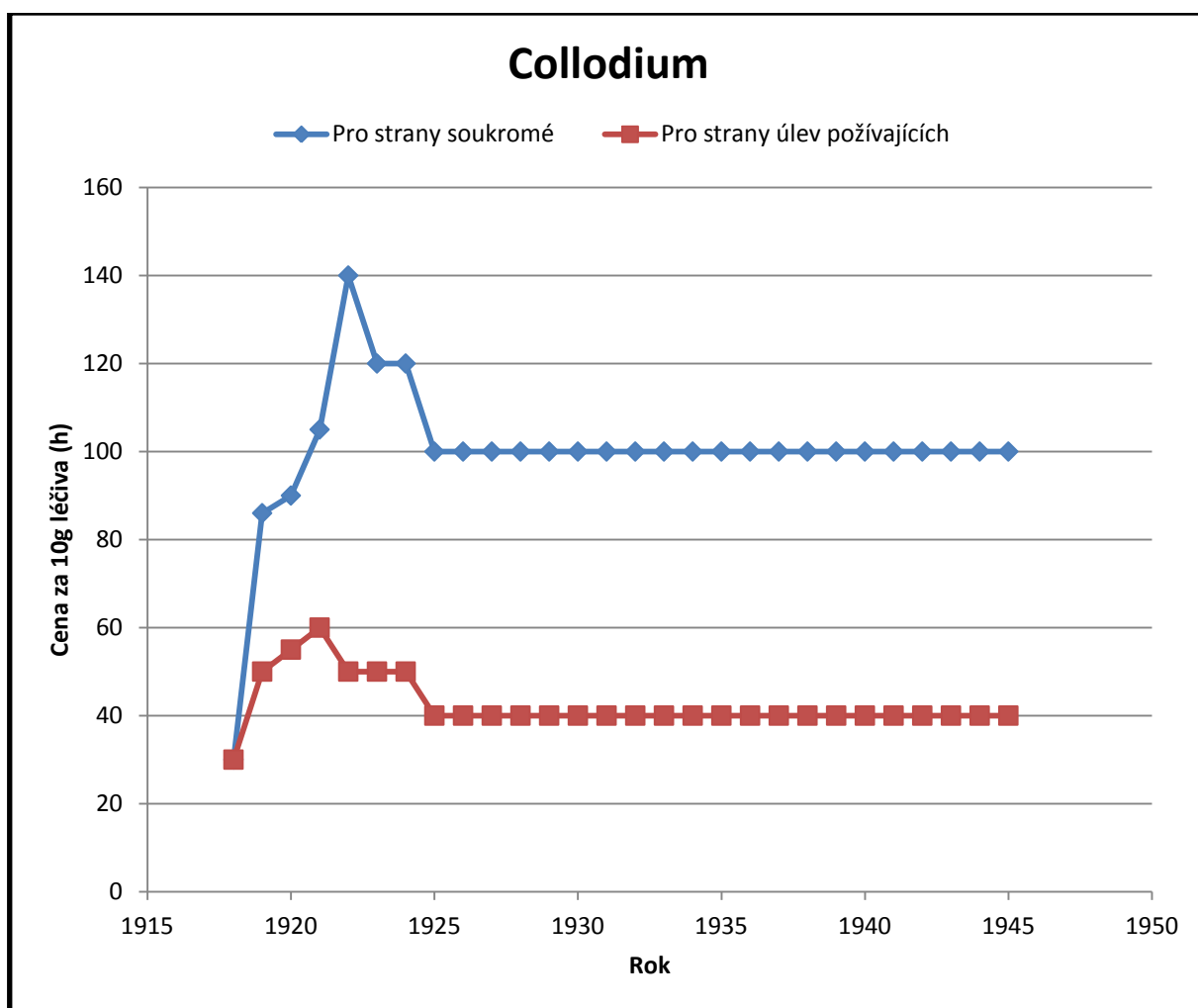
Pro strany soukromé byla cena za Collodium výrazně zvýšena až v roce 1922. Do této doby úměrně stoupala. V roce 1922 se dostala na nejvyšší cenu a to 140 h. Od roku 1918 byla cena zvýšena o 367 %.

Pro strany soukromé cena Collodia nebyla výrazná. Nejvyšší cena byla v roce 1921 a to 60 h. Cena od roku 1918 stoupla pouze o 100 %.

Od roku 1925 nedošlo k žádným změnám v ceně Collodia. Pro strany soukromé byla cena 100 h a pro strany úlev požívajících 40 h.

Ke změně sazby nedošlo ani při zřízení Protektorátu Čech a Moravy a přijetím jednotné říšskoněmecké sazby.

Graf 3: Vývoj ceny za Collodium v letech 1918–1945

4.4. Kalium Iodatum

Cena Kalium Iodatum byla v roce 1918 120 h a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

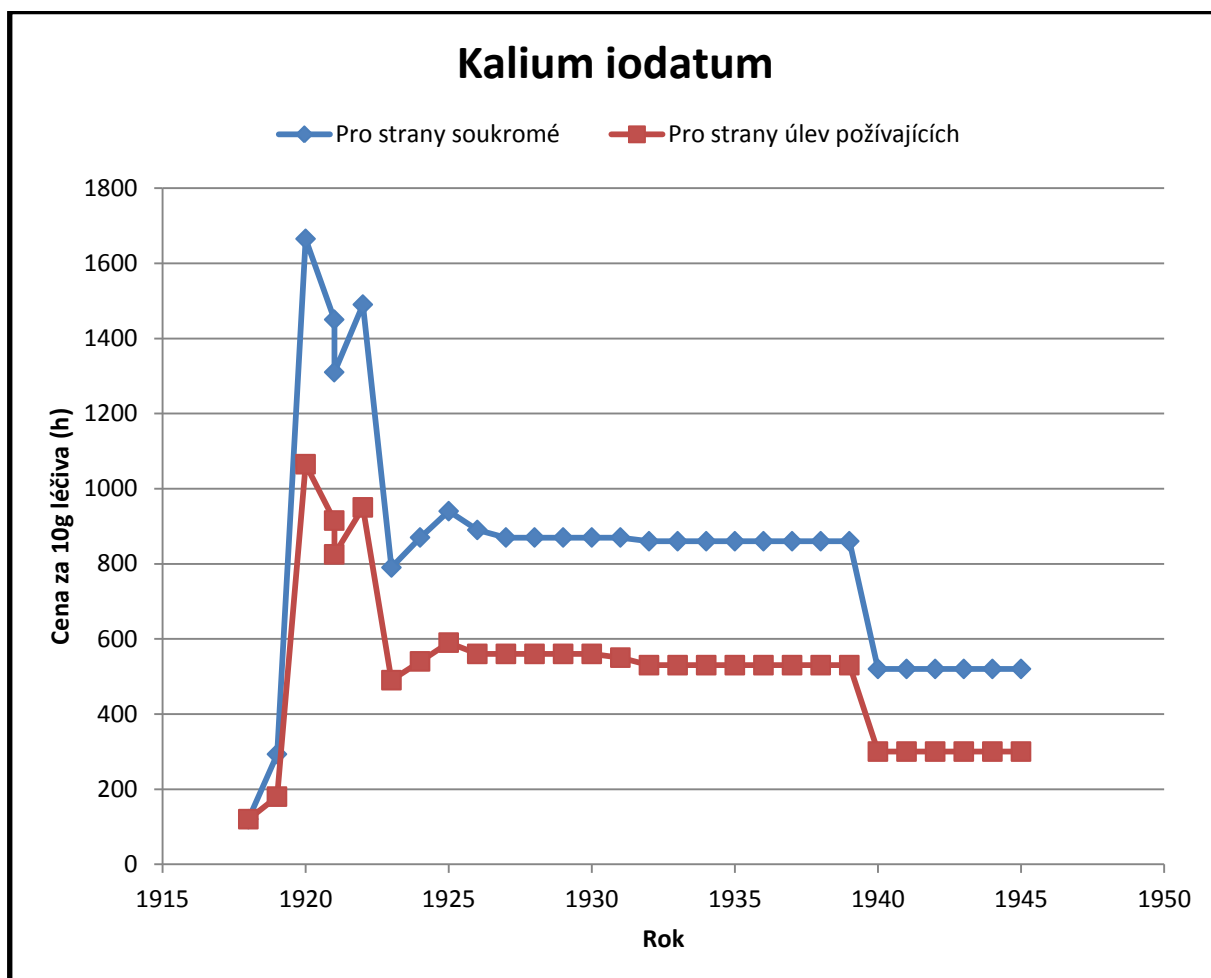
Do roku 1920 cena pomalu stoupala. Výrazné zvýšení bylo zaznamenáno až v roce 1920, kdy pro strany soukromé byla cena zvýšena na 1665 h a pro strany úlev požívajících činila cena 1065 h. Došlo tak ke zvýšení pro strany soukromé o 1288 % a pro strany úlev požívajících o 788 %.

Od roku 1920 cena pozvolně klesala až do roku 1923. V roce 1924 došlo k jejímu mírnému navýšení.

Od roku 1926 byla cena jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících relativně stálá a to až do roku 1940.

V roce 1940 došlo ke snížení ceny a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Cena pro strany soukromé byla snížena z 860 h na 520 h a pro strany úlev požívajících z 530 h na 300 h.

Graf 4: Vývoj ceny Kalium Iodatum v letech 1918–1945

4.5. Kalium Hypermanganicum

Pozvolné zvyšování ceny Kalium Hypermanganicum bylo až do roku 1921, kdy jeho cena byla nejvyšší. V roce 1918 byla sazba pouhých 15 h.

V roce 1921 byla cena pro strany soukromé 230 h a pro strany úlev požívajících 145 h. Tato cena z roku 1921 byla nejvyšší v průběhu sledovaného období. Došlo ke zvýšení ceny o 1433 % pro strany soukromé a o 866 % pro strany úlev požívajících.

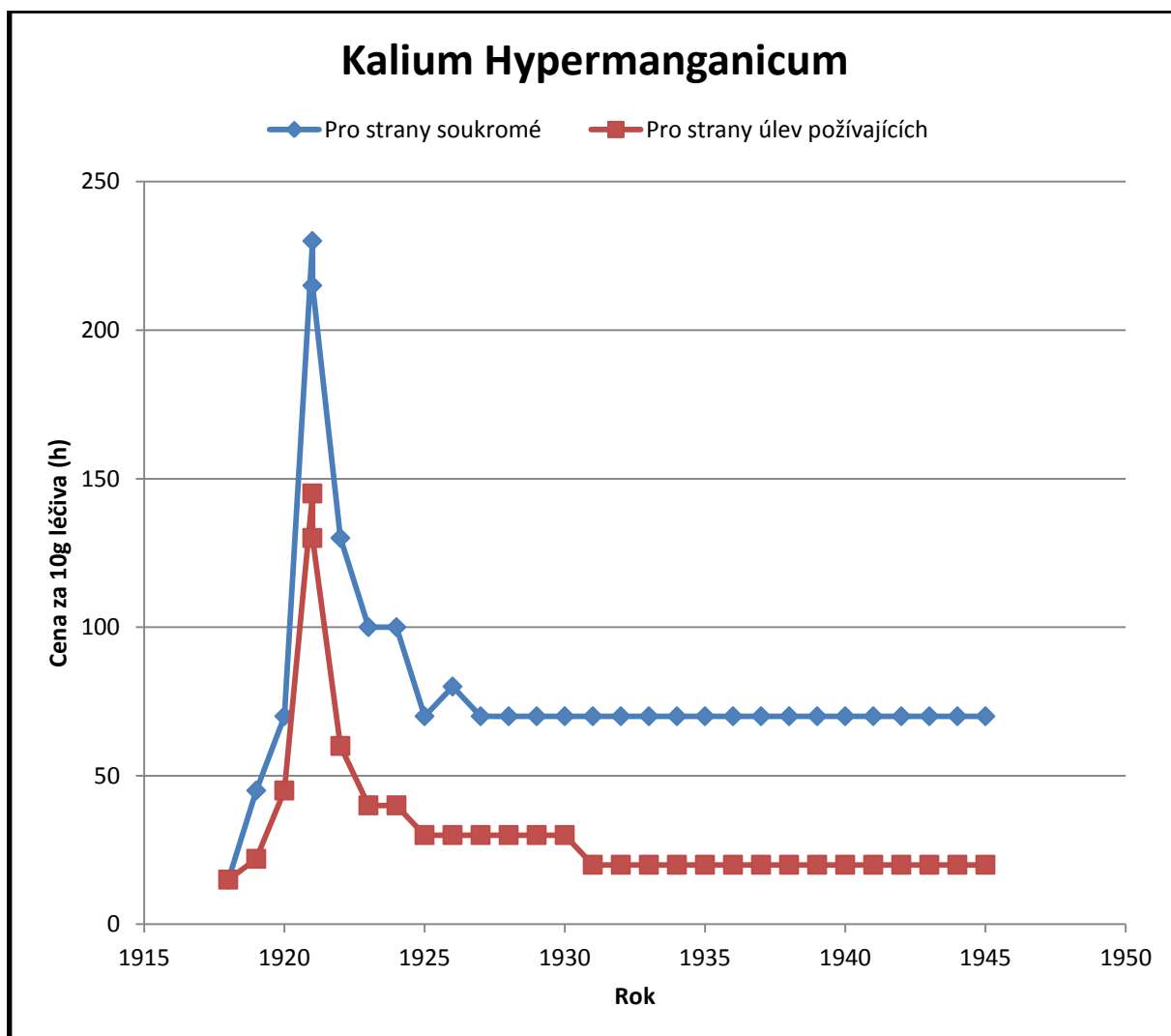
Od roku 1921 až do roku 1925 se jeho cena pomalu snižovala.

V roce 1926 došlo k mírnému zvýšení ceny pro strany soukromé.

Od roku 1927 byla cena pro strany soukromé stejná. K žádné změně nedošlo ani při zřízení Protektorátu Čech a Moravy a zavedením jednotné říšskoněmecké sazby.

Pro strany úlev požívajících nedošlo také k žádné výrazné změně v ceně. Od roku 1931 byla tato cena stejná a to i přes vydání říšskoněmecké sazby.

Graf 5: Vývoj ceny Kalium Hypermanganicum v letech 1918–1945

4.6. Oleum Cacao

Cena za Oleum Cacao byla již po ukončení druhé světové války vysoká a činila 190 h.

Cena v roce 1919 se pro strany soukromé ještě zvýšila a to na 220 h. Od tohoto roku pomalu klesala, avšak v roce 1921 byla zvýšena a to až na 225 h.

Cena pro strany úlev požívajících pomalu klesala. V roce 1921 byla stejně jako cena pro strany soukromé zvýšena a to na 130 h.

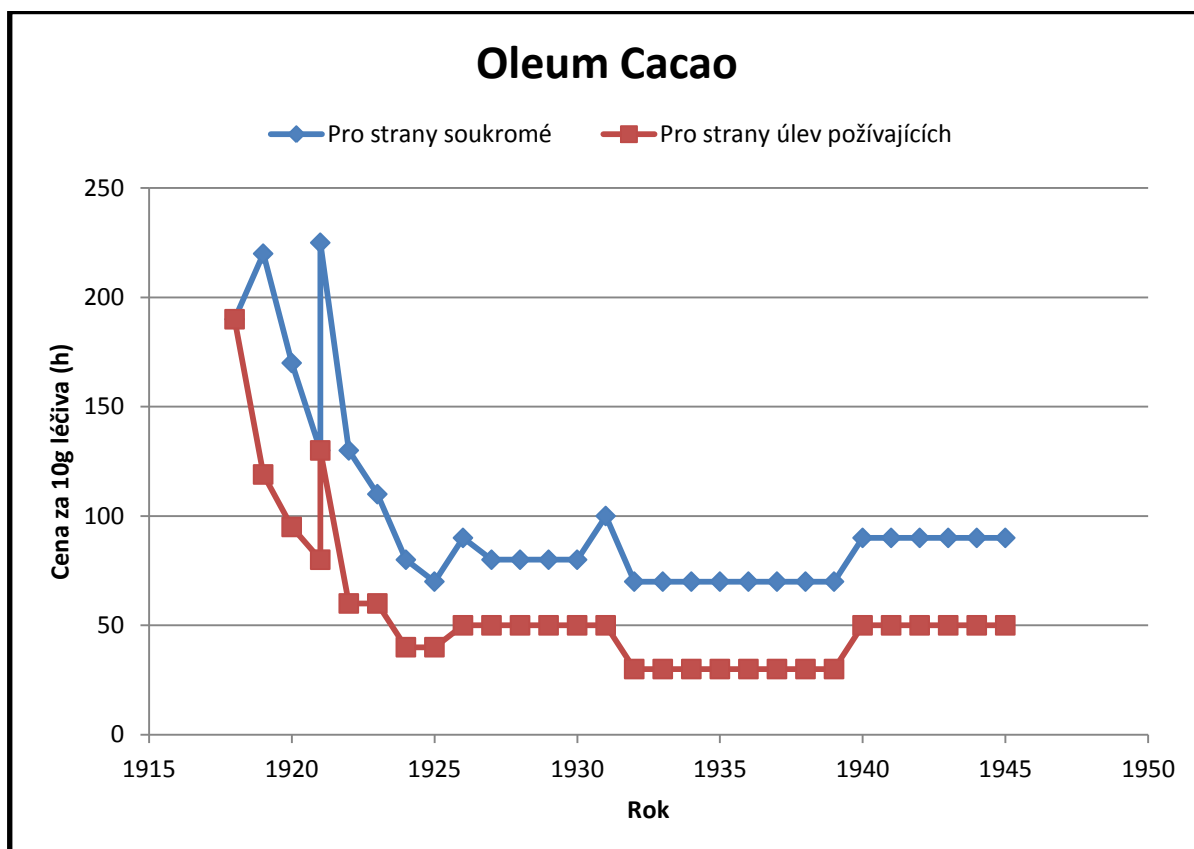
Od roku 1921 obě ceny klesaly. Cena pro strany soukromé byla až do roku 1931 relativně stálá. V roce 1931 tato cena stoupla na 100 h. Od roku 1932 do roku 1939 tato cena činila 70 h.

Cena pro strany úlev požívajících se od roku 1926 neměnila a byla 50 h. Od roku 1932 do roku 1939 mírně poklesla a to na 30 h.

Se zavedením jednotné říšskoněmecké sazby byla cena jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících zvýšena. Pro strany soukromé činila 90 h a pro strany úlev požívajících 50 h.

Od roku 1918 do roku 1945 byla cena pro strany soukromé snížena o 111 % a pro strany úlev požívajících klesla o 280 %.

Graf 6: Vývoj ceny Oleum Cacao v letech 1918–1945

4.7. Oleum Camphoratum

Cena pro Oleum Camphoratum byla v roce 1918 40 h.

Od roku 1918 do roku 1920 cena výrazně stoupala. V roce 1920 byla cena pro strany soukromé 520 h a pro strany úlev požívajících 260 h. V tomto roce byla cena nejvyšší a od této doby klesala.

Cena byla od roku 1918 do roku 1920 zvýšena pro strany soukromé o 1200 % a pro strany úlev požívajících o 550 %.

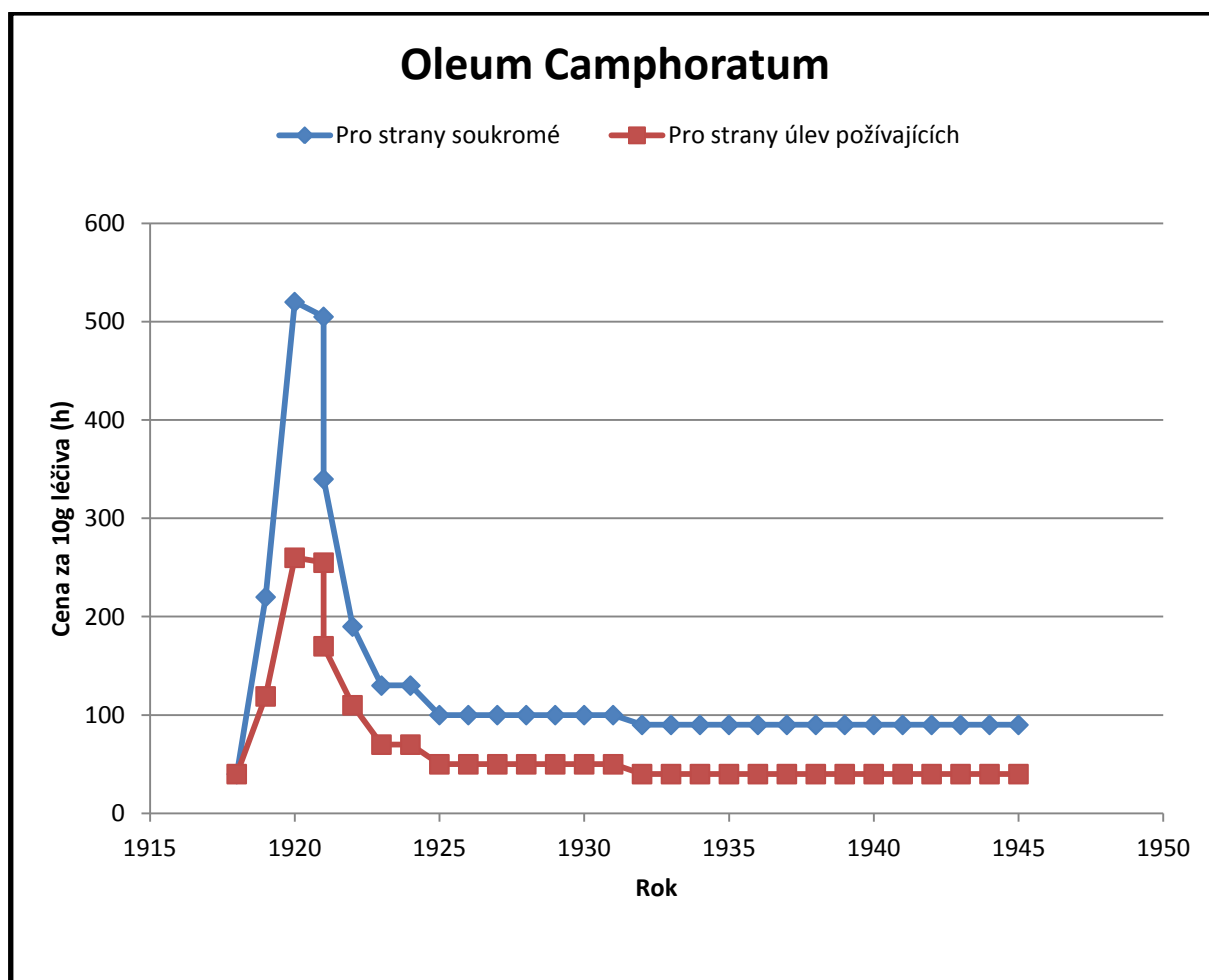
Od roku 1921 cena klesala a to až do roku 1932.

V roce 1932 došlo ke snížení ceny pro strany soukromé na 90 h a pro strany úlev požívajících na 40 h.

Cena z roku 1932 přetrvala i v období druhé světové války.

Cena za Oleum Camphoratum byla od roku 1920 do roku 1945 snížena pro strany soukromé o 478 % a pro strany úlev požívajících o 550 %.

Graf 7: Vývoj ceny Oleum Camphoratum v letech 1918–1945

4.8. Resorcinum

Cena za Resorcinum v poválečném období byla jednotná a to 75 h. Během třech let (1921) se vyšplhala na 1300 h pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících činila 820 h. Jeho cena tak stoupla o 1633 % pro strany soukromé a o 993 % pro strany úlev požívajících. Tato cena byla v roce 1921 nejvyšší.

Od roku 1922 začala tato cena klesat.

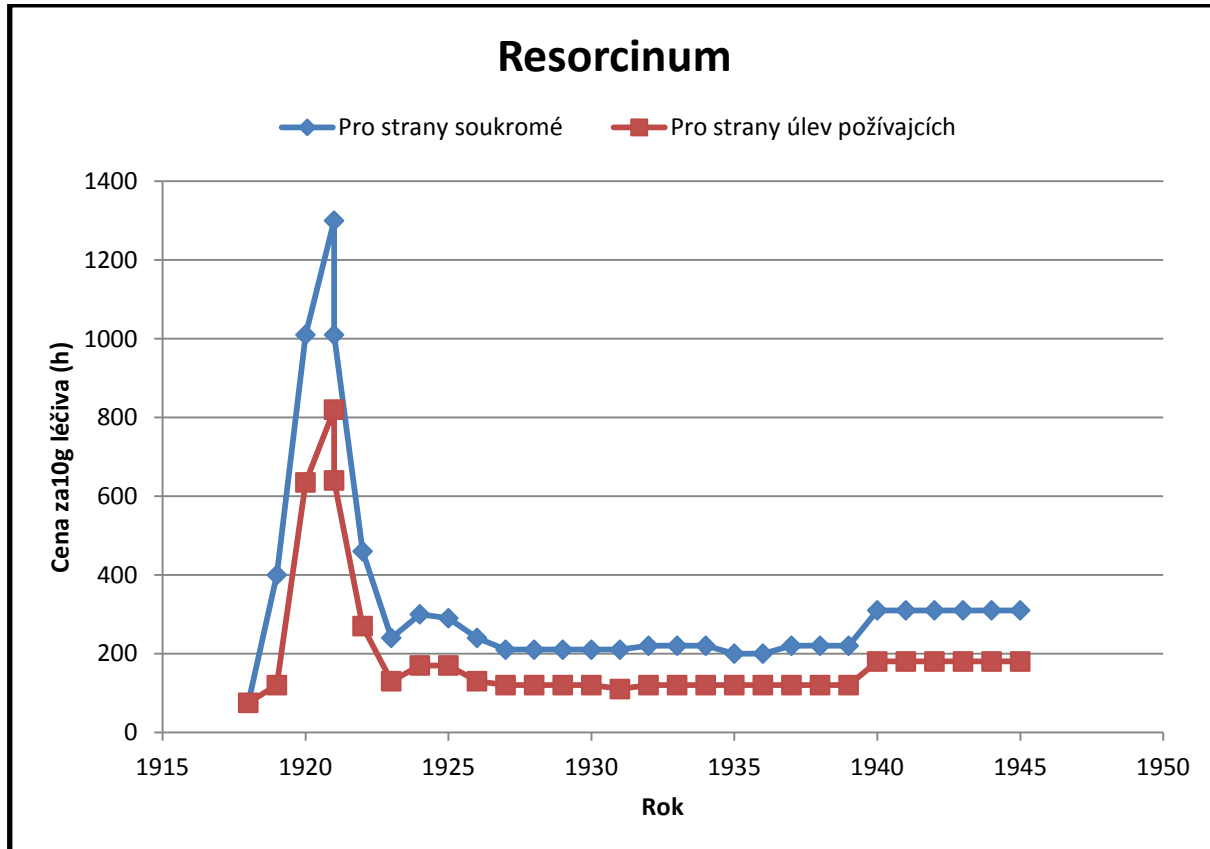
V roce 1927 se cena snížila na 210 h pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících na 120 h. Takto se udržela až do roku 1931.

Od roku 1932 byla cena jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících zvýšena pouze o 10 h. Takto zvýšená cena trvala až do roku 1940.

V roce 1940, kdy byla zavedena říšskoněmecká sazba, byla cena resorcinu zvýšena na 310 h pro strany soukromé. Pro strany úlev požívajících byla zvýšena na 180 h. Tato cena přetrvávala až do ukončení druhé světové války.

Cena od roku 1921–1945 byla snížena o 319 % pro strany soukromé. Pro strany úlev požívajících byla cena v období 1921–1945 snížena o 355 %.

Graf 8: Vývoj ceny Resorcinum v letech 1918–1945

4.9. Tinctura Amara

Největší změna v ceně byla znatelná u Tincturi Amara. U tohoto léčiva byla cena nejvíce měněna. V poválečném období byla cena Tincturi Amara 15 h.

V roce 1920 byla nejvyšší cena pro strany soukromé a to 125 h. Ovšem pro strany úlev požívajících byla tato cena nejvyšší až v roce 1921, kdy cena Tincturi Amara byla 60 h.

Došlo ke zvýšení ceny pro strany soukromé o 733 %. Pro strany soukromé byla cena zvýšena o 300 %.

Od roku 1921 pro strany soukromé a od roku 1922 pro strany úlev požívajících byla cena relativně stálá.

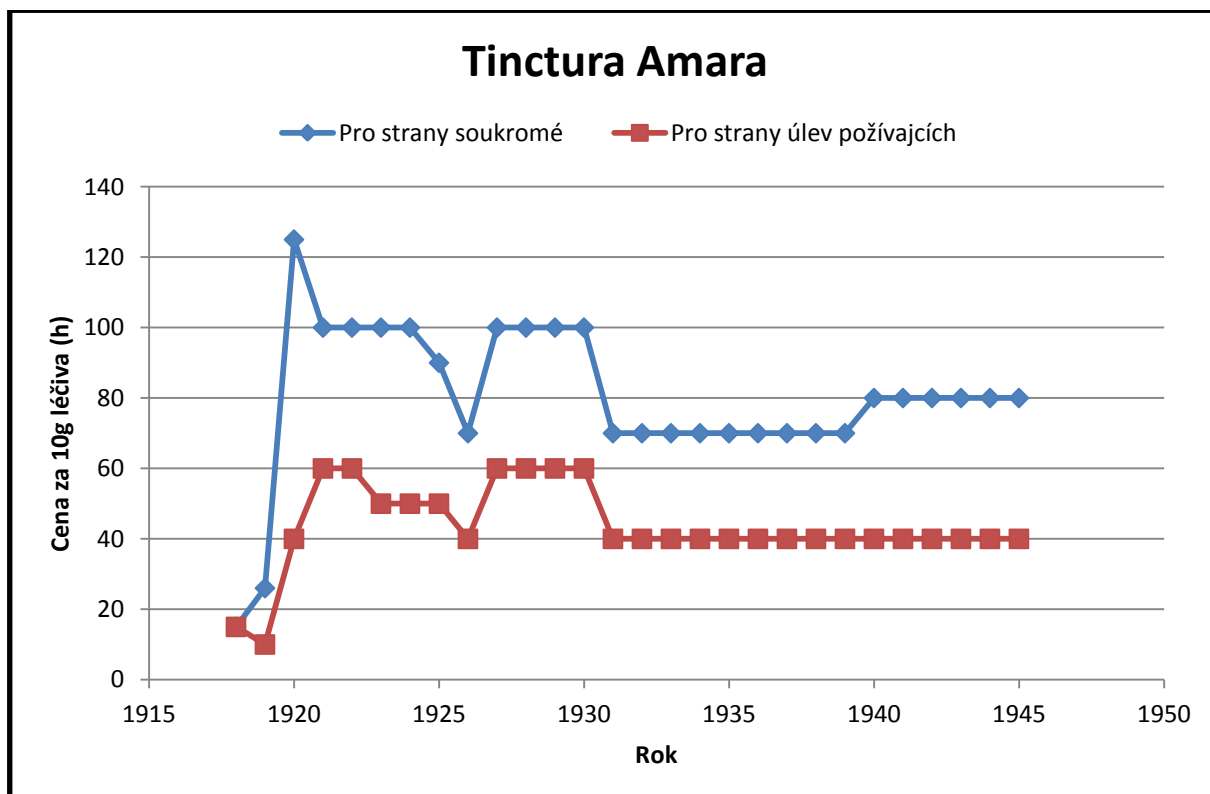
K méně výraznému snížení došlo u obou stran v roce 1925 a v roce 1926.

V roce 1927 byla cena opět zvýšena a to na stejnou úroveň jako v roce 1921. Takto zvýšená cena přetrvávala až do roku 1930.

V roce 1931, kdy byla vydána nová sazba, a došlo ke snížení ceny a to na 70 h pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících na 40 h. Tato cena přetrvávala až do vydání říšskoněmecké sazby.

Vydáním říšskoněmecké sazby v roce 1941 byla cena pro strany soukromé zvýšena o 10 h. Pro strany úlev požívajících nebyla cena změněna a přetrvávala již od roku 1931.

Graf 9: Vývoj ceny Tincturi Amara v letech 1918–1945

4.10. Zinci Sulphuricum

U Zinci Sulphuricum byla cena po ukončení první světové války (1918) 5 h.

Pro strany úlev požívajících byla cena za toto léčivo nejvyšší v roce 1920 a to 20 h. Byla tak zvýšena o 300 %.

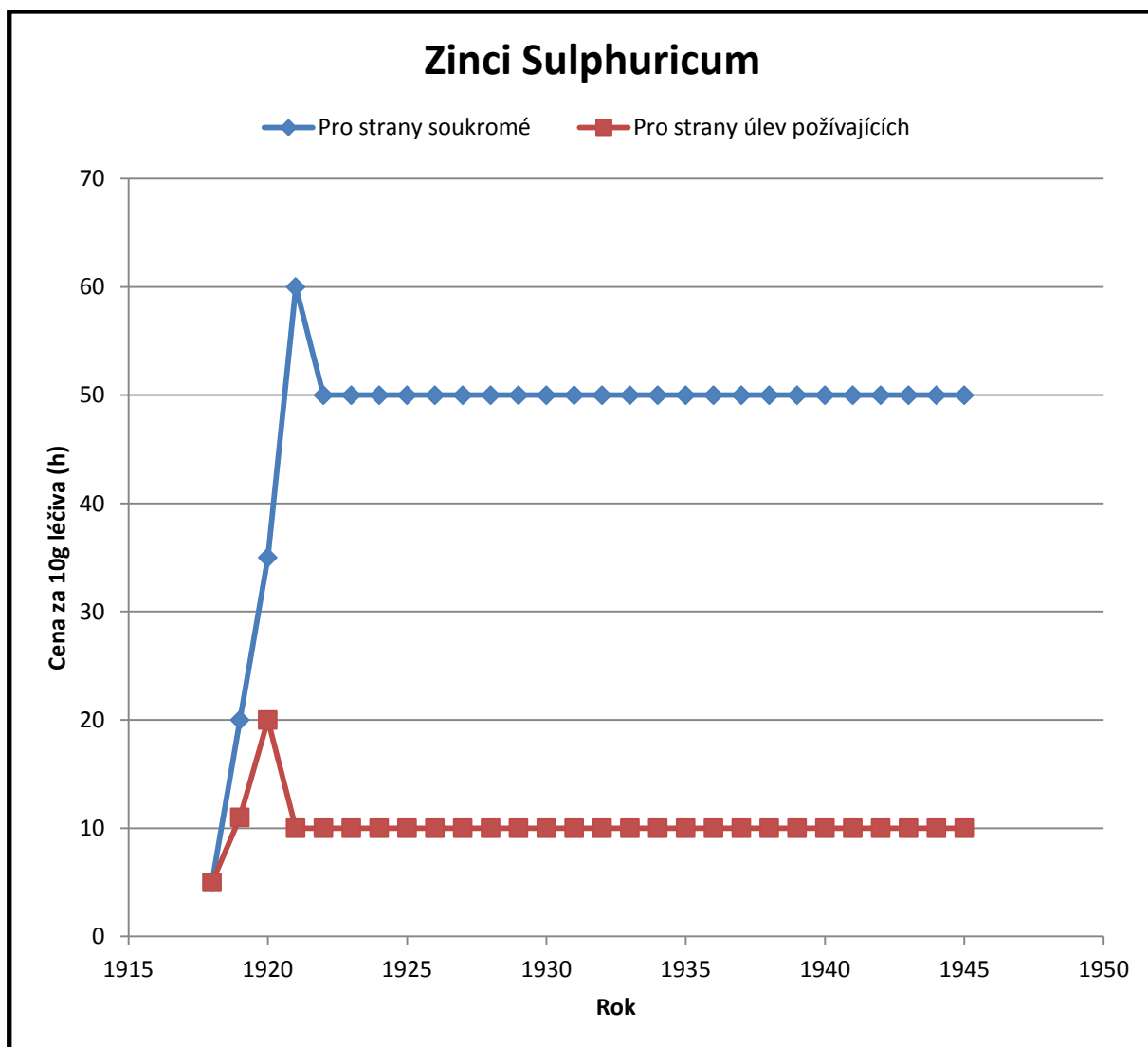
Cena pro strany soukromé byla nejvyšší v roce 1921 a to 60 h.

Od roku 1920, kdy došlo ke snížení ceny pro strany úlev požívajících o 10 h, cena nebyla změněna ani s vydáním říšskoněmecké sazby.

Stejně tomu bylo i u ceny pro strany soukromé, kdy v roce 1922 byla cena snížena o 10 h a nebyla změněna až do roku 1945.

Od roku 1921 byla cena pro strany soukromé snížena pouze o 20 %. Pro strany úlev požívajících byla cena od roku 1920 snížena o 100 %.

Graf 10: Vývoj ceny Zinci sulphuricum v letech 1918–1945

4.11. Spiritus Vini

Poválečná cena pro Spiritus Vini činila v roce 160 h. Postupně byla tato cena zvýšena a v roce 1921 dosáhla nejvyšší úrovně. Pro strany soukromé byla cena 1000 h a pro strany úlev požívajících 700 h. Cena pro strany soukromé byla navýšena o 525 %. Pro strany soukromé došlo k navýšení ceny od roku 1918 o 338 %.

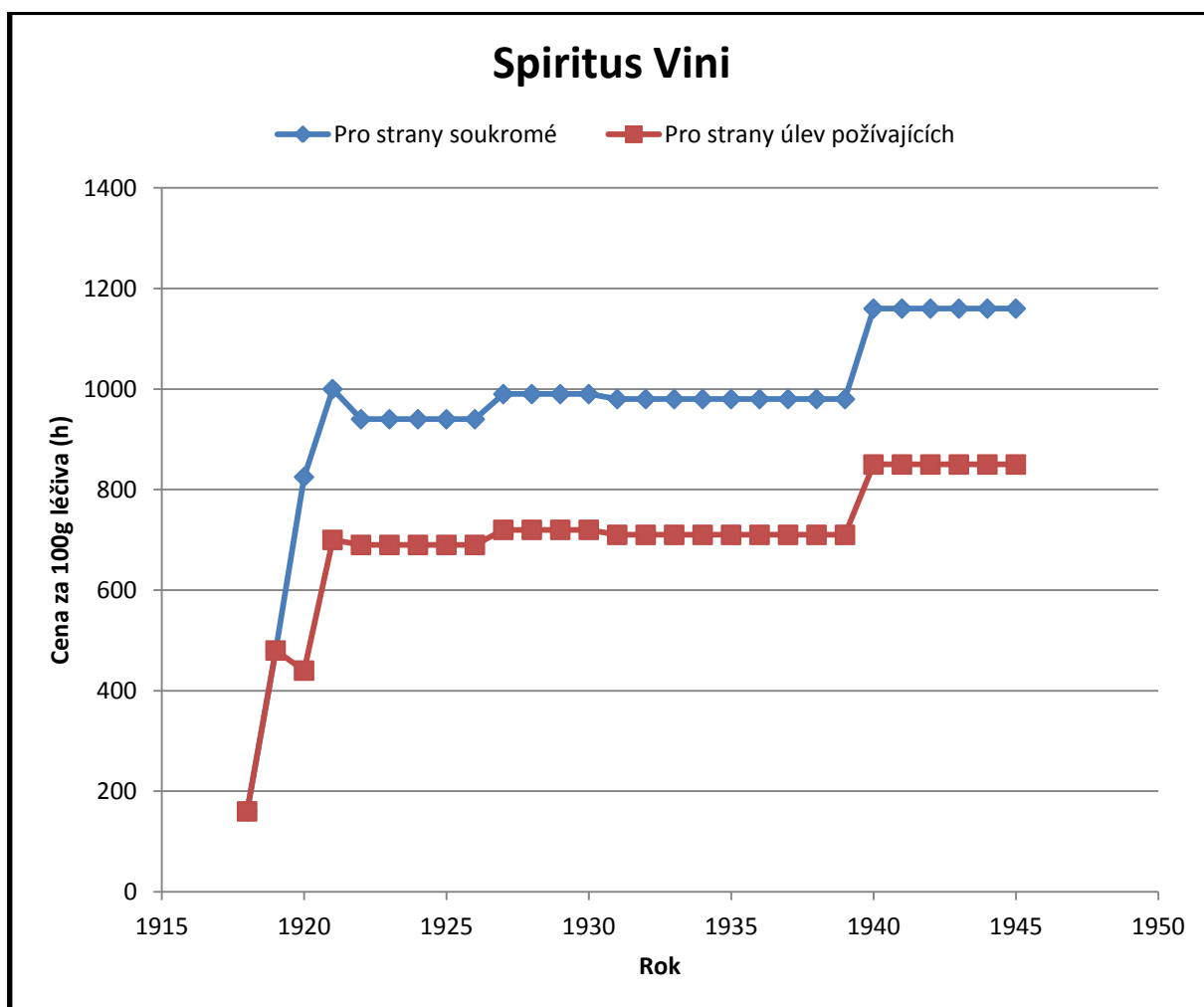
Od roku 1922 cena za Spiritus Vini klesala.

V roce 1927 byla cena mírně zvýšena jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

Výrazná změna ceny byla až v roce 1940 přijetím říšskoněmecké sazby. Cena za spiritus vini byla zvýšena na 1160 h pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících byla zvýšena na 850 h.

Cena tak od roku 1931, kdy byla vydána nová lékárnická sazba, byla zvýšena o 18 % pro strany soukromé. Pro strany úlev požívajících byla cena navýšena o 20 %.

Graf 11: Vývoj ceny Spiritus vini v letech 1918–1945

4.12. Spiritu Vini Cognac

Po ukončení první světové války byla cena za Spiritus Vini Cognac 390 h. V roce 1920 byla jeho cena zvýšena na 1165 h pro strany soukromé a 900 h pro strany úlev požívajících. Cena byla zvýšena od roku 1918 o 199 % pro strany soukromé a pro strany úlev požívajících byla zvýšena o 131 %.

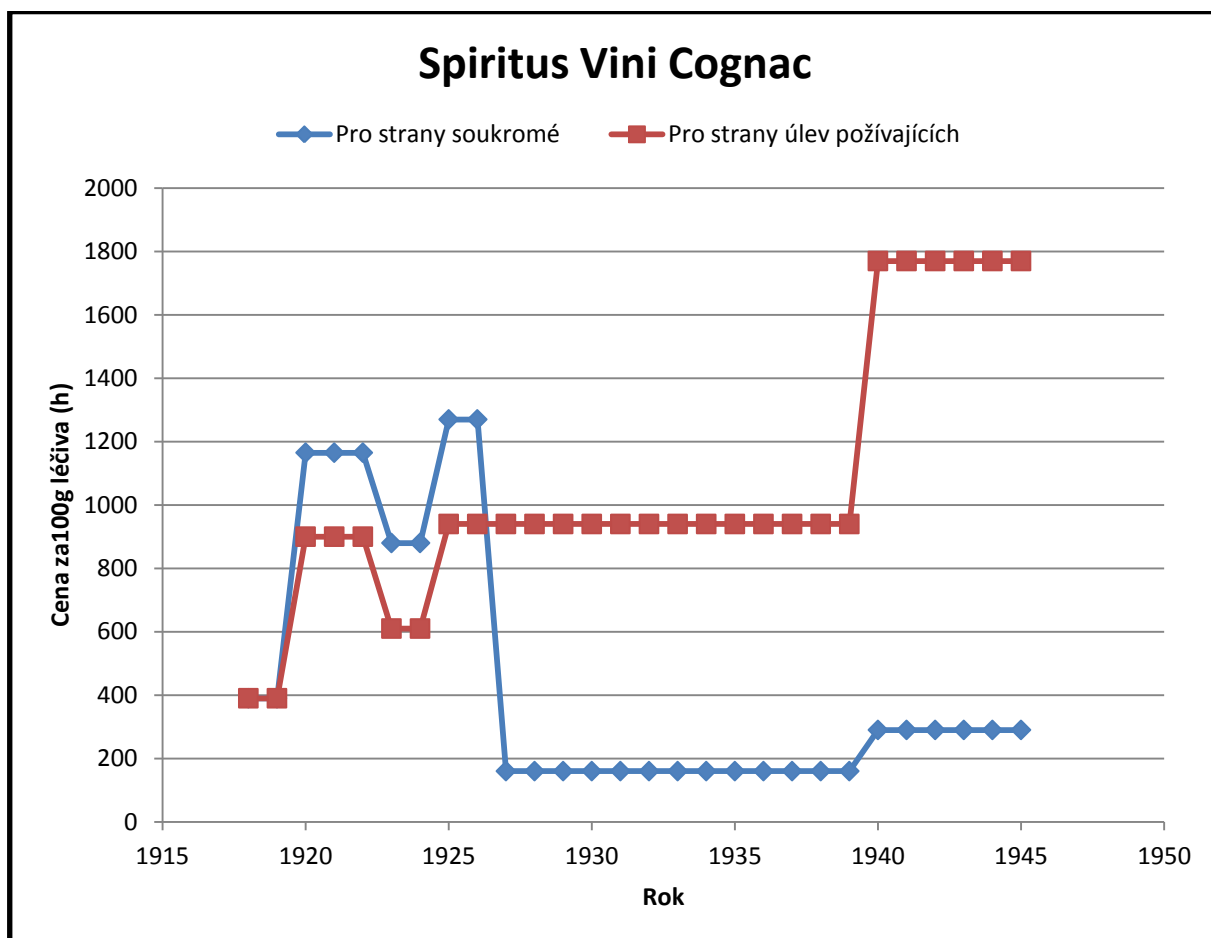
V letech 1923 a 1924 byla cena za Spiritus Vini Cognac mírně snížena.

Vydáním nové lékárnické sazby v roce 1925 došlo k opětovnému navýšení ceny a to na 1270 h pro strany soukromé a na 940 h pro strany úlev požívajících.

V roce 1927 byla vydána nová lékárnická sazba, kde cena Spiritus Vini Cognac byla výrazně snížena a to na 160 h pro strany soukromé. Od roku 1926 byla cena snížena o 894 %.

Cena Spiritus Vini Cognac nebyla změněna až do roku 1940. Vydáním říšskoněmecké sazby byla cena Spiritus Vini Cognac zvýšena pro strany soukromé na 290 h. Pro strany úlev požívajících byla cena výrazně navýšena a to na 1770 h. Pro strany úlev požívajících došlo od roku 1926 ke zvýšení o 88 %.

Graf 12: Vývoj ceny Spiritus vini cognac v letech 1918–1945

4.13. Spiritus Vini Dilutus

Cena za Spiritus Vini Dilutus dosahovala v roce 1918 115 h.

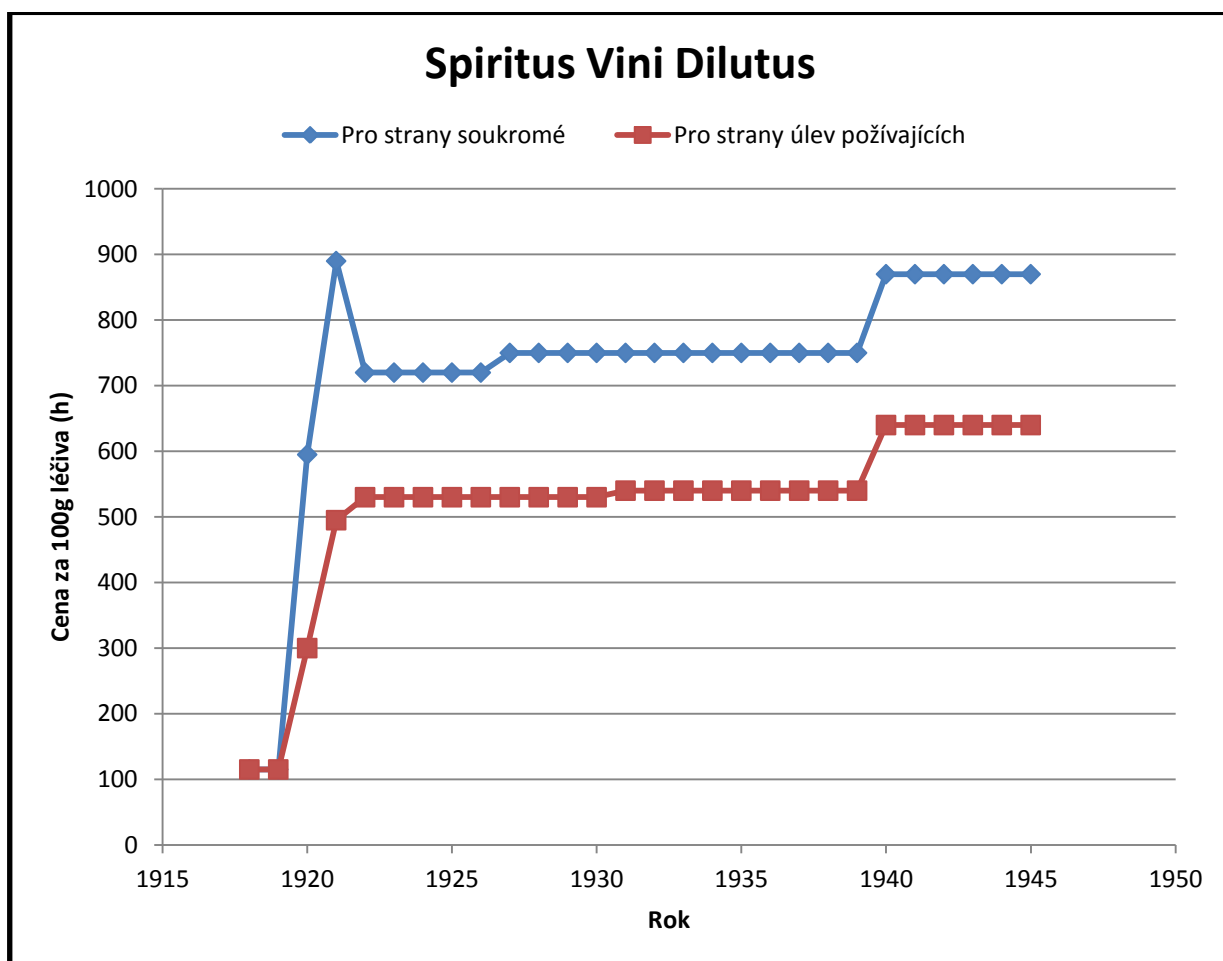
S vydáním nové lékárnické sazby v roce 1921 byla jeho cena zvýšena pro strany soukromé na 890 h. Pro strany úlev požívajících byla cena nejvyšší o rok později a to v roce 1922, kdy cena dosahovala 530 h. Od roku 1918 tak došlo ke zvýšení pro strany soukromé o 674 %. Pro strany úlev požívajících došlo ke zvýšení ceny o 361 %.

Od roku 1922 byla cena změněna pro strany soukromé ještě v roce 1927 a to na 750 h. Od této doby byla stálá. Cena pro strany úlev požívajících byla změněna v roce 1931 a to na 540 h.

K další změně ceny došlo až v roce 1940. V tomto roce došlo ke zvýšení ceny pro strany soukromé na 870 h a pro strany úlev požívajících na 640 h.

Cena pro strany soukromé byla zvýšena od roku 1927 pouze o 16 %. Cena pro strany úlev požívajících byla od roku 1931 navýšena o 19 %.

Graf 13: Vývoj ceny Spiritus vini dilutus v letech 1918–1945

4.14. Sazba za recepturní práci pro strany soukromé

Cena za recepturní práci byla po skončení první světové války velmi nízká a lékárníci se snažili o její zvýšení. První navýšení ceny zaznamenali lékárníci v roce 1920.

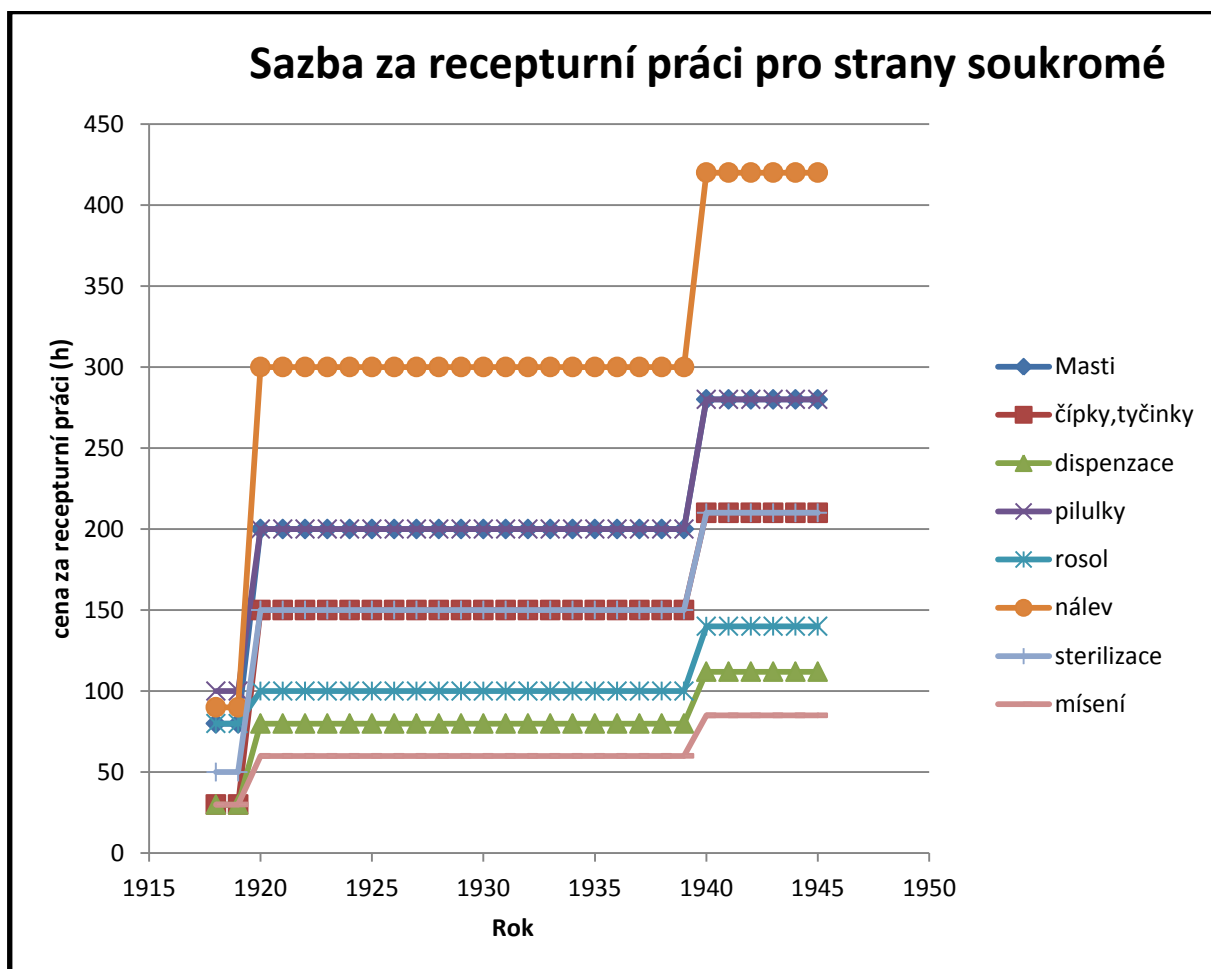
V roce 1920 došlo ke zvýšení ceny recepturní práce o 150 % za přípravu mastí, příprava čípků a tyčinek byla navýšena o 400 %, o 167 % stoupla cena dispence a o 100 % došlo ke zvýšení ceny pro přípravu pilulek. Cena za přípravu rosolu stoupla pouze o 25 % a u nálevu byla cena navýšena o 233 %. Cena sterilizace stoupla o 200 % a o 100 % byla zvýšena cena za smísení.

Ceny, které byly zvýšeny v roce 1920, nebyly v meziválečném období změněny.

Změny ceny se lékárníci dočkali až se zřízením Protektorátu Čech a Moravy a přijetím jednotné říšskoněmecké sazby.

Vydáním říšskoněmecké sazby v roce 1940 stoupla cena od roku 1920 ještě o něco výše. Téměř u všech vybraných recepturních prací došlo k navýšení ceny za recepturní práci o dalších 40 %, pouze cena za smísení byla navýšena o 42 %.

Graf 14: Vývoj sazby za recepturní práci pro strany soukromé v letech 1918–1945

4.15. Sazba za recepturní práci pro strany úlev požívajících

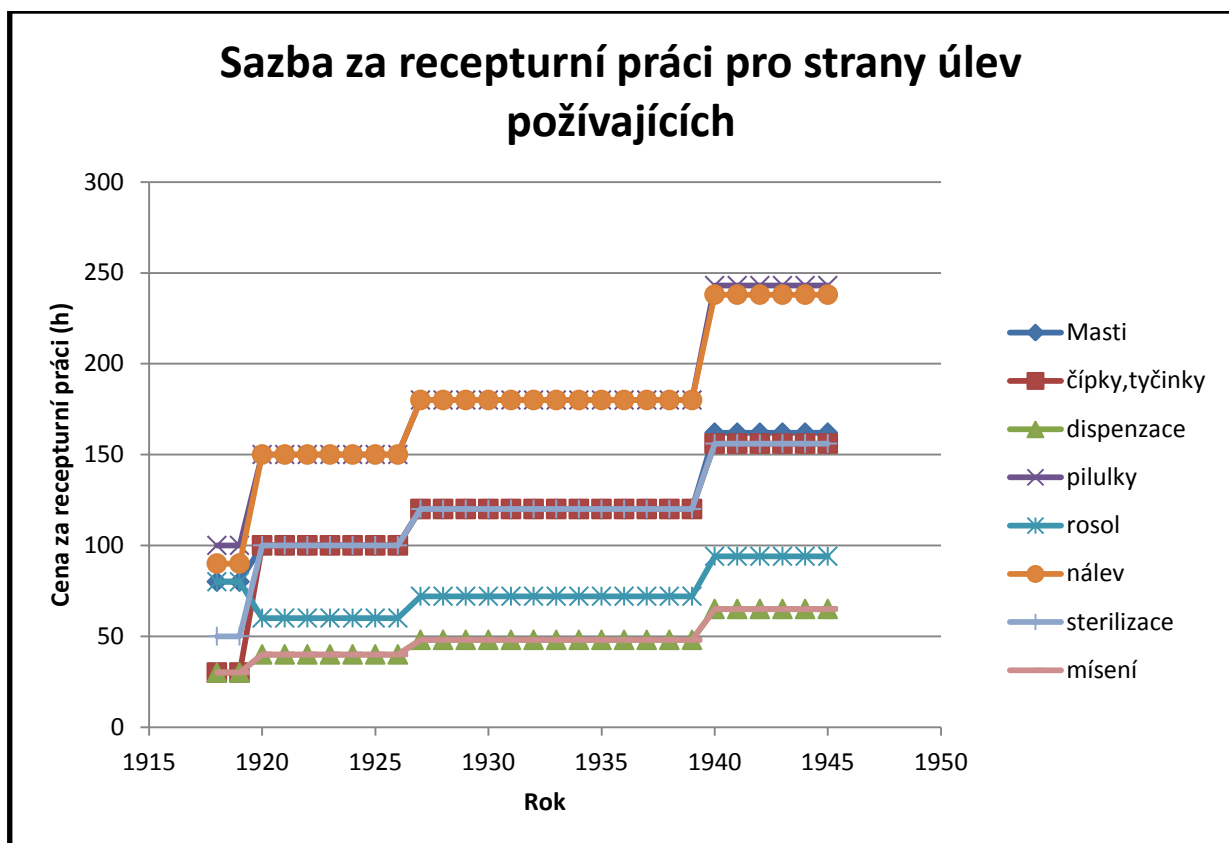
Cena za recepturní práci po ukončení první světové války byla stejná jak v roce 1918, tak i v roce 1919.

První změna ceny za recepturní práci proběhla v roce 1920. Cena přípravy mastí byla navýšena o 25 %, příprava čípků a tyčinek byla zvýšena o 233 %. Cena u dispence stoupla o 33 % a za přípravu pilulek byla cena navýšena o 50 %. V roce 1920 stoupla cena přípravy rosolu o 33 %, stejně tomu bylo i u ceny za smíšení. Stoupla i cena recepturní práce za přípravu nálevu a to o 66 % a sterilizace byla navýšena o 100 %.

Další změna ceny za recepturní práci proběhla v roce 1927. V tomto roce byla recepturní cena zvýšena o 20 % oproti roku 1920. Toto zvýšení bylo jednotné pro všechny vybrané recepturní sazby.

V roce 1940 byla cena za recepturní práci pro strany úlev požívajících opět navýšena. Cena za dispenci, přípravu mastí, pilulek a smíšení byla zvýšena o dalších 35 %. Cena přípravy čípků, tyčinek a sterilizace byla navýšena ve vztahu k sazbě z roku 1927 o dalších 30 %. Cena přípravy rosolu byla navýšena o dalších 31 % a cena přípravy nálevu stoupla o 32 %.

Graf 15: Vývoj sazby za recepturní práci pro strany úlev požívajících v letech 1918–1945

4.16. Sazba za kulaté lepenkové krabičky pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících

Kulaté lepenkové krabičky byly dvojího druhu a to vroubkované a nevroubkované. Vroubkované lepenkové krabičky byly uváděny v lékárnických sazbách pouze pro strany soukromé.

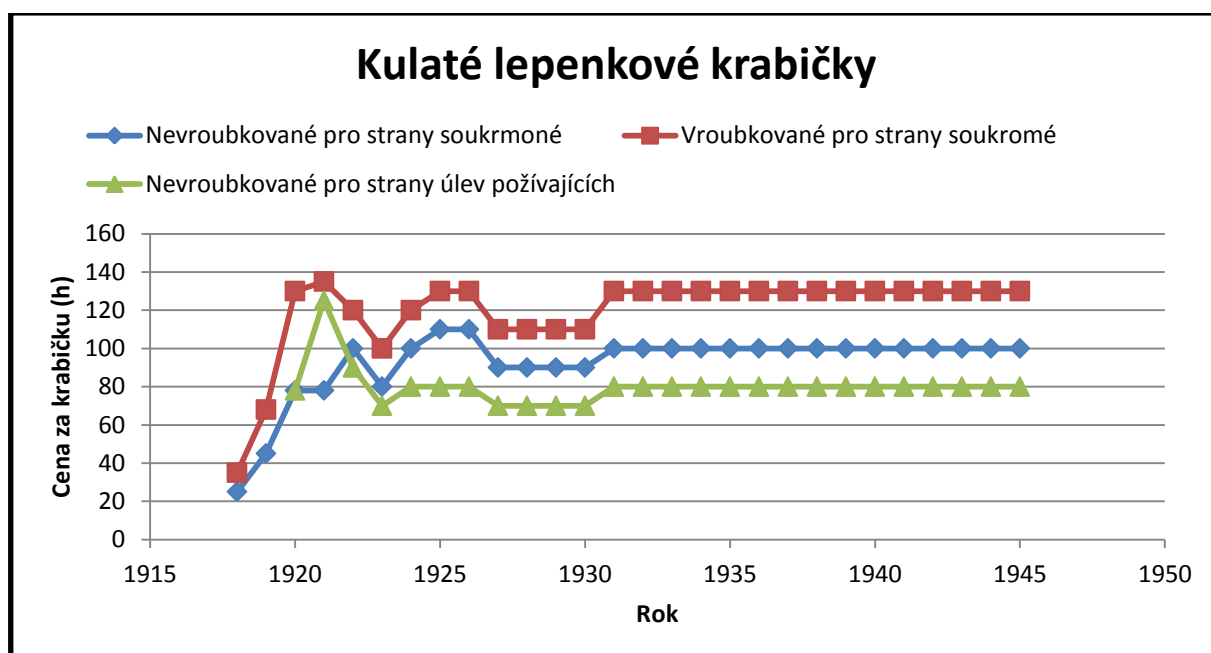
Cena vroubkovaných krabiček byla v roce 1918 35 h. Jejich cena se po ukončení první světové války zvyšovala a v roce 1921 dosáhla nejvyšší hodnoty a to 135 h. Jejich cena od roku 1918 stoupla o 286 %. Od roku 1921 jejich cena opět klesala. Od roku 1931 cena zůstala nezměněna i po vydání jednotné říšskoněmecké sazby.

Cena za nevroubkované krabičky pro strany soukromé činila v roce 1918 25 h. V roce 1920 byla cena 78 h stejná jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

Pro strany úlev požívajících dosáhly tyto nevroubkované krabičky nejvyšší ceny a to 125 h v roce 1921, cena byla zvýšena o 60 %. Jejich cena byla variabilní a to až do roku 1931, od této doby nedošlo k její změně. Od roku 1921 do roku 1931 byla cena snížena o 56 %.

Nejvyšší cena za nevroubkované krabičky pro strany soukromé byla v roce 1925 a to 110 h. Cena byla od roku 1918 navýšena o 340 %. Pro strany soukromé docházelo ke změně cen za nevroubkované krabičky až do roku 1931. Do této doby byly tyto krabičky zlevněny i zdraženy. Jejich stabilní cena byla až od roku 1931, stejně jako tomu bylo u ceny pro strany úlev požívajících. Cena pro strany soukromé od roku 1931 činila 100 h. Od roku 1921 byla tato cena snížena o 10 %.

Graf 16: Vývoj sazby za kulaté lepenkové krabičky v letech 1918–1945

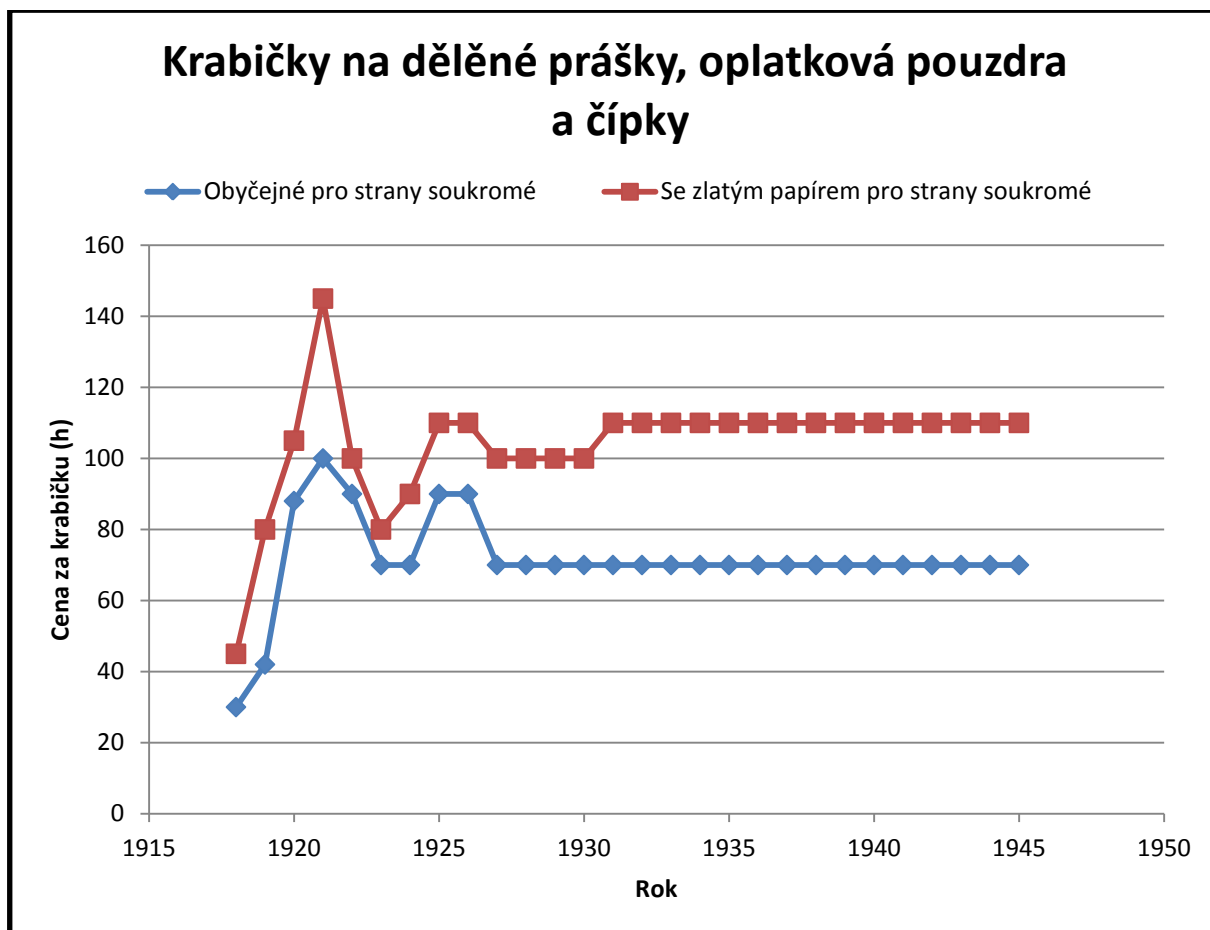
4.17. Sazba za krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky pro strany soukromé

Cena za tento obalový materiál byla v lékárnických sazbách uváděna pouze pro strany soukromé.

Cena za obyčejné krabičky činila v roce 1918 30 h. Jejich cena se během třech let dostala na nejvyšší úroveň a to na 100 h. Došlo tak k jejímu navýšení o 233 %. Až do roku 1926 se tato cena měnila. Vydáním lékárnické sazby v roce 1927 byla jejich cena opět snížena a to na 70 h. Od roku 1927 až do roku 1945 jejich cena nebyla změněna.

Krabičky se zlatým papírem stály v roce 1918 45 h. Vydáním lékárnické sazby v roce 1921 byla jejich cena zvýšena na 145 h. Došlo tak k navýšení ceny o 222 %. Do roku 1931 byla cena ještě několikrát změněna. Od roku 1931 byla jejich cena stálá a činila 110 h a to až do roku 1945.

Graf 17: Vývoj sazby za krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky v letech 1918–1945

4.18. Sazba za kelímek s víčkem pro strany soukromé i pro strany úlev požívajících

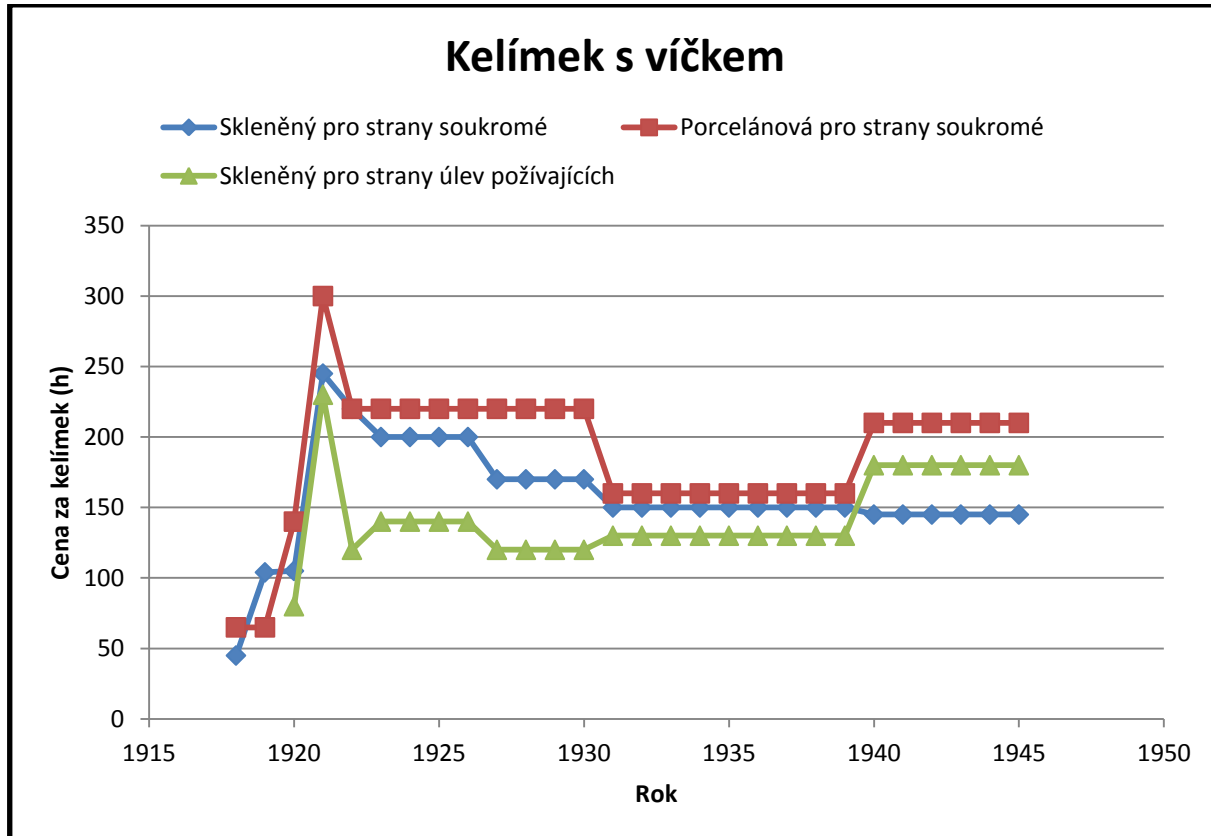
Porcelánový kelímek byl používán pouze pro strany soukromé. Jeho cena v roce 1918 činila 65 h. Do roku 1921 byla jeho cena postupně zvyšována a v roce 1921 se cena vyšplhala na 300 h. Došlo tak ke zvýšení ceny o 362 %. Od roku 1922 byla jeho cena snižována a to až do roku 1940. V roce 1940 byla cena zvýšena na 210 h a přetrvávala až do konce druhé světové války.

Cena za skleněné kelímky činila v roce 1918 pro strany soukromé 45 h. Pro strany úlev požívajících byla cena za skleněný kelímek uváděna v lékárnických sazbách až od roku 1920, kde jeho cena činila 80 h. Se zvyšováním cen v letech 1918–1921 se cena dostala na 245 h pro strany soukromé a 230 h pro strany úlev požívajících. Cena byla navýšena pro strany soukromé o 444 % a pro strany úlev požívajících došlo k navýšení o 188 %.

Od roku 1921 až do roku 1940 docházelo k postupnému snižování ceny a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících.

V roce 1940 byla cena pro strany soukromé snížena na 145 h. Pro strany úlev požívajících tato cena stoupla na 180 h.

Graf 18: Vývoj sazby za kelímek s víčkem v letech 1918–1945

Závěr

Cílem této práce bylo zmapovat vývoj lékárnických sazeb a dalších vlivů, které na tyto lékárnické sazby působily v letech 1918–1945.

Výrazný vliv na vývoj lékárnických sazeb měla první světová válka. Důsledkem první světové války byl nedostatek léčiv, toho se ihned chopili velkodrogisté, kteří využili situace a začali dodávat lékárníkům léčiva za vyšší ceny. Lékárníci však nemohli sami změnit lékárenské sazby a museli čekat na vydání nových lékárnických sazeb, které schvalovalo a vydávalo Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

V letech 1918–1921 došlo k enormnímu nárůstu ceny většiny léčiv, na kterém měli svůj podíl velkodrogisté. Jedním z dalších vlivů na výrazný růst lékárnické sazby mohla mít podíl i měnová reforma, která proběhla v březnu v roce 1919. Tehdy byla polovina rakousko-uherských bankovek okolkována a byla zavedena československá měna v poměru 1:1. Druhá polovina rakousko-uherských bankovek byla zadržena jako státní nucená půjčka.

Lékařníci si neustále stěžovali na nedostatek a neúplnost lékárnických sazeb, které je dostávali do tíživé finanční situace. I přes jejich snahy nedocházelo k nápravě.

Vliv na tvorbu lékárnických sazeb měly i nemocenské pojišťovny. Nemocenské pojišťovny byly proti jakémukoliv zvyšování lékárnických sazeb. Jedním z důvodů byl narůstající počet pojištěnců, který se rozrostl s rozmachem těchto pojišťoven. Proto lékařníci žádali o úpravu lékárnických sazeb a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. Sazby, které platily pro strany soukromé, nebyly vzhledem k nárůstu pojištěnců pro lékařníky výnosné a sazby pro strany úlev požívajících byly příliš nízké. Lékařníci tak neustále řešili svou finanční situaci. Situaci, která souvisela se změnami a vydáváním nových lékárnických sazeb, ovlivňovaly nemocenské pojišťovny, které měly na tvorbu lékárnických sazeb významný vliv.

Od roku 1924–1931 došlo k vydání několika nových lékárnických sazeb, ovšem nikterak lékárníkům nepomohly. Lékárnické sazby, které byly v tomto období vydány, nebyly výrazně navýšeny. Dalším z požadavků lékárníků byla valorizace sazby za recepturní práci, ale ani tento požadavek nebyl vyslyšen a k valorizaci sazby za recepturní práci nedošlo.

V letech 1931–1939 nebyly vydány žádné lékárenské sazby a situace lékárníků se nezměnila. Všechny jejich požadavky vyzněly naprázdno. Tato situace přetrvávala až do zřízení Protektorátu Čech a Moravy a vypuknutí druhé světové války.

Po vzniku Protektorátu Čech a Moravy bylo dne 10. května vydáno vládní nařízení č. 121/1939Sb. o zřízení Nejvyššího úřadu cenového. Nejvyšší úřad cenový byl podřízen předsedovi vlády a byl zřízen za účelem tvorby cen za zboží a za další úkony s cenou spojené.

Pod toto nařízení nespádaly věci, které se týkaly mezd a platů, a dále věci, které se týkaly úroků a cenných papírů. NÚC byl oprávněn tvořit nejnižší či nejvyšší ceny zboží a úkonů a k těmto změnám byl také oprávněn vydávat patřičná všeobecná nařízení. Mohl žádat vysvětlení o všech zásobách zboží a o všech okolnostech, které byly potřebné pro tvorbu cen a dohledem nad nimi.

Pro lékárníky byl NÚC velkým přínosem, protože schvalování nových lékárnických sazeb už nebylo tak zdlouhavé. NÚC nové lékárnické sazby mohl sám schválit a vydat. Lékárníci byli spokojeni s novým způsobem vydávání a schvalování lékárnických sazeb.

V roce 1940 byly vydány nové lékárnické sazby a to jak pro strany soukromé, tak i pro strany úlev požívajících. V roce 1941 bylo vydáno vládní nařízení č. 161 o novém lékopise a vládní nařízení č. 162 o lékárnické sazbě a prodejních a platebních podmínkách při prodeji léčiv. S těmito novými lékárnickými sazbami byli lékárníci spokojeni, dočkali se takového ohodnocení, které požadovali. Dobu Protektorátu Čech a Moravy považovali lékárníci za velice významnou, protože došlo ke zlepšení jejich finanční situace. Poukazovali na to, že až se zavedením říšskoněmecké sazby bylo docíleno jejich požadavků na zlepšení a vydání nových a uspokojivých lékárnických sazeb. Je až paradoxem, jaké pozitivní ohlasy lékárníků přinesla druhá světová válka a zřízení Protektorátu Čech a Moravy v souvislosti se zavedením jednotné říšskoněmecké sazby a ustálením jejich ekonomické situace.

Seznam zkratk

č.	Číslo
ČSR	Československá republika
h	Haléř
K	Koruna
Kč	Koruna česká
MO	Ministerstvo obchodu
MSZdS	Ministerstvo sociální a zdravotní správy
MVZdTV	Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy
NÚC	Nejvyšší úřad cenový
OŽK	Obchodní a živnostenská literatura
PL	Praktický lékárník
r.	Rok
SvČsL	Svaz československého lékárnictva
VSvČsL	Věstník Svazu československého lékárnictva

Seznam tabulek

- Tabulka 1:** Procentuelní přírážky k léčivým specialitám vyráběných v zahraničí - s. 30
- Tabulka 2:** Přehled nemocenských pojišťoven a pojištěnců v letech 1927–1935 - s. 40
- Tabulka 3:** Přehledná tabulka v taxe laborum pro prášky - s. 43
- Tabulka 4:** Nákupní cena vybraných léčiv od velkodistributorů z roku 1935 a ceny, za které lékárníci léčiva vydávali - s. 44
- Tabulka 5:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1918 - s. 55
- Tabulka 6:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1918 - s. 56
- Tabulka 7:** Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1918 - s. 57
- Tabulka 8:** Sazba vybraných léčiv z roku 1919 - s. 58
- Tabulka 9:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1919 - s. 59
- Tabulka 10:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1920 - s. 60
- Tabulka 11:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1920 - s. 61
- Tabulka 12:** Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1920 - s. 62
- Tabulka 13:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei ze dne 8. ledna roku 1921 - s. 63
- Tabulka 14:** Sazba vybraných léčiv, u nichž došlo ke změně ve vládním nařízení ze dne 25. srpna 1921 - s. 64
- Tabulka 15:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1921 - s. 65
- Tabulka 16:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1922 - s. 66
- Tabulka 17:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1922 - s. 67
- Tabulka 18:** Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1922 - s. 67
- Tabulka 19:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1923 - s. 69
- Tabulka 20:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1923 - s. 69
- Tabulka 21:** Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1923 - s. 70
- Tabulka 22:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1924 - s. 71
- Tabulka 23:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1925 - s. 73
- Tabulka 24:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1925 - s. 74
- Tabulka 25:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei, jejichž cena byla změněna, z roku 1926 - s. 75
- Tabulka 26:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1927 - s. 76
- Tabulka 27:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1927 - s. 77
- Tabulka 28:** Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1927 - s. 77
- Tabulka 29:** Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1931 - s. 79
- Tabulka 30:** Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1931 - s. 80

Tabulka 31: Sazba vybraných léčiv farmakopoei z roku 1932 - s. 81

Tabulka 32: Sazba vybraných léčiv lékopisu z roku 1940 - s. 83

Tabulka 33: Vybrané taxy za recepturní práci z roku 1940 - s. 83

Tabulka 34: Sazba vybraného obalového materiálu z roku 1940 - s. 84

Seznam grafů

- Graf 1:** Vývoj ceny acetanilidu v letech 1918–1945 - s. 86
- Graf 2:** Vývoj ceny Acidum Boricum v letech 1918–1945 - s. 87
- Graf 3:** Vývoj ceny za Collodium v letech 1918–1945 - s. 88
- Graf 4:** Vývoj ceny Kalium Iodatatum v letech 1918–1945 - s. 89
- Graf 5:** Vývoj ceny Kalium Hypermanganicum v letech 1918–1945 - s. 90
- Graf 6:** Vývoj ceny Oleum Cacao v letech 1918–1945 - s. 91
- Graf 7:** Vývoj ceny Oleum Camphoratum v letech 1918–1945 - s. 92
- Graf 8:** Vývoj ceny Resorcinum v letech 1918–1945 - s. 93
- Graf 9:** Vývoj ceny Tincturi Amara v letech 1918–1945 - s. 94
- Graf 10:** Vývoj ceny Zinci sulphuricum v letech 1918–1945 - s. 95
- Graf 11:** Vývoj ceny Spiritus vini v letech 1918–1945 - s. 96
- Graf 12:** Vývoj ceny Spiritus vini cognac v letech 1918–1945 - s. 97
- Graf 13:** Vývoj ceny Spiritus vini dilutus v letech 1918–1945 - s. 98
- Graf 14:** Vývoj sazby za recepturní práci pro strany soukromé v letech 1918–1945 - s. 99
- Graf 15:** Vývoj sazby za recepturní práci pro strany úlev požívajících v letech 1918–1945 - s. 100
- Graf 16:** Vývoj sazby za kulaté lepenkové krabičky v letech 1918–1945 - s. 101
- Graf 17:** Vývoj sazby za krabičky na dělené prášky, oplatková pouzdra a čípky v letech 1918–1945 - s. 102
- Graf 18:** Vývoj sazby za kelímek s víčkem v letech 1918–1945 - s. 103

Seznam použité literatury a odborných pramenů

1. BRONCOVÁ, Dagmar. Historie farmacie v Českých zemích. Vyd. 1. Praha: MILPO MEDIA, 2003, 174 s. ISBN 80-86098-30-3.
2. Ceník Svazu velkodrogistů v ČSR. S.l.: Svaz velkodrogistů, 1935, 499, 30 s.
3. Časopis československého lékárnictva: orgán Československé lékárnické společnosti v Praze. Praha: Československá lékárnická společnost, 1919–1939. ISSN 1211-5118. 1x měsíčně.
4. Československá lékárnická sazba k platné farmakopoei (vyd. VIII.) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1920, 56 s.
5. Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B): pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Stát. tiskárna, 1923, 96 s.
6. Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1925, 119 s.
7. Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1927, 127 s.
8. Československá lékárnická sazba k platným lékopisům (A a B) pro strany soukromé i pro strany úlev požívající. Praha: Státní tiskárna, 1931, 192 s.
9. DRÁBEK, Pavel. Farmacie ve dvacátém století. Praha: Společnost pro dějiny věd a techniky, 2005.
10. Lékárnická sazba k rakouské farmakopoei Ed. VIII. 7. vydání. Praha: C. k. místodržitelská knihtiskárna, 1918, xv, 68 s.
11. Lékárnický věstník: Orgán Ústředního svazu lékárníků, Lékárnických gremií a Výborů kondicinujících farmaceutů. V Praze: Ústřední svaz lékárníků, 1942-5. 2x měsíčně.
12. MAYEROVÁ, Vlasta. Praktický lékárník: časopis věnovaný praktickým otázkám lékárnickým. Praha: Commerce-Industry, 1932-1941. 1x měsíčně.
13. Prozatímní úprava lékárnických sazeb k rakouské farmakopoei Ed. VIII.: Nařízení vlády republiky Československé ze dne 31. října 1919. 1919.
14. RUSEK, Václav a Maria KUČEROVÁ. Úvod do studia farmacie a dějiny farmacie. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1983, 195 s.
15. Sazba oficiálních léčiv pro strany soukromé. Praha: Svaz českých lékárníků, 1940, [xxxii] s.
16. Sazba oficiálních léčiv pro strany úlev požívající. Praha: Svaz českých lékárníků, 1940, 23 s.

17. Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava: Sammlung der Gesetze und Verordnungen des Protektorates Böhmen und Mähren. V Praze: [s.n.], 1939–1945. Vychází nepravidelně
18. Sbírka zákonů a nařízení státu československého. Praha.
19. Ústřední sociální pojišťovna 1926–1936. Praha: [nákladem vlastním], 1936, 177 s.
20. Věstník Ministerstva veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy: Bulletin du ministère de la santé publique et de l' éducation physique. Praha: Dr. E. Grégr a syn, 1919–1935. 1x měsíčně.
21. Věstník Svazu československého lékárnictva: Orgán Hlavního gremia lékárnického pro Království české a gremií býv. kraje chrudimského, královéhradeckého, píseckého a tábořského ; časopis věnovaný společným zájmům samostatného lékárnictva. Praha: Svaz československého lékárnictva, 1918-39. 1x týdně.